

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

वार्षिक अहवाल
२०१६-२०१७

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती

भाग २ : सांख्यिकीय माहिती (आलेख)

वार्षिक अहवाल समिती : २०१६-१७

- डॉ. गायकवाड विश्वास भास्करराव
संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
संचालक, म. वि. वि. मं.
- प्रा. डॉ. दीक्षित श्री. म. (राजा)
प्राध्यापक व विभागप्रमुख, आंतरप्रणाली अभ्यास केंद्र
(मानव्यविद्या व समाजशास्त्रे),
संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
(१६ फेब्रुवारी ते १ मार्च, २०१७)
सदस्य
- प्रा. डॉ. लोखंडे धनंजय बाबुराव
संचालक व विभागप्रमुख,
आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
सदस्य

प्रकाशक

डॉ. अरविंद डी. शाळीग्राम
प्रभारी कुलसचिव
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे-४११००७.

विशेष साहाय्य

डॉ. एस. पी. बाटे
उपकुलसचिव व कार्यालयीन सेवक,
नियोजन व विकास विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७,

अक्षर जुळवणी व मुद्रणस्थळ

विद्यापीठ मुद्रणालय,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
सा.फु.पु.वि.मु.-१५०-६-२०१८(२७)(३)

वार्षिक अहवाल : २०१६-२०१७

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

मणेशखिंड, पुणे-४११००७.

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती

वार्षिक अहवाल
२०१६-१७

(१ जुलै २०१६ ते ३० जून २०१७)

"A University stands for humanism, for tolerance, for reason, for the adventure of ideas and for the search of truth. It stands for the onward march of the human race towards even higher objectives. If the Universities discharge their duties adequately, then it is well with the Nation and the people. But if the temple of learning becomes a home of the narrow bigotry and petty objectives, how then will the Nation prosper or people grow in stature?"

- Pandit Jawaharlal Nehru

मा. श्री. सी. विद्यासागर राव
कुलपती, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

मा. डॉ. नितीन करमळकर
कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

कुलगुरूंचे मनोगत

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या ६७व्या वार्षिक अहवालाची प्रस्तावना लिहिताना मला अत्यंत आनंद होत आहे. संलग्नित महाविद्यालये व नोंदणीकृत विद्यार्थीसंख्येनुसार सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे देशातील सर्वांत मोठ्या विद्यापीठांपैकी एक आहे.

मनुष्यबळ संसाधन विकास मंत्रालयाच्या एन.आय.आर.एफ.ने भारतीय विद्यापीठांमध्ये सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठास १०वा क्रमांक दिला आहे, तसेच भारतातील सर्व उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्थांमध्ये विद्यापीठास १८वा क्रमांक देण्यात आला आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे जगातील प्रतिष्ठित विद्यापीठांपैकी एक समजले जाते. भारतातील इतर ७ विद्यापीठांबरोबरच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठास इंग्लंडस्थित टाइम्स उच्च शिक्षण जागतिक क्रमवारी २०१६-१७तर्फे जगभरातील विद्यापीठांपैकी ६०१ ते ८००मध्ये स्थान प्राप्त झाले आहे.

आपल्या विद्यापीठाची आणखी एक लक्षणीय कामगिरी म्हणजे मार्च २०१७मध्ये नॅकने पुनर्मुल्यांकनात ३.६० सीजीपीएसह विद्यापीठास अ+ दर्जा दिला आहे. आमच्या ध्येयाचा भाग म्हणून आम्ही शिक्षण, संशोधन व विस्ताराचे उत्कृष्टतेचे केंद्र बनण्यासाठी नामांकित जागतिक संस्था व विद्यापीठांबरोबर सहयोग करार केला आहे. अशिया, युरोप, ऑस्ट्रेलिया आणि अमेरिका येथील विविध आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांबरोबर सहकार्य करार (MoUs) केला आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने तैवानच्या वुफांग विद्यापीठाबरोबर आपत्ती व्यवस्थापन व राष्ट्रीय सुरक्षाविषयक नवीन अभ्यासक्रम सुरू करण्यासाठी सहकार्य करार केला आहे. नुकतेच विद्यापीठ सामाजिक शास्त्र आणि मानवशास्त्रातील 'वारसा, संस्कृती आणि युरोपच्या भविष्याच्या ओळखीकरिता' युरोपियन कमिशनच्या अनुदानातून एका मोठ्या प्रकल्पाचे लाभार्थी झाले आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठास मानव संसाधन विकास मंत्रालयाकडून विद्याप्रबोधिनी अंतर्गत 'अध्यापक विकास केंद्र', पंडित मदन मोहन मालविय शिक्षक व प्रशिक्षण राष्ट्रीय मोहिमेतर्गत 'अध्यापन-शिक्षण केंद्र' आणि शैक्षणिक नेटवर्कचा जागतिक उपक्रम अशा विविध प्रकल्पांसाठी निधीची लक्षणीय रक्कम प्राप्त झाली आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगानेही उत्कृष्टतेची क्षमता असलेले विद्यापीठ या योजनेच्या द्वितीय भागासह इतर प्रकल्पांसाठी पुरेशी रक्कम दिली आहे. या रकमेच्या सहाय्याने विद्यापीठाने शैक्षणिक आणि संशोधन उपक्रमांमध्ये उल्लेखनीय यश संपादन केले आहे, जे आंतरराष्ट्रीय जर्नल्समधील उच्च प्रतीच्या शोधनिबंधांवरून दिसून येते.

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी त्यांना राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील विविध कार्यक्रमांमध्ये उदा. 'आविष्कार' राज्यस्तरीय स्पर्धा, तसेच इतर क्रीडा स्पर्धांमध्ये सहभाग घेण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते. विद्यार्थ्यांनी या स्पर्धांमध्ये सुवर्ण व रौप्यपदकांसह मोठ्या प्रमाणात बक्षिसे मिळविली आहेत.

शैक्षणिक उपक्रमांबरोबरच विद्यापीठाने विविध सामाजिक घटकांच्या आवश्यकतांनुसार समाजोपयोगी विस्तारित कार्यक्रमांमध्येही भरघोस यश प्राप्त केले आहे, ज्याद्वारे ज्येष्ठ नागरिक, महिला, शेतकरी आणि असंघटित कामगारांच्या गरजा पूर्ण केल्या जात आहेत.

या संपूर्ण यशाचे श्रेय सर्व शिक्षक व प्रशासकीय कर्मचारी, विद्यार्थी व इतर लाभधारकांना जाते. मला खात्री आहे की आपल्या विद्यापीठाला यापुढेही दैदीप्यमान यश मिळविणे निश्चितच शक्य आहे.

प्रा. (डॉ.) नितीन करमळकर

कुलगुरू,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

प्र-कुलगुरूचे मनोगत

आपल्या विद्यापीठाच्या ६७व्या वार्षिक अहवालाची प्रस्तावना लिहिताना मला अत्यंत आनंद होत आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे भारतातील सहा लाखांहून अधिक विद्यार्थीसंख्या असलेले एक प्रतिष्ठित विद्यापीठ आहे. विद्यापीठात विविध विद्याशाखांतर्गत ४९ शैक्षणिक विभाग आहेत. या शैक्षणिक विभागांद्वारे २७१ शैक्षणिक कार्यक्रम राबविले जातात. विद्यापीठांतर्गत ६५० संलग्नित महाविद्यालये, २११ मान्यताप्राप्त व्यवस्थापन संस्था, ७३ संशोधन संस्था आणि राष्ट्रीय स्तरावरील प्रतिष्ठित २० इतर मान्यताप्राप्त संशोधन संस्था आहेत. विद्यापीठाने विद्यार्थ्यांच्या हितासाठी आणि शैक्षणिक गुणवत्ता वाढविण्यासाठी कौशल्य विकास केंद्र, रोजगार केंद्र, डिजिटल क्लासरूम, माजी विद्यार्थी संघटना इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत. विद्यापीठांतर्गत ९ स्वायत्त महाविद्यालये, विद्यापीठ अनुदान आयोगाद्वारे मान्यताप्राप्त सर्वोत्कृष्टतेची क्षमता असलेली १० महाविद्यालये व एकसर्वोत्कृष्ट असलेले महाविद्यालय आहे. विद्यापीठास व ९ संलग्नित महाविद्यालयांना बी.व्होक. अभ्यासक्रम चालू करण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून निधी उपलब्ध झाला आहे. १० संलग्नित महाविद्यालयांना कम्युनिटी कॉलेज योजनेतर्गत अनुदान प्राप्त झाले आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांचे सर्वाधिक पसंतीचे ठिकाण आहे. सध्या ७५ देशांतील विद्यार्थी विद्यापीठातील विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांत सहभागी आहेत.

विद्यापीठाने प्रवेश प्रक्रिया, विद्यार्थी सहाय्य व परीक्षाविषयक कार्यासाठी विविध ऑनलाइन मॉड्युल्स कार्यान्वित केली आहेत. विद्यापीठाला महाराष्ट्र शासनाचा पर्यावरणासाठी माहिती तंत्रज्ञान विभागातील इ-गव्हर्नन्स पुरस्कार, २०१३ प्राप्त झाला आहे. विद्यापीठाच्या ऊर्जा अभ्यास केंद्राने सोलर वॉटर हीटिंग सिस्टीम क्षेत्रात दिलेल्या आश्चर्यकारक योगदानासाठी सौर औष्णिक पुरस्कार, २०१३ प्राप्त झाला आहे. टाइम्स उच्च शिक्षण जागतिक विद्यापीठ क्रमवारी, २०१६मध्ये भारतीय विद्यापीठांमधून आपल्या विद्यापीठास शिक्षणासाठी सर्वोत्कृष्ट क्रमवारी (भारतीय विज्ञान संस्था, बेंगलोर खालोखाल) मिळाली आहे.

विद्यापीठ परिसरात व संलग्नित महाविद्यालये आणि मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये शैक्षणिक स्तर उंचावण्यासाठी विद्यापीठाने गुणवत्ता सुधार कार्यक्रम यशस्वीरीत्या राबविला आहे. गरजू व आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठी कमवा-शिका योजना राबविण्याकरिता विद्यापीठाद्वारे महाविद्यालयांना अर्थसहाय्य दिले जाते. विद्यापीठ परिसरात व संलग्नित महाविद्यालयांमध्ये विद्यापीठातर्फे संशोधन संस्कृती यशस्वीरीत्या रुजविण्यात आली आहे. विद्यापीठामार्फत तिन्ही जिल्ह्यांत संशोधन प्रकल्प स्पर्धा आयोजित केली जाते. यातील निवडक प्रकल्प 'आविष्कार' या राज्यस्तरीय संशोधन स्पर्धेत सादर केले जातात. यामध्ये विद्यापीठाने मागील १२ वर्षांमध्ये ८ वेळा विजेतेपद मिळविण्याची उल्लेखनीय कामगिरी केली आहे.

विद्यापीठाचा २७ राष्ट्रीय प्रतिष्ठित संस्थांबरोबर आणि ३० आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठे व संस्थांबरोबर सहयोग करार झाला आहे. इरास्मस मुण्डस कार्यक्रमात विद्यापीठ सक्रिय सहभागी आहे. आपले विद्यापीठ इंडो-नॉर्वेयन सहकार कार्यक्रमाच्या ओबामा-सिंग २१वे शतक ज्ञान उपक्रम पुरस्कार वर्ष २०१३चे मानकरी आहे. आरोग्यशास्त्र विभाग, बायोइन्फॉर्मेटिक्स आणि पर्यावरणशास्त्र विभागांचा नॉर्वेच्या टेलिमार्क विद्यापीठाशी शिक्षक व विद्यार्थी विनिमय कार्यक्रम करार आहे. पेन स्टेट विद्यापीठ, मॅसॅच्युसेट्स विद्यापीठ, ट्युबिन्गेन विद्यापीठ (जर्मनी), मोनाश विद्यापीठ, ऑस्ट्रेलिया यांच्याबरोबर सहकार्य करार आहेत. ते शिक्षकांना प्रयोगशाळा, कार्य संस्कृती आणि पायाभूत सुविधांबाबत अनुभव देतात. आपल्या विद्यापीठाने दक्षिण आफ्रिका विद्यापीठाशी सह-संशोधन सहयोग सहकार्य करार केला आहे.

हे सर्व प्रयत्न उच्च शिक्षण शक्य करणे, प्रवेश करणे, समानता आणि उत्कृष्टता मिळविणे यासाठी मोठ्या प्रमाणात मदत करत आहेत. माझा विश्वास आहे की, या प्रशंसायोग्य यशाचे खरे भागीदार शिक्षक, प्रशासकीय कर्मचारी व विद्यार्थी आहेत.

प्रा. (डॉ.) एन. एस. उमराणी

प्र-कुलगुरू,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

मा. माजी कुलगुरू

नाव	कालावधी
१. डॉ. मु. रा. जयकर	१९४८-५६
२. डॉ. र. पु. परांजपे	१९५६-५९
३. प्राचार्य द. गो. कर्वे	१९५९-६१
४. महामहोपाध्याय द. वा. पोतदार	१९६१-६४
५. डॉ. न. वि. उर्फ काकासाहेब गाडगीळ	१९६४-६६
६. प्राचार्य ध. रा. गाडगीळ	१९६६-६७
७. डॉ. ह. वि. पाटसकर	१९६७-७०
८. डॉ. बा. पां. आपटे	१९७०-७२
९. डॉ. ग. स. महाजनी	१९७२-७५
१०. प्राचार्य दे. अ. दाभोळकर	१९७५-७८
११. डॉ. रा. गो. ताकवले	१९७८-८४
१२. डॉ. वि. ग. भिडे	१९८४-८८
१३. डॉ. श्री. चं. गुप्ते	१९८९-९५
१४. डॉ. वसंत गोवारीकर	१९९५-९८
१५. डॉ. अरुण निगवेकर	१९९८-२०००
१६. डॉ. अशोक कोळस्कर	२००१-२००६
१७. डॉ. नरेंद्र जाधव	२००६-२००९
१८. डॉ. रघुनाथ शेवगांवकर	२०१०-२०११
१९. डॉ. वासुदेव गाडे	२०१२-२०१७

मा. माजी प्रभारी कुलगुरू

नाव	कालावधी
१. डॉ. रा. गो. ताकवले	१९८८-८९
२. डॉ. बा. द. चौरे	१९९८
३. डॉ. नि. ज. सोनवणे	२०००-०१
४. श्री. रत्नाकर गायकवाड (आय.ए.एस.)	२००६
५. डॉ. अरुण अडसूळ	२००९-१०
६. डॉ. संजय चहांदे (आय.ए.एस.)	२०११-१२
७. डॉ. देवानंद शिंदे	२०१७

मा. माजी प्रभारी कुलगुरू

नाव	कालावधी
१. प्राचार्य सत्यरंजन साठे	१९८५-८६
२. प्राचार्य पां. ल. गाडगीळ	१९८६-८७
३. प्राचार्य शं. ना. नवलगुंदकर	१९८७-८८
४. प्राचार्य मोहनराव हापसे	१९९०-९५
५. प्राचार्य बा. द. चौरे	१९९५-९८
६. प्राचार्य नि. ज. सोनवणे	१९९८-२०००
७. प्राचार्य अरुण अडसूळ	१४-०५-२००९ ते १५-०६-२००९

अहवाल

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा सन २०१६-१७चा वार्षिक अहवाल सादर करताना आम्हाला अतिशय आनंद वाटतो.

महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४च्या कलम १०४, महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा २०१६च्या कलम २९(क) आणि तरतूद १३६(१) अन्वये आणि व्यवस्थापन परिषदेने घालून दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार हा अहवाल तयार केला आहे.

हा अहवाल म्हणजे विद्यापीठ आणि संलग्न महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्था आणि मान्यताप्राप्त संशोधन केंद्रांच्या कार्याचा आराखडा आहे.

हा अहवाल दोन भागांत सादर केलेला आहे :

भाग १ : पृथक्कृत्याव्यावक माहिती

अहवालाच्या या भागात विद्यापीठासंबंधी आणि विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्था व मान्यताप्राप्त संशोधन केंद्रांची मूलभूत माहिती आणि शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७मधील महत्वाच्या घटना व उल्लेखनीय कामगिरी यांचा अंतर्भाव केला आहे.

भाग २ : आर्थिकवर्गीय माहिती (आलेख)

अहवालाच्या या भागात विद्यापीठाच्या विविध संलग्न महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्था, संशोधन केंद्रे आणि विद्यापीठ विभागांतून संकलित केलेली माहिती दिलेली आहे. सदर माहिती योग्य मोजमापासह आलेखाद्वारे संक्षिप्त करण्यात आली आहे.

अहवाल इंग्रजी आणि मराठी अशा दोन भाषांतून प्रकाशित करण्यात येतो.

हा अहवाल तयार करण्यासाठी आणि प्रकाशित करण्यासाठी ज्यांनी समितीला मोलाचे सहकार्य केले, त्या सर्व विद्यापीठ अधिकाऱ्यांचे, प्राचार्य व शिक्षकांचे वार्षिक अहवाल समितीच्या वतीने आम्ही आभार मानतो.

प्रा. (डॉ.) नितीन करमळकर

कुलगुरु,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	प्रकरण	पृष्ठ क्र.
	परिशिष्ट १ : विद्यापीठातील अधिकारी आणि अधिकार मंडळे (१ जुलै २०१६ ते ३० जून २०१७)	i-xviii
भाग १ :	पृथक्करणात्मक माहिती - १	
१.	विद्यापीठ : रचना आणि वैशिष्ट्ये	१-७
२.	विद्यापीठ : नव्या दिशा आणि धोरणे	८-१५
३.	उपक्रम आणि यशप्राप्ती (शैक्षणिक आणि क्रीडा)	१६-४६
४.	अर्थव्यवहार आणि विकास	४७-५२
५.	केंद्रीय सुविधा	५३-६३
	सारांश	६४
भाग २ :	सांख्यिकीय माहिती (आलेख)	६७-७८

परिशिष्ट - १

विद्यापीठातील अधिकारी आणि अधिकार मंडळे : २०१६ वायदा

(अ) अधिकारी :

१. कुलगुरू :

डॉ. नितीन करमळकर

२. प्र-कुलगुरू :

रिक्त

३. प्रभारी कुलसचिव :

डॉ. अरविंद शाळीग्राम

४. विद्याशाखांचे अधिष्ठाता :

१) विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा

: डॉ. व्ही. बी. गायकवाड (अतिरिक्त पदभार)

२) वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखा

: डॉ. प्रफुल्ल पवार (अतिरिक्त पदभार)

३) मानवीय संस्था विद्याशाखा

: डॉ. विजय खरे (अतिरिक्त पदभार)

४) आंतरविद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा

: डॉ. दीपक माने (अतिरिक्त पदभार)

५. संचालक, परीक्षा आणि मूल्यमापन मंडळ

: डॉ. अशोक चव्हाण

६. प्रभारी वित्त व लेखा अधिकारी

: सीए (डॉ.) विद्या किसन गारगोटे

७. संचालक, विद्यार्थी विकास

: डॉ. प्रभाकर देसाई

८. निरंतर शिक्षण व विस्तार

: प्रा. (डॉ.) धनंजय लोखंडे

९. संचालक, क्रीडा व शारीरिक शिक्षण

: डॉ. दीपक माने

परिशिष्ट - १

विद्यापीठातील अधिकारी आणि अधिकार मंडळी : १९९४ कायदा

(अ) अधिकारी :

१. कुलपती :

मा. श्री. सी. विद्यासागर राव
राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य

२. कुलगुरु :

डॉ. वासुदेव गाडे

३. प्र-कुलगुरु :

रिक्त

४. संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ

: डॉ. विश्वास भास्करराव गायवाड
(१४ फेब्रुवारी २०१७पर्यंत)

५. कुलसचिव

प्रभारी कुलसचिव

: डॉ. नरेंद्र एम. कडू (२७ एप्रिल २०१७पर्यंत)

: डॉ. अरविंद शाळीग्राम (२७ एप्रिल २०१७पासून)

६. परीक्षा नियंत्रक

: डॉ. अशोक मंगेश चव्हाण

७. प्रभारी वित्त व लेखा अधिकारी

: सीए (डॉ.) विद्या किसन गारगोटे

८. ग्रंथपाल

: डॉ. राजेंद्र महादेवराव कुंभार
(१७ फेब्रुवारी २०१७पर्यंत)

डॉ. एस. वाय. बनसोडे

(१८ फेब्रुवारी २०१७पासून)

९. संचालक, विद्यार्थी कल्याण योजना

: डॉ. एस. एन. दळवी (२२ ऑक्टोबर २०१६पर्यंत)

डॉ. प्रभाकर देसाई (२६ ऑक्टोबर २०१६पासून)

१०. संचालक, प्रौढ, निरंतर शिक्षण व ज्ञानविस्तार

: प्रा. (डॉ.) धनंजय लोखंडे

व्यवस्थापन परिषद् सदस्य
(महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९२४, कलम २७(१) अन्वये)
१ मार्च २०१७ ते ३० जून २०१७

(ए) मा. कुलगुरु - अध्यक्ष

१. प्रा. डॉ. नितीन आर. करमळकर
कुलगुरु,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७
(१८ मे २०१७ पासून)

डॉ. वासुदेव गाडे
(१५ मे २०१७ पर्यंत)
डॉ. देवानंद बी. शिंदे
(१५ मे २०१७ ते १७ मे २०१७)

(बी) प्र-कुलगुरु

२. रिक्त

(सी) मा. सचिव, उच्च शिक्षण अथवा उपसचिव किंवा सहसंचालक (उच्च शिक्षण) पदाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी

३. अतिरिक्त मुख्य सचिव,
उच्च व तंत्रशिक्षण,
महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय विस्तार भवन,
मुंबई - ४०००३२

(डी) मा. संचालक, उच्च शिक्षण अथवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी

४. संचालक, उच्च शिक्षण,
महाराष्ट्र शासन,
सेंट्रल बिल्डिंग, पुणे - ४११००१

(ई) मा. संचालक, तंत्रशिक्षण किंवा सहसंचालक तंत्रशिक्षण दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी

५. संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य,
पत्रपेटी क्र. १९६७, ३-महापालिका मार्ग, एल्फिन्स्टन टेक्निकल हायस्कूल बिल्डिंग,
मुंबई - ४००००१

(एफ) मा. कुलसचिव - सदस्य - सचिव

६. डॉ. अरविंद दिगंबर शाळीग्राम
प्रभारी कुलसचिव,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
(२७ एप्रिल २०१७ पासून)

डॉ. नरेंद्र एम. कडू
(२७ एप्रिल २०१७ पर्यंत)

कायम निमंत्रित

७. सीए डॉ. (श्रीमती) विद्या किसन गारगोटे
प्रभारी वित्त व लेखा अधिकारी,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
पुणे - ४११००७
८. डॉ. अशोक चव्हाण
संचालक,
परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
पुणे - ४११००७

व्यवस्थापन परिषद् सदस्य
(महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४, कलम २७(१) अन्वये)
१ मार्च २०१७ ते ३० जून २०१७

(ए) कुलगुरु (अध्यक्ष)	१. डॉ. वासुदेव गाडे
(बी) प्र-कुलगुरु	२. रिक्त
(सी) अधिष्ठात्यांमधून अधिसभेने निवडून दिलेला एक अधिष्ठाता	३. रिक्त
(डी) मा. कुलपतींनी नामनिर्देशित केलेली एक व्यक्ती	४. रिक्त
(ई) मा. सचिव, उच्च शिक्षण अथवा उपसचिव किंवा सहसंचालक (उच्चशिक्षण) पदाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी	५. मा. सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण, रोजगार विभाग, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०००३२
(एफ) मा. संचालक, तंत्रशिक्षण किंवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी	६. संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पत्रपेटी क्र. १९६७, ३-महापालिका मार्ग, एल्फिन्स्टन टेक्निकल हायस्कूल बिल्डिंग, मुंबई - ४००००१.
(जी) मा. संचालक, उच्च शिक्षण अथवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी	७. डॉ. धनराज माने शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे विभाग, १७, डॉ. आंबेडकर रोड, लाल देवळासमोर, पुणे - ४११००
(एच) अधिसभेने विद्यापीठ विभागाचे किंवा विद्यापीठाच्या परिसंस्थांचे प्रमुख किंवा संचालक यांच्यामधून नामनिर्देशित केलेला एक विभागप्रमुख	८. रिक्त
(आय) संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ	९. डॉ. विश्वास भास्करराव गायकवाड (१४ फेब्रुवारी २०१७पर्यंत)
(जे) अधिसभेने आपल्या सदस्यांमधून निवडलेले दोन प्राचार्य, त्यांपैकी चक्रक्रमाने निवडलेला अ.जा. किंवा अ.ज. किंवा विजा/भज किंवा इ.मा.व. प्रवर्गातील एक प्राचार्य	१०. रिक्त ११. रिक्त

- (के) अधिसभेने आपल्या सदस्यांमधून निवडलेला १२. रिक्त
दहा वर्षांचा पदव्युत्तर वर्गास अध्यापनाचा अनुभव
असलेला, परंतु विद्यापीठ विभाग/विद्यापीठ परिसंस्थेचा
संचालक नसलेला विद्यापीठ विभागातील अथवा
विद्यापीठ परिसंस्थेमधील एक अध्यापक
- (एल) अधिसभेने आपल्या सदस्यांमधून निवडलेले १३. रिक्त
सोळा वर्षांचा अध्यापनाचा अनुभव असलेले,
परंतु प्राचार्य नसलेले संलग्न महाविद्यालयांतील १४. रिक्त
दोन अध्यापक (पैकी एक महिला अध्यापक)
- (एम) अधिसभेने आपल्या सदस्यांमधून निवडलेली १५. रिक्त
अधिष्ठाता, विद्यापीठ विभागप्रमुख,
विद्यापीठ परिसंस्थेचे संचालक, प्राचार्य, शिक्षक,
विद्यार्थी सदस्य अथवा व्यवस्थापनाचा प्रतिनिधी
यांपैकी कोणत्याही वर्गवारीत नसलेली एक व्यक्ती
- (एन) विद्यापरिषदेने चक्रक्रमाने विद्याशाखांचे
प्रतिनिधित्व करणाऱ्या आपल्या सदस्यांमधून
निवडून दिलेल्या तीन व्यक्ती
१. कला, ललितकला व प्रयोगजीवी कला विद्याशाखा १६. रिक्त
२. विज्ञान विद्याशाखा १७. रिक्त
३. शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा १८. रिक्त
- (ओ) अधिसभेचे सदस्य असलेल्या व्यवस्थापन प्रतिनिधींमधून १९. रिक्त
अधिसभेने निवडून दिलेले दोन व्यवस्थापन प्रतिनिधी
(पैकी एक महिला प्रतिनिधी) २०. रिक्त
- सचिव, व्यवस्थापन परिषद २१. डॉ. नरेंद्र एम. कडू
कुलसचिव
स्थायी निमंत्रित २२. सीए (डॉ.) विद्या किसन गारगोटे
२३. डॉ. अशोक मंगेश चव्हाण

विद्यापरिषद् सदस्य
(महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा, १०१६, कलम ३२(३) अन्वये)

- (ए) १. कुलगुरू (अध्यक्ष)
डॉ. एन. आर. करमळकर
- (बी) २. प्र-कुलगुरू
रिक्त
- (सी) विद्याशाखांचे अधिष्ठाता :
३. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान : प्राचार्य (डॉ.) व्ही. बी. गायकवाड
(अतिरिक्त पदभार)
४. वाणिज्य व व्यवस्थापन : डॉ. प्रफुल्ल पवार
(अतिरिक्त पदभार)
५. मानवीय संस्था विद्याशाखा : डॉ. विजय खरे
(अतिरिक्त पदभार)
६. आंतरविद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा : डॉ. दीपक माने
(अतिरिक्त पदभार)
- (डी) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य किंवा सहसंचालक, उच्च शिक्षण
डॉ. धनराज माने, संचालक, उच्च शिक्षण
- (इ) संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य किंवा सहसंचालक, तंत्रशिक्षण
डॉ. अभय वाघ
- (एफ) परीक्षा संचालक
डॉ. अशोक चव्हाण
- (जी) प्रभारी कुलसचिव (सचिव)
डॉ. अरविंद शाळीग्राम

अधिसूचना सदस्य यादी
(महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा १०१६, कलम १८(१))

(ए) कुलपती - अध्यक्ष

१. श्री. सी. विद्यासागर राव

राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य व कुलपती, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
राजभवन, मलबार हिल, मुंबई - ४०००३५

(बी) कुलगुरू

२. प्रा. डॉ. नितीन करमळकर

कुलगुरू,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ४११००७
(१८ मे २०१७ पासून)

डॉ. वासुदेव एन. गाडे

(१५ मे २०१७ पर्यंत)

डॉ. देवानंद बी. शिंदे

(१६ मे २०१७ ते १७ मे २०१७)

(ई) संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ

३. डॉ. अशोक चव्हाण

संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७

(एफ) वित्त व लेखा अधिकारी

४. सीए (डॉ.) विद्या गारगोटे

प्रभारी वित्त व लेखा अधिकारी,
वित्त व लेखा विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७

(आय) मा. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे अथवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी :

५. डॉ. धनराज माने

संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे विभाग,
१७, डॉ. आंबेडकर रोड,
लाल देवळासमोर, पुणे - ४११००१

(जे) मा. संचालक, तंत्रशिक्षण अथवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी :

६. संचालक,

तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य,
पत्रपेटी क्र. १९६७, ३, महापालिका मार्ग,
एल्फिन्स्टन टेक्निकल हायस्कूल बिल्डिंग,
मुंबई - ४००००१

(के) मा. संचालक, विद्यापीठाचे ज्ञान संसाधन केंद्र

७. संचालक,
विद्यापीठाचे ज्ञान संसाधन केंद्र,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७

(एल) मा. संचालक, विद्यार्थी विकास मंडळ

८. संचालक,
विद्यार्थी कल्याण मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७

(एम) मा. संचालक, क्रीडा व शारीरिक शिक्षण

९. संचालक,
क्रीडा व शारीरिक शिक्षण,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे - ४११००७

(एन) मा. संचालक, आजीवन शिक्षण व विस्तार मंडळ

१०. संचालक,
आजीवन शिक्षण व विस्तार मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे-४११००७

(डब्ल्यू) अडीच वर्षे कालावधीसाठी विधानसभेच्या सभापतींनी नामनिर्देशित केलेले विधानसभेचे दोन सदस्य

११. अॅड. श्री. राहुल कुल (एम.एल.ए.)
पो. राहू, ता. दौंड, जि. पुणे
पुणे - ४१२२०७
(१० मार्च २०१६ ते ३१ ऑगस्ट २०१७)

१२. श्री. गौतम चाबुकस्वार (एम.एल.ए.)
अस्वस्थ बंगला, सर्व्हे नं. ११,
प्लॉट नं. ३, मृणाल लॉनजवळ,
पिंपरी, पुणे - ४११०३९
(१० मार्च २०१६ ते ३१ ऑगस्ट २०१७)

(एक्स) अडीच वर्षे कालावधीसाठी विधान परिषदेच्या सभापतींनी नामनिर्देशित केलेला विधान परिषदेचा एक सदस्य

१३. अॅड. श्री. रामहरी रूपनवर (एम.एल.सी.)
पालखी मैदान, पो. नातेपुते,

अधिसभा सदस्य
(महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४, कलम १५(१) अन्वये)
(१ जुलै २०१६ ते १८ फेब्रुवारी २०१७)

(ए) कुलपती

१. श्री. सी. विद्यासागर राव

राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य व कुलपती,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
राजभवन, मलबार हिल, मुंबई-४०००३५

(बी) कुलगुरू

२. डॉ. वासुदेव गाडे

कुलगुरू, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,
पुणे-४११००७

(सी) मा. प्र-कुलगुरू

३. रिक्त

(डी) मा. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे अथवा सहसंचालकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला त्यांचा प्रतिनिधी :

४. डॉ. धनराज माने

संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य,
३, बी. जे. रोड, सेंट्रल बिल्डिंग,
पुणे-४११००१

(ई) मा. संचालक, तंत्रशिक्षण

५. संचालक,

तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य,
पत्रपेटी क्र. १९६७, ३, महापालिका मार्ग,
एल्फिन्स्टन टेक्निकल हायस्कूल बिल्डिंग,
मुंबई-४००००१

(एफ) मा. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण

६. संचालक,

वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन,
शासकीय दंतचिकित्सा महाविद्यालय इमारत,
सेंट जॉर्ज हॉस्पिटल कम्पाउंड,
मुंबई-४००००१

(जी) मा. संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ

७. डॉ. विश्वास भास्करराव गायकवाड

संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
(७ जून २०१२ ते १४ फेब्रुवारी २०१७)

(एच) मा. संचालक, विद्यार्थी कल्याण मंडळ

८. डॉ. प्रभाकर देसाई

संचालक, अतिरिक्त पदभार,
विद्यार्थी कल्याण मंडळ,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
(२६ ऑक्टोबर २०१६ पासून)

डॉ. संजयकुमार एन. दळवी

(१८ ऑगस्ट २०१४ ते २२ ऑक्टोबर २०१६)

(आय) मा. ग्रंथपाल, विद्यापीठ ग्रंथालय

९. डॉ. एस. वाय. बनसोडे

ग्रंथपाल, जयकर ग्रंथालय,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
(१८ फेब्रुवारी २०१७ पासून)

डॉ. राजेंद्र माधवराव कुंभार

(३० एप्रिल २०१६ ते १७ फेब्रुवारी २०१७)

(के) मा. संचालक, प्रौढ, निरंतर शिक्षण व ज्ञानविस्तार

१०. डॉ. धनंजय बी. लोखंडे

संचालक,
प्रौढ, निरंतर शिक्षण व ज्ञानविस्तार विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

(ओ) मा. कुलसचिव (सचिव)

११. डॉ. नरेंद्र मारोतराव कडू

कुलसचिव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

(क्यू) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांनी विधानसभा सदस्यांमधून नामनिर्देशित केलेले दोन विधानसभा सदस्य
आणि मा. सभापती, विधान परिषद यांनी विधान परिषद सदस्यांमधून नामनिर्देशित केलेले दोन विधान परिषद
सदस्य

महाराष्ट्र विधानसभा सदस्य (जागा दोन)

१२. अॅड. रामहरी रुपनवर

सदस्य, महाराष्ट्र विधानसभा,
पालखी मैदान, पो. नातेपुते,
ता. माळशिरस, जि. सोलापूर
(३ डिसेंबर २०१५ ते ३१ ऑगस्ट २०१७)

१३. रिक्त

महाराष्ट्र विधान परिषद सदस्य (जागा दोन)

१४. अॅड. श्री. राहुल कुल

सदस्य, महाराष्ट्र विधान परिषद

पो. राहू, ता. दौंड, जि. पुणे

पुणे-४१२२०७

(१० मार्च २०१६ ते ३१ ऑगस्ट २०१७)

१५. श्री. गौतम चाबुकस्वार

सदस्य, महाराष्ट्र विधान परिषद

अस्वस्थ बंगला, सर्व्हे नं. ११,

प्लॉट नं. ३, मृणाल लॉनजवळ,

पिंपरी, पुणे-४११०३९

(१० मार्च २०१६ ते ३१ ऑगस्ट २०१७)

अध्यक्ष, तदर्थ अभ्यास मंडळे
(महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४, कलम १४(११) अन्वये)

१. फ्रेंच व स्पॅनिश तदर्थ अभ्यास मंडळ
प्रा. (डॉ.) उज्ज्वला जोगळेकर
२. रशियन तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. चेतन ठकार
३. जर्मन तदर्थ अभ्यास मंडळ
प्रा. (डॉ.) मंजिरी परांजपे
४. व्यावसायिक अभ्यासक्रम तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अशोक चासकर
५. ललितकला तदर्थ अभ्यास मंडळ
प्रा. सतीश आळेकर
६. सिंधी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अनिता दोडेजा
७. ललितकला व प्रयोगजीवी कला तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. डी. आर. बनकर
८. पाली वाङ्मय आणि संस्कृती तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. महेश देवकर
९. फॅशन डिझाईनिंग तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एम. एम. हुंडेकर
१०. प्रौढ शिक्षण तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. भौमिक देशमुख
११. समाजशास्त्र तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. श्रुती तांबे
१२. वुमेन स्टडीज तदर्थ अभ्यासमंडळ
डॉ. अनघा तांबे
१३. संज्ञापन व वृत्तपत्र विद्या तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. माधवी रेड्डी
१४. दलित अभ्यास तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. विजय खरे

१५. शाश्वत विकास तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सुरेश गोसावी
१६. डिसअॅबिलिटी स्टडीज तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. राम गंभीर
१७. ग्रंथालय व माहितीशास्त्र तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. आर. एम. कुंभार
१८. समाजकार्य तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सुरेश पाठारे
१९. मानवशास्त्र तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अंजली कुरणे
२०. बायोकेमिस्ट्री तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. विद्या गुप्ता
२१. हेल्थ सायन्स तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. भूषण पटवर्धन
२२. होम सायन्स तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. नलिनी एस. घाटगे
२३. कम्युनिकेशन स्टडीज तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. माधवी रेड्डी
२४. बायोटेक्नॉलॉजी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सरोज घासकडबी
२५. बायोइन्फॉर्मेटिक्स तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. शेखर मांडे
२६. सायंटिफिक कम्युटिंग तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. श्रीधर गद्रे
२७. वातावरण व अंतराळशास्त्र तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. प्रदीप कुमार
२८. बेसिक मेडिकल सायन्सेस तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. भूषण पटवर्धन
२९. एन. सी. सी. तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. योगेश घांगुर्डे
३०. एनर्जी स्टडीज टेक्नॉलॉजी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एस. व्ही. घैसास

३१. संरक्षणविषयक तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. श्रीकांत परांजपे
३२. इन्स्ट्रुमेंटेशन सायन्स तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एम. डी. उपलाने
३३. आंतरविद्याशाखीय कौशल्य विकास तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. संतोष भावे
३४. पर्यावरणशास्त्र तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सुरेश गोसावी
३५. इन्फॉर्मेशन आणि नेटवर्क सिक्युरिटी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. प्रेमचंद
३६. नॅनो सायन्स आणि नॅनो टेक्नॉलॉजी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एम. ए. मोरे
३७. बी. एस्सी. ॲनिमेशन तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. साहेबराव शिंदे
३८. बी. एस्सी. हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज तदर्थ अभ्यास मंडळ
प्रा. (डॉ.) श्रीधर शंकर जाधव
३९. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. पी. एन. महाल्ले
४०. बायोटेक्नॉलॉजी इंजिनिअरिंग तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. कल्पना जोशी
४१. डिझाइन इंजिनिअरिंग तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सुवर्णा पाटील
४२. मेकॅट्रॉनिक्स तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. जी. के. खराटे
४३. बी.बी.ए. तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. आर. डी. दरेकर
४४. बी.बी.ए. आंतरराष्ट्रीय व्यापार तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. आर. एम. चिटणीस
४५. बी.बी.ए.(सी.ए.) तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. डी. एम. गुजराथी
४६. व्यावसायिक वाणिज्य तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अरूण गायकवाड

४७. ह्युमन रिसोर्स मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
४८. फिनान्शियल मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
४९. प्रॉडक्शन ऑपरेशन सर्व्हिस मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५०. मार्केटिंग मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५१. कॉम्प्युटर मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५२. नॉलेज मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५३. ऑर्गनायझेशन मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५४. बायोटेक्नॉलॉजी मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५५. फॉरेन ट्रेड मॅनेजमेंट तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
५६. शारीरिक शिक्षण अध्यापक शिक्षण तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. शरद आहेर
५७. शारीरिक शिक्षण व क्रीडा शिक्षण तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. गिरीश ढमाले
५८. विशेष शिक्षण तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. सविता देशपांडे
५९. माहिती सुरक्षा तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. प्रेमचंद
६०. ऑटोमोटिव्ह तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. विनय वैद्य
६१. मेकॅनिकल अँड मटेरिअल्स तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एस. पवित्रण
६२. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इलेक्ट्रिकल तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. वाय. एच. दंडवते
६३. केमिकल अँड बायोटेक्नॉलॉजी तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अंजली क्षीरसागर

६४. कॉम्प्युटर अँड इन्फोरमेशन तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. जी. बी. अब्राहम
६५. एम. टेक. ऑव्हिएशन तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
ग्रुप कॅप्टन (निवृत्त) दाणी दिलीप आर.
६६. सिव्हिल अँड एन्व्हायरन्मेन्टल तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. श्रीनिवास एन. लोंढे
६७. सिव्हिल फॉर रेल तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
रिक्त
६८. स्पेस अँड अँट्रॉस्फेरिक तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. पी. प्रदीप कुमार
६९. एनर्जी स्टडीज् तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. एस. व्ही. घैसास
७०. मॉडेलिंग अँड सिम्युलेशन तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. अंजली क्षीरसागर
७१. इलेक्ट्रिकल फॉर रेल्वे तंत्रज्ञान तदर्थ अभ्यास मंडळ
डॉ. वृंदा जोशी

१. विद्यापीठ : रचना आणि वैशिष्ट्ये

महाराष्ट्र आणि विशेषतः सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ (पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ) हे नेहमीच नवीन विचारप्रक्रियांचा समावेश असलेली नवी उदाहरणे निश्चित करण्याच्या बाबतीत आघाडीवर असते. भारतातील अग्रगण्य विद्यापीठांपैकी एक असलेले सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, हे पुणे शहराच्या उत्तर-पश्चिम भागातील ४९० एकर जागेत हिरवळीची उधळण करताना दिसून येते. विद्यापीठाची मुख्य इमारत ही विद्यापीठाचे प्रतीक म्हणून ओळखली जाते. ही इमारत एक सुंदर स्थापत्यकला असलेले एक स्मारक आहे, जे ब्रिटिश काळातील मुंबई प्रांताच्या राज्यपालांचे उन्हाळी निवासस्थान होते. आध्यात्मिक पार्श्वभूमी आणि ८० फूट ध्यज टॉवर असे वर्गीकरण असलेल्या १८६४ साली बांधलेल्या या स्थापत्यकलेचे वर्णन इटालियन कलाकृतीचे व्हिक्टोरियन प्रस्तुतीकरण असे केले जाते.

सहा लाखपेक्षा अधिक विद्यार्थी संख्या असलेले हे जगातील मोठ्या आणि प्रतिष्ठित विद्यापीठांपैकी एक विद्यापीठ आहे. प्रत्येकी स्वतंत्र इमारत असलेल्या ११ विद्याशाखांतर्गत ४९ शैक्षणिक विभागांतून २७१ शैक्षणिक अभ्यासक्रम चालविले जातात. विद्यापीठाशी संलग्नित ६५० महाविद्यालये, २११ मान्यताप्राप्त व्यवस्थापन संस्था, ७३ संशोधन संस्था आणि २० इतर राष्ट्रीय प्रतिष्ठित संस्था आहेत. ९ स्वायत्त महाविद्यालये आणि विद्यापठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेली १० सर्वोत्कृष्टतेची क्षमता असलेली महाविद्यालये आणि एक सर्वोत्कृष्टता असलेले महाविद्यालय आहे. विद्यापीठ व संलग्नित ९ महाविद्यालयांना यू.जी.सी.कडून बी.व्होक. अभ्यासक्रम चालविण्यासाठी अनुदान प्राप्त झाले आहे तसेच १० महाविद्यालयांना कम्युनिटी कॉलेज योजनेअंतर्गत अनुदान प्राप्त झाले आहे. विद्यापीठ व आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाच्या 'डी.डी. कौशल' या कार्यक्रमात सहभागी आहेत. विद्यापीठ आवारात स्वतःची ३००० विद्यार्थी/विद्यार्थिनींची राहण्याची सोय व आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांसाठी, शिक्षक व कर्मचाऱ्यांसाठी स्वतंत्र निवास व्यवस्था करण्यात आली आहे. जयकर ग्रंथालय हे देशातील संदर्भ व माहितीचे उत्कृष्ट केंद्र समजले जाते ग्रंथालय भारतीय व विदेशी संशोधन पत्रिकांचे वर्गणीदार आहे आणि नियतकालिके, मोफत व अदलाबदल पद्धतीनेही मिळतात. ग्रंथालयात विविध विषयांवरील ५,२१,७४७ पेक्षा जास्त पुस्तके आहेत. अनेक महाविद्यालये, संस्था व सरकारी एजन्सीसाठी आंतरग्रंथालय लोन सुविधा पुरविण्यात आली आहे. जयकर ग्रंथालयाने पुरातन भारतीय साहित्य संपत्ती हस्तलिखिते व पुस्तके यांच्या रूपाने जतन करून ठेवली आहे.

भारतातील कोणत्याही विद्यापीठापेक्षा जास्त आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी म्हणजे ७५ देशातील सुमारे ८५९ विद्यार्थी असल्याने हे विद्यापीठ एक आंतरराष्ट्रीय एकात्मतेचे प्रतीक बनले आहे.

विद्यापीठाने कौशल्य विकास केंद्र, प्लेसमेंट सेंटर, डिजिटल क्लासरूम आणि माजी विद्यार्थी संघटना यासारख्या नवीन सुविधा शैक्षणिक मानकांची वाढ होण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांच्या कल्याणासाठी निर्माण केल्या आहेत.

उद्दिष्टे

- एक सशक्त ज्ञानकेंद्र बनणे आणि अध्यापन, संशोधन आणि विस्तारित उपक्रमांसाठी उत्कृष्ट गुणवत्तेचे केंद्र बनणे.
- ज्ञानसंवर्धन, निर्मिती, उन्नती आणि प्रसारास चालना देणे.
- मूल्याधिष्ठित आणि उच्च दर्जाचे शिक्षण देऊन विविध क्षेत्रांत तंत्रज्ञानाची जाण असलेले वैचारिक आणि कृतिशील नेतृत्व घडविणे.
- अद्ययावत व नावीन्यपूर्ण संशोधनाची निर्मिती करणे आणि सामाजिक व क्षेत्रीय सहभागाने सबलीकरण करणे.
- आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील विद्यार्थ्यांना आकर्षित करून आणि नामवंत शैक्षणिक संस्थांच्या सहकार्यातून शैक्षणिक उपक्रम राबवून जागतिक संपर्क वाढविणे.

ध्येय

ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, उन्नती आणि प्रसार करणारे जागतिक उत्कृष्टतेचे, आजूबाजूला घडणाऱ्या प्रचंड बदलांची आव्हाने स्वीकारण्यासाठी सज्ज आणि आर्थिक, तांत्रिक आणि सामाजिक विकासासाठी आणि प्रगतीसाठी अर्थपूर्ण योगदान देण्यासाठी विद्यार्थी आणि विद्यार्थ्यांना सक्षम करण्यासाठी कटिबद्ध असलेले सामाजिक जागरूक केंद्र बनणे हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे ध्येय आहे.

गुणवत्ता धोरण

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ मूल्यआधारित आणि उच्च दर्जाचे शिक्षण प्रदान करून एक सशक्त ज्ञान केंद्र म्हणून आणि शिक्षण, संशोधन व विस्तार कार्यक्रमांमध्ये उत्कृष्टतेचे केंद्र म्हणून ओळखले जाण्याचा प्रयत्न करीत आहे.

गुणवत्ता धोरण जागतिक स्तरावर ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, उन्नती आणि प्रसार करणारे उत्कृष्टतेचे सामाजिक जागरूक केंद्र म्हणून आपली वचनबद्धता दर्शविते. गतिशील वातावरण लक्षात ठेऊन गुणवत्ता धोरण शिक्षक व विद्यार्थ्यांना सर्व उपक्रमांमध्ये गुणवत्ता आणि नैतिकता सुनिश्चित करून आर्थिक, तांत्रिक आणि सामाजिक विकास आणि प्रगतीमध्ये अर्थपूर्ण योगदान देण्यास, सक्षमीकरण करण्यास प्रोत्साहन देते.

प्रमुख वैशिष्ट्ये

१. नाविन्यपूर्ण कार्यक्रमांची सुरुवात :

जैवमाहितीशास्त्र आणि जैवतंत्रज्ञान हा पाच वर्षीय एकात्मिक अभ्यासक्रम, तंत्रज्ञान विद्याशाखेअंतर्गत विज्ञान आणि अभियांत्रिकीचे मिश्रण असलेला एम.टेक. पीएच.डी. अभ्यासक्रम, एम.टेक. (विमानचालन), एम.एस्सी.इंडस्ट्रियल मॅथेमॅटिक्स विथ कॉम्प्यूटर ॲप्लिकेशन्स, मॉडेलिंग ॲण्ड सिम्युलेशन, एम.बी.ए. फार्मास्युटिकल ॲण्ड बायो-टेक्नॉलॉजी, आरोग्य विज्ञान, मेडिकल केमिस्ट्री, ॲटमॉस्फिअरिक ॲण्ड स्पेस सायन्सेस, पर्यावरण विज्ञान, एकात्मिक बी.एस्सी.-बी.एड., बी.एस्सी. ब्लेंडेड असे काही पारंपारिक मुख्य स्पर्धाक्षमता अभ्याक्रमाव्यतिरिक्त नाविन्यपूर्ण अभ्यासक्रम विद्यापीठात उपलब्ध आहेत. 'डिझाइन इनोव्हेशन सेंटर'ची स्थापना आणि समर्पित 'कौशल्य विकास केंद्र' यामुळे विद्यापीठातील शिक्षण विद्यार्थ्यांचे रूपांतर नोकरी शोधणाऱ्यांच्या गटातून नोकरी देणाऱ्या गटात करत आहे.

२. संशोधन व शैक्षणिक भौतिक सुविधा :

मॉडेलिंग आणि सिम्युलेशन केंद्रात सहस्त्रार उच्च कार्यक्षमता कंप्यूटिंग क्लस्टर स्थापित केले आहे, ज्यामध्ये ४६ संगणक नोड्स, २ जीपीयू नोड्स आणि ४०० टीबी पीएफएस स्टोरेजचा समावेश आहे. सहस्त्रार एचपीसी क्लस्टर करिता टायर २ प्रकारची माहिती केंद्र सुविधा स्थापित केली गेली आहे. माहिती केंद्र आग गजर प्रणाली, आग प्रतिबंधक प्रणाली, VESDA, CCTV surveillance, उंदीर प्रतिबंधक प्रणाली, पाणी गळती शोध प्रणाली व इमारत व्यवस्थापन प्रणालीने सुसज्ज आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात केंद्रीय उपकरण सुविधा स्थापन करण्यात आली आहे. या सुविधेच्या स्थापनेसाठी विद्यापीठाने रु. २० लाख हून अधिक रक्कम गुंतविली आहे. अनेक प्रगत उपकरणे जसे न्यूक्लियर मॅग्नेटिक रेझोनन्स (एन एम आर) ५०० MHz, लिक्विड क्रोमॅटोग्राफी आणि मास स्पेक्ट्रोस्कोपी (LC-MS-MS) with TOF, गॅस क्रोमॅटोग्राफी आणि मास स्पेक्ट्रोस्कोपी (GC-MS-MS), फिल्ड एमिशन स्कॅनिंग इलेक्ट्रॉन मायक्रोस्कोप (FE SEM), कॉन्फोकल मायक्रोस्कोप, सिंगल क्रिस्टल एक्स-रे डिफ्रॅक्टोमीटर, स्कॅनर डायक्रोइजम पोलरिमीटर, BET - सरफेस एरिया ॲनलायझर इत्यादी बसविली आहेत आणि चालू स्थितीमध्ये आहेत. अहमदनगर व नाशिक येथील उपकेंद्रांमध्येही अशी सुविधा उपलब्ध करून देण्याची विद्यापीठाची योजना आहे. या सुविधेचा फायदा भारतातील अनेक विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था, राष्ट्रीय संशोधन संस्था, संरक्षण संस्था तसेच उद्योगसंस्थांना झाला आहे. ऊर्जा अभ्यास स्कूलने सौर-औष्णिक चाचणीसाठी राष्ट्रीय सुविधा स्थापित केली आहे. पर्यावरण विज्ञान विभाग आणि सौर औष्णिक चाचणी केंद्रावर डिजिटल हवामान निरीक्षण केंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे. विद्यापीठ आवारात भाषा प्रयोगशाळा स्थापन करण्यात आली आहे.

३. यांत्रिकीकरण आणि ई-गव्हर्नन्स :

विद्यापीठाने अनेक ऑनलाइन मॉड्युल्स यशस्वीरित्या लागू केले आहेत, उदाहरणार्थ ऑनलाइन पात्रता, ऑनलाइन स्थलांतर, गुणवत्ता सुधार कार्यक्रमाचे ऑनलाइन अर्ज, ऑनलाइन प्रवास खर्च अनुदान अर्ज, ऑनलाइन शिष्यवृत्ती अर्ज, ऑनलाइन संलग्नीकरण आणि विद्यार्थी सुविधा केंद्राचे उपक्रम, ऑनलाइन पदव्युत्तर प्रवेश. विद्यापीठाने ऑनलाइन पीएच.डी. प्रवेश परीक्षा प्रश्नपत्र-१ पुणे, अहमदनगर, नाशिक आणि परदेशात अशा ५८ केंद्रात यशस्वीरित्या घेतली आहे. परीक्षा विभागातही अनेक प्रक्रिया ऑनलाइन केल्या आहेत. विविध प्रमाणपत्रांसाठी विनंती अर्ज, छायांकित प्रतींसाठी अर्ज, पुनर्मूल्यांकन, पदवी प्रमाणपत्र, परीक्षा केंद्रांवर प्रश्नपत्रिकांची पाठवणी इत्यादी गोष्टी ऑनलाइन केल्या आहेत.

४. विद्यापीठास मिळालेले पुरस्कार :

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने दोन प्रतिष्ठित प्रकल्प हाती घेतले आहेत. त्यापैकी एक म्हणजे पुणे विद्यापीठ नेटवर्क, ज्यासाठी विद्यापीठास महाराष्ट्र राज्य सरकारकडून पर्यावरणासाठी माहिती तंत्रज्ञान या गटातून रजत पदकाच्या रूपाने 'ई-गव्हर्नन्स पुरस्कार २०१३' मिळाला. दुसरा प्रकल्प म्हणजे ऊर्जा अभ्यास स्कूलमधील क्षेत्रीय चाचणी केंद्राद्वारे पाणी तापविण्यासाठी सौर पद्धत ज्याला नवीन आणि अक्षय ऊर्जा मंत्रालय, नवी दिल्लीकडून 'सौर औष्णिक पुरस्कार २०१३' प्राप्त झाला आहे. विद्यापीठास टाइम्स उच्च शिक्षण जागतिक विद्यापीठ क्रमवारी २०१६ मध्ये शिक्षणासाठी सर्वोत्तम क्रमवारी (आय.आय.एस.सी., बॅंगलोर खालोखाल) प्राप्त झाली आहे.

५. गुणवत्ता सुधार कार्यक्रम :

विद्यापीठ परिसरातील, संलग्न महाविद्यालयातील व मान्यताप्राप्त संस्थांमधील शैक्षणिक मानक व गुणवत्तापूर्ण शिक्षण सुधारण्यासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने गुणवत्ता सुधार कार्यक्रम (क्यू.आय.पी.) योजना राबवली. या उपक्रमांतर्गत विद्यापीठ विद्यार्थी व शिक्षकांसाठी राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय स्तरावर परिषदा, चर्चासत्रे, कार्यशाळांचे आयोजन करते. याचबरोबर संलग्न महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त संस्थांना वाहनतळ उभारणीसाठी, विद्यार्थी सुविधा केंद्र, अतिथी गृह, पुरुष व स्त्रियांकरिता प्रसाधनगृहे आणि शारीरिक अपंग व्यक्तींच्या सोयीसाठी उतार तयार करण्यासाठी अनुदान वितरित केले आहे. कार्यालयासाठी, प्रयोगशाळेसाठी उपकरणे खरेदी करणे व क्रीडाविषयक उपकरणे खरेदीसाठीही विद्यापीठाने महाविद्यालये व संस्थांना क्यू.आय.पी. योजनेअंतर्गत अर्थसहाय्य दिले आहे. विद्यापीठाने नव्याने 'क्लस्टर कॉलेज' संकल्पना राबविली. यामध्ये विद्यार्थी, शिक्षक, प्राचार्य, प्रशासकीय कर्मचारी व महाविद्यालयाच्या व्यवस्थापन प्रतिनिधींसाठी तसेच समाज व इतर लाभार्थींसाठी परिषदा/चर्चासत्रे/कार्यशाळांचे आयोजन केले जाते. विद्यापीठाने आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या गरजांवर आधारित आणि आर्थिक दुर्बल विद्यार्थ्यांसाठी 'कमवा शिका योजना' याद्वारे महाविद्यालयांना अर्थसहाय्य दिले.

६. संशोधनास प्रोत्साहन :

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने विद्यापीठ परिसरात व संलग्न महाविद्यालयांमध्ये पोषक संशोधन संस्कृती निर्माण केली आहे. बी.सी.यू.डी.चे संचालक, ओ.एस.डी.व त्यांच्या ऑफिसमधील व्यक्ती संलग्न महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्था व विद्यापीठ विभागांना राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील सरकारी उच्च संस्थांकडून, 'रुसा' तसेच विदेशी विद्यापीठांकडून त्याचबरोबर विद्यापीठाकडूनही संशोधनासाठी अनुदान प्राप्त करण्यासाठी विशेष प्रयत्न व मदत करतात. उच्च दर्जाचे संशोधन उत्पादन राखण्यासाठी विद्यापीठांतर्गत असलेल्या तीनही जिल्ह्यांमध्ये विविध ठिकाणी विद्यापीठातर्फे संशोधन प्रकल्प स्पर्धा आयोजित केली जाते. मोठ्या संख्येने विद्यार्थी या स्पर्धेत सहभागी होतात. यातून निवडक प्रकल्प/शोध निबंध विविध विद्यापीठांमध्ये होणाऱ्या राज्यस्तरीय 'आविष्कार' वार्षिक संशोधन प्रकल्प स्पर्धेमध्ये सादर केले जातात. आपल्या विद्यापीठाची 'आविष्कार' संशोधन प्रकल्प स्पर्धेत आतापर्यंत उत्कृष्ट कामगिरी झालेली आहे. मागील दहापैकी आठ वेळा विद्यापीठास राज्यस्तरावरील सर्वसाधारण विजेतेपद मिळाले. विद्यापीठ स्वतःच्या निधीतून 'बी.सी.यू.डी. संशोधन प्रकल्प योजना' या अंतर्गत संशोधनासाठी विद्यापीठ परिसरातील शिक्षकांना, संलग्न महाविद्यालयातील शिक्षकांना संशोधन कल्पना शोधण्यासाठी मोठे प्रकल्प तयार करणे जेणेकरून विविध एजन्सीजमधून निधी उभारण्यासाठी बीज अनुदान देते. विद्यापीठ दरवर्षी या कार्यासाठी ९ कोटी रुपयांची तरतूद अंदाजपत्रकात करते.

विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयेसुद्धा चांगले संशोधन करतात आणि मोठ्या व लहान संशोधन प्रकल्पांसाठी विद्यापीठाने दिलेल्या अनुदानाव्यतिरिक्त विविध एजन्सीकडून स्थिर अनुदान प्राप्त करत आहेत. मागील ५ वर्षांत

संलग्न महाविद्यालयांना DST कडून FIST अंतर्गत निधी प्राप्त झाला आहे आणि DBTच्या स्टार कॉलेज योजनेअंतर्गत मान्यता प्राप्त झाली आहे. संलग्न महाविद्यालये पेटंट दाखल करण्यातही स्वारस्य दाखवतात आणि आतापर्यंत संलग्न महाविद्यालयांतून १२५ पेटंट दाखल झाले आहेत.

७. नवे आंतरराष्ट्रीय सहयोग :

विद्यापीठाने ३० आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठे/संस्थांबरोबर तसेच २७ राष्ट्रीय प्रतिष्ठित संस्थांबरोबर सहकार्य करार केला आहे. विद्यापीठाचा इरास्मस मुंडस कार्यक्रमात सक्रिय सहभाग आहे आणि इरास्मस मुंडस कृती २ कार्यक्रमासाठी चार प्रस्तावही सादर केले आहेत. नुकतीच EXPERTS4अशिया (गॉटिंगन विद्यापीठ, जर्मनी द्वारे समन्वयित), EUPHRATES-EUसंशोधनाद्वारे आरोग्य प्रचार, उपयोजित तंत्रज्ञान, शिक्षण आणि विज्ञानाचा भारतात प्रसार (सॅंटियागो दे कॉम्पोस्टेबल विद्यापीठ, स्पेन द्वारे समन्वयित) EMINTE, (लुंड विद्यापीठ, स्वीडन द्वारे समन्वयित), भारत 4EU (पॉलिटेक्निको दी टोरीनो, इटली द्वारे समन्वयित) सोबत भागीदारीसाठी मान्यता मिळाली आहे.

विद्यापीठास २०१३ चा ओबामा-सिंग २१व्या शतकातील ज्ञान पुढाकार पुरस्कार प्राप्त झाला आहे, ज्याला सध्या इंडो-यूएस २१व्या शतकातील ज्ञान पुढाकार पुरस्कार असे संबोधले जाते आणि त्या अंतर्गत मॅसॅच्युसेट्स विद्यापीठ, अमहर्स्ट, यूएसए सोबत २१व्या शतकासाठी अंतर्भूत विद्यापीठ : विविधता, समता आणि उत्कृष्टता जोडणे' हा संयुक्त संशोधन प्रकल्प हाती घेतला आहे.

इंडो-नॉर्वेअन सहकार्य क्रमांतर्गत आरोग्य विज्ञान विभाग, जैव माहितीशास्त्र आणि पर्यावरणशास्त्र विभागांचा टेलिमार्क विद्यापीठ, नॉर्वे बरोबर शिक्षक व विद्यार्थी विनिमय करार झाला आहे. पेन्न स्टेट विद्यापीठ, मॅसॅच्युसेट्स विद्यापीठ, अमहर्स्ट (U-MASS), गॉटिंगन, ट्यूबिंगन विद्यापीठ (जर्मनी), टेलिमार्क विद्यापीठ, नॉर्वे, मोनॅश विद्यापीठ, ऑस्ट्रेलिया अशा प्रतिष्ठित परदेशी विद्यापीठांबरोबर झालेल्या सहयोग करारांतर्गत शिक्षकांना तेथील प्रयोगशाळांचा वापर करणे, कार्य संस्कृती जाणून घेणे आणि भौतिक सुविधांचा वापर करणे असा अनुभव मिळतो. विद्यापीठाने नुकताच दक्षिण आफ्रिका विद्यापीठाबरोबर (UNISA) संयुक्त संशोधन सहयोग तसेच शिक्षक/विद्यार्थी विनिमय कार्यक्रम यासाठी सहकार्य करार केला आहे. विद्यापीठास व आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी केंद्रात मोठ्या प्रमाणात आंतरराष्ट्रीय पाहुण्यांनी भेटी दिल्या आहेत. त्यापैकी काही खालीलप्रमाणे —

- ब्रिटिश कौन्सिल, नवी दिल्ली मार्फत युनायटेड किंगडमचे प्रतिनिधी मंडळ.
- मॅसॅच्युसेट्स विद्यापीठ, अमेरिकाचे प्रतिनिधी मंडळ.
- मॅसॅच्युसेट्स विद्यापीठ, अमेरिकाचे कुलपती आर. सुब्बस्वामी यांनी ओ.एस.आय. कार्यक्रमा संदर्भात विद्यापीठास भेट दिली.
- कॅनडाचे प्रतिनिधी मंडळ.
- 'आविष्कार'मध्ये भाग घेण्यासाठी दक्षिण आफ्रिका विद्यापीठाचे (UNISA) प्रतिनिधी मंडळ.
- सहकार्य कराराची अंमलबजावणी करण्यासाठी २०१५-१६ मध्ये पेन्न स्टेट विद्यापीठ, अमेरिकाच्या प्रतिनिधी मंडळाने सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठास भेट दिली.
- सहयोगी संशोधन कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी टेलिमार्क विद्यापीठ, नॉर्वेच्या प्रतिनिधी मंडळाच्या अनेक भेटी.

८. कौशल्य विकास केंद्राची निर्मिती :

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कौशल्य विकास केंद्र हे मार्च २०१४ पासून सुरू करण्यात आले, ज्याचा मुख्य उद्देश शिक्षण आणि जागतिक बाजारातील नोकयांसंबंधी तथ्ये यातील दुरावा नष्ट करणे हा आहे. केंद्राने तीन वर्षांचे बी.व्होक. पदवी अभ्यासक्रम सुरू केले आहेत, ज्याचा मुख्य दृष्टिकोन विद्यापीठाच्या पदवी व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांना रोजगारक्षम कौशल्यांचे प्रशिक्षण देऊन त्यांची रोजगारक्षमता वाढविणे हा आहे. स्पर्धात्मक कार्याचे ठिकाणी आत्मविश्वासाने जाण्यासाठी आणि स्वतःच्या क्षमता सिद्ध करण्यासाठी संभाषण कौशल्ये, शाश्वत मूल्ये व व्यावसायिक नीतीमूल्यांचे कठोर प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना दिले जाते.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ पासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न ९ महाविद्यालयांची निवड बी.व्होक. अभ्यासक्रम चालविण्यासाठी केली आहे. हे अभ्यासक्रम चालविण्यासाठी प्रत्येक महाविद्यालयास १.८५ कोटी रुपयांचे अनुदान देण्यात आले आहे. याव्यतिरिक्त विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या 'कम्युनिटी कॉलेज' योजनेअंतर्गत १० महाविद्यालयांना अनुदान प्राप्त झाले आहे. कम्युनिटी कॉलेज योजनेअंतर्गत पदविका अभ्यासक्रम सुरू करण्यासाठी शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ व २०१५-१६ मध्ये सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न १० महाविद्यालयांना रु. ७.९ कोटी इतके अनुदान प्राप्त झाले आहे.

९. तंत्रज्ञान विभागाची स्थापना :

उद्योगाशी संबंधित अत्याधुनिक संशोधन समस्येचे निराकरण करण्यासाठी संशोधन मंच प्रदान करण्याच्या उद्देशाने सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने एक समर्पित 'तंत्रज्ञान विभाग' स्थापन केला आहे. औद्योगिक आणि शैक्षणिक क्षेत्रांमध्ये अधिक स्वीकृती मिळविणे, चौकटीबाहेर विचार करणारी संशोधन संस्कृती बाणवणे आणि प्रोत्साहन देणे जेणेकरून उद्योगांच्या समस्यांशी निगडित संशोधन उपाय प्रदान करणे आणि 'मेक इन इंडिया' मोहीम बळकट करणे ही विभागाची मुख्य उद्दिष्टे आहेत. विभागामार्फत उद्योग-विद्यापीठ प्रायोजित विविध विज्ञान आणि अभियांत्रिकी शाखेतील एम.टेक.-पीएच.डी. अभ्यासक्रम चालविले जातात. प्रायोजक उद्योग भागीदार गुणवत्तापूर्ण तात्काळ प्रासंगिक संशोधन समस्या परिभाषित करण्यास मदत करतात.

१०. सुवर्णपदके आणि अध्यासने :

विद्यापीठाचे सर्वसाधारणपणे ७८२ देणगीदार असून त्यांचा ३१/०३/२०१६ अखेर रु. ३७.६७ कोटी इतका स्थायी निधी जमा आहे. विविध शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी विद्यापीठाने १११ सुवर्णपदके घोषित केली आहेत. विद्यापीठ विभागातील १८५ विद्यार्थ्यांनी गेल्या ५ वर्षांत सुवर्णपदके मिळविली आहेत. विद्यापीठात १९ अध्यासने असून त्यांचा स्थायी निधी रु. १९.३० कोटी इतका आहे. महात्मा गांधी अध्यासन व DRDO-ISRO अध्यासनांना अनुक्रमे महाराष्ट्र शासन व भारत सरकारद्वारे अर्थसहाय्य दिले जाते.

११. कर्मचारी कल्याण योजना :

विद्यापीठाने अनेक कल्याणकारी योजना शिक्षक व प्रशासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी राबविल्या आहेत. या योजनांविषयीचे धोरण विद्यापीठाने बनविले आहे आणि त्यानुसार विविध योजना राबविल्या जातात.

- विद्यापीठाच्या सर्व कर्मचारी व त्यांचेवर आधारित कुटुंबातील सदस्यांसाठी आरोग्य व वैद्यकीय विमा.
- विद्यापीठाच्या आरोग्य विभागामार्फत मोफत प्रतिबंधात्मक आरोग्य तपासणी आणि वैद्यकीय उपचार.

- शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी विद्यापीठ परिसरात राहण्याची सोय व शाळा.
- गृहकर्जावर दिलेल्या व्याजाचा अंशतः परतावा.
- पाल्यांची शैक्षणिक फी तसेच संगणक खरेदीसाठी व्याजविरहीत कर्ज.
- उत्सवांसाठी विद्यापीठ निधीतून व्याजविरहीत अग्रिम
- मनोरंजन व क्रीडा सुविधांसह 'सेवक विहार' नामक कम्युनिटी क्लबची स्थापना, तसेच कौटुंबिक कार्यक्रमांसाठी कम्युनिटी हॉलची व्यवस्था.
- दिव्यांग कर्मचाऱ्यांसाठी मोफत वाहन.
- कर्मचाऱ्यांच्या लहान मुलांसाठी पाळणाघर.
- कर्मचारी व कुटुंबातील सदस्यांसाठी अनुदानित क्रीडा व फिटनेस सुविधा.
- कर्मचाऱ्यांसाठी बचत व क्रेडिट सोसायटी.
- उच्च शिक्षण घेण्यासाठी आर्थिक व प्रशासकीय सहाय्य.
- विद्यापीठ निधीतून मर्यादित कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तीसाठी रोजगार संधी.
- तातडीच्या रुग्णालय खर्चासाठी वैद्यकीय अग्रिम.
- इंग्रजीचे लेखी व संभाषण कौशल्य वृद्धीसाठी मोफत प्रशिक्षण.

२. विद्यापीठ : नव्या दिशा आणि धोरणे

उच्च शिक्षणाची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी विस्तार, समावेश आणि श्रेष्ठता आवश्यक आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने शिक्षण आणि संशोधन कार्यक्रमांना प्रोत्साहन देण्यासाठी अनेक उपक्रम घेतले आहेत, जे समाजाच्या आणि उद्योगांच्या फायद्यासाठी आवश्यक आहेत. विद्यापीठाने उत्कृष्टता साध्य करण्यासाठी प्रतिष्ठित संस्था व उद्योगांबरोबर सहयोगी कार्यक्रम विकसित केला आहे.

अग्रगण्य राज्य विद्यापीठाची जागतिक भरारी -

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे भारतातील शैक्षणिकदृष्ट्या अत्यंत सक्षम विद्यापीठ आहे, ज्याची वाटचाल जागतिक क्रमवारीकडे होत आहे. केंद्रीय मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाच्या राष्ट्रीय संस्थात्मक क्रमवारी (एन.आय.आर.एफ.) मध्ये आपल्या विद्यापीठास १०वा क्रमांक मिळाला आहे. अशी क्रमवारी मिळविणारे हे महाराष्ट्रातील एकमेव विद्यापीठ आहे आणि आघाडीच्या पाच राज्य विद्यापीठांपैकी एक आहे. हे विद्यापीठ भारतात येणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांचे सर्वात आवडते ठिकाण आहे.

नॅक मूल्यांकन

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे पुनर्मूल्यांकन विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नॅक या स्वायत्त संस्थेद्वारे मार्च २०१७मध्ये ३.६० सीजीपीए सह ए+ दर्जा मिळून झाले. हा महाराष्ट्राच्या कोणत्याही विद्यापीठास मिळालेली सर्वोच्च दर्जा आहे.

सर्वोत्कृष्टतेची क्षमता असलेले विद्यापीठ

आपल्या विद्यापीठास विद्यापीठ अनुदान आयोगाने 'सर्वोत्कृष्टतेची क्षमता असलेले विद्यापीठ' असा दर्जा दिला आहे. अध्यापन आणि संशोधनात उत्कृष्टता प्राप्त करण्यासाठी या योजनेतर्गत मिळालेल्या निधीतून विद्यापीठाने शिक्षण आणि शिकण्याच्या आधुनिक माहिती तंत्रज्ञान आधारित पद्धतींचा, मूल्यांकन पद्धतींचा अवलंब केला आहे.

प्रयोगजीवी विद्यापीठ

भारत सरकारच्या विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभागाने (डी.एस.टी.) 'विद्यापीठ संशोधन आणि वैज्ञानिक उत्कृष्टता प्रचार कार्यक्रम (PURSE)' अंतर्गत आपल्या विद्यापीठास मूल्यवर्धित संशोधन व विकासासाठी सतत दोन टप्प्यांत 'अ' वर्गातील प्रयोगजीवी विद्यापीठ असा दर्जा दिला आहे.

संशोधन प्रकाशन पोर्टलचा विकास

शिक्षकांचे आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील संशोधन दाखविण्यासाठी संशोधन प्रकाशन पोर्टल विकसित केले आहे. गेल्या वर्षी आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील संशोधन लेखांच्या प्रकाशनात प्रचंड वाढ झाली आहे. वर्ष २०११-१२मध्ये १५६९ एवढी असलेली संशोधन प्रकाशनांची संख्या २०१६-१७मध्ये ४७७४वर गेली आहे. यामुळे विद्यापीठाचा २०११-१२ चा ४० असलेला एच-निर्देशांक १०३वर पोहोचला आहे.

सेंटर फॉर इंटेलिजंट सिस्टीम

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियानांतर्गत विद्यापीठात तंत्रज्ञान विभागाच्या सेंटर फॉर इंटेलिजंट सिस्टीमचे डिजिटल उद्घाटन मानव संसाधन विकास मंत्री माननीय श्री. प्रकाशजी जावडेकर यांनी एप्रिल २०१७मध्ये केले.

मूडक अभ्यासक्रम विकास -

विद्यापीठाच्या कौशल्य विकास केंद्राने 'किरकोळ बाजार व्यवस्थापनाची मूलभूत तत्त्वे' हा मूडक अभ्यासक्रम विकसित केला आहे. हा अभ्यासक्रम भारत सरकारच्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने इ.एम.एम.आर.सी. पुणेच्या सहकार्याने विकसित केलेल्या 'स्वयम' या वेबसाइटवर उपलब्ध आहे. असा अभ्यासक्रम देणारे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे महाराष्ट्रातील एकमेव विद्यापीठ आहे.

डिझाइन इनोव्हेशन केंद्र

विद्यापीठाच्या डिझाइन इनोव्हेशन केंद्राने दृष्टिदोष असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी अल्ट्रासॉनिक सेंसर व मायक्रो कंट्रोलर असलेली एक काठी बनविली आहे. या काठीमुळे दृष्टिदोष असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सहा फूट अंतरावरील अडथळ्यांची कल्पना येते.

नामविस्तार

पूर्वी पुणे विद्यापीठ म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या विद्यापीठाचे नव्याने सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ असे नामकरण करण्यात आले. महान भारतीय सुधारक व कवयित्री सावित्रीबाई फुलेंच्या सामाजिक योगदानाची आठवण म्हणून असे नामकरण करण्यात आले. सामाजिक परिवर्तन व शिक्षणासाठी त्यांनी केलेल्या क्रांतिकारी कामामुळे त्या सर्वश्रुत आहेत.

शक्यता शोधणे

ध्येयवादी शिक्षक व उपलब्ध विस्तृत कार्यक्रमांमुळे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे 'आवडीचे विद्यापीठ' बनले आहे.

एक श्रीमंत शैक्षणिक कलाकृती

विद्याशाखा	४
शैक्षणिक व संशोधन विभाग	४९
शैक्षणिक कार्यक्रम	२७१
संशोधन अभ्यासने	१९
विद्यापीठ आवारातील विद्यार्थी संख्या	७४३७
विद्यापीठ आवारातील शिक्षक संख्या	३४५
मागील पाच वर्षांतील संशोधन प्रकाशने	४७७४
प्रकाशनांचा एच निर्देशांक	१०३
नोंदणीकृत पेटंटची संख्या	१६३

संशोधन उपक्रम महत्त्वाचे असल्याने विद्यापीठाने उदयोन्मुख संशोधकांमध्ये वैज्ञानिक ताकद आणि शिस्त बाणविण्यासाठी प्रख्यात शिक्षणतज्ज्ञांना 'प्रतिष्ठित प्राध्यापक' म्हणून नियुक्त करण्याची एक अद्वितीय प्रथा अवलंबली आहे.

विद्यापीठाने एक पूर्णतः विकसित आधुनिक 'ई-सामग्री विकास आणि शैक्षणिक संशोधन केंद्र' विद्यापीठ परिसरात विकसित केले आहे. विद्यापीठाने प्रभावी शिक्षण प्रशिक्षण प्रक्रियेसाठी अनेक ई-सामग्री मॉड्युल तयार केले आहेत आणि डिजिटल वर्ग स्थापन केले आहेत.

आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील शास्त्रज्ञ आणि उद्योजकांची प्रतिभा शोधून भारतातील उच्च शिक्षण संस्थांमधील त्यांच्या सहभागास प्रोत्साहन देण्यासाठी जेणेकरून देशाच्या सध्याच्या शैक्षणिक संसाधनांमध्ये वाढ करणे, गुणवत्ता सुधारणा

गती वाढवणे आणि भारताच्या वैज्ञानिक आणि तांत्रिक क्षमता जागतिक श्रेष्ठत्वाकडे वाढविण्यासाठी यूजीसीचा उपक्रम असलेल्या ग्लोबल इनिशिएटिव्ह ऑफ अॅकॅडमिक नेटवर्कमध्ये विद्यापीठ सक्रियपणे सहभागी आहे.

अभ्यासक्रमविषयक पैलू

पर्याय आधारित श्रेयगुणांकन पद्धतीअंतर्गत पदवी व पदव्युत्तर वर्गांचे अभ्यासक्रम नियमितपणे सुधारित केले जातात. त्यामध्ये मूलभूत घटक, आंतरविद्याशाखीय घटक आणि व्यावसायिक/कौशल्याधारित घटक असे तीन आवश्यक मूल घटक आहेत. विद्यापीठातील शिक्षकांनी पारंपरिक शिक्षण पद्धतींना पूरक म्हणून अभ्यासक्रम शिकविण्यासाठी वारंवार नावीन्यपूर्ण शिक्षण पद्धतींचा अवलंब केला.

ई-शिक्षण

विद्यापीठात पूर्णपणे अत्याधुनिक ई-सामग्री निर्मिती स्टुडिओ आहे जेथे विविध माहिती तंत्रज्ञानाची साधने वापरून शिक्षकांना त्यांचे सत्र उच्च प्रतीच्या दृक्श्राव्य स्वरूपात रेकॉर्ड करण्यास मदत करते. विद्यापीठ शिक्षक व्याख्यानाच्या तयारीसाठी आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर मोठ्या प्रमाणात करतात.

रेकॉर्ड केलेली सत्रे वेबसाइटद्वारे प्रश्न प्राप्त करण्याच्या कार्यप्रणालीसह संलग्न महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना इंटरनेटवर थेट प्रसारित केली जाऊ शकतात.

प्रभावी व कार्यक्षम व्याख्याने देण्यासाठी विद्यापीठाने अनेक डिजिटल वर्गखोल्या विकसित केल्या आहेत.

समृद्ध करणारे अभ्यासक्रम

आदिवासी भागातील विद्यार्थ्यांसाठी आणि इतर विद्यार्थ्यांसाठी विद्यापीठाने एक विशेष व्यक्तिमत्त्व विकास कौशल्य मार्गदर्शन कार्यक्रम सुरू केला आहे. या सहाय्यामुळे ग्रामीण भागातील तसेच शहरी भागातील विद्यार्थ्यांमध्ये संभाषण कौशल्य, व्यक्तिमत्त्व विकास या क्षेत्रात प्रचंड बदल दिसून येत आहे.

महाविद्यालयांना मोठ्या प्रमाणात विशेष व्यक्तिमत्त्व विकास कौशल्य मार्गदर्शन शिबिरे घेण्याची मुभा देण्यात आली आहे. विद्यापीठाने नियमित अभ्याक्रमाव्यतिरिक्त पुढील अनिवार्य श्रेयगुणांकन अभ्यासक्रम समाविष्ट केले आहेत.

मानवी अधिकार व मूल्य शिक्षण	२ श्रेयगुण
इन्फॉर्मेशन नेटवर्क सेक्युरिटी आणि सायबर सेक्युरिटी	४ श्रेयगुण
कौशल्य आधारित अभ्यासक्रम (६३ अभ्यासक्रमांपैकी कोणताही एक)	४ श्रेयगुण
व्यक्तिमत्त्व कौशल्य (संभाषण आणि व्यक्तिमत्त्व विकास)	श्रेयगुण नाही

विद्यापीठाने एम.फिल. आणि पीएच.डी.साठी नोंदणी केलेल्या विद्यापीठ विभागात कार्यरत असलेल्या, संलग्न महाविद्यालयातील तसेच मान्यताप्राप्त संस्थांमधील सर्व विद्यार्थ्यांना फेलोशिप देण्याची तरतूद केली आहे.

विविध संस्थांकडून निधी उभारण्याच्या मोठ्या प्रस्तावांसह विद्यापीठ आपल्या निधीतून संशोधनात्मक विचारांचा शोध घेण्यासाठी विद्यापीठातील, संलग्न महाविद्यालयातील / मान्यताप्राप्त संस्थांतील शिक्षकांना बीज संशोधन निधी पुरवते. संशोधनाची गुणवत्ता उच्च प्रतीची राखण्यासाठी विद्यापीठ आपल्या कार्यक्षेत्रात विविध ठिकाणी 'संशोधन प्रकल्प स्पर्धा' आयोजित करते. या स्पर्धांमध्ये मोठ्या प्रमाणात विद्यार्थी सहभाग घेतात. या स्पर्धेतील निवडक प्रकल्प/निबंध दर वर्षी विविध विद्यापीठांमध्ये भरविल्या जाणाऱ्या राज्यस्तरीय संशोधन स्पर्धा 'आविष्कार'मध्ये सादर केले जातात.

छात्रवृत्ती

मानव्य व सामाजिक विज्ञानाच्या क्षेत्रातील पदव्युत्तर अभ्यास करणाऱ्या सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या सर्वात चांगल्या विद्यार्थ्यांस POSCO एशिया छात्रवृत्ती दिली जाते.

अमेरिका, कॅनडा, इंग्लंड, जर्मनी येथे मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमध्ये अभियांत्रिकी शाखेतील पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना डी. के. भावे शिष्यवृत्ती दिली जाते.

शिष्यवृत्ती

विद्यापीठाने विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या पुढील शिष्यवृत्त्यांसाठी रुपये १२ कोटींहून अधिक रकमेची तरतूद केली आहे.

- क्रांतिज्योती सावित्रीमाता अर्थसहाय्य योजना
- आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी अर्थसहाय्य योजना
- राजर्षि शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना
- पुणे विद्यापीठ गुणवंत शिष्यवृत्ती योजना
- विद्यापीठाच्या प्रतिष्ठित १०० शिष्यवृत्त्या

केंद्रीय उपकरण सुविधा

जागतिक परिस्थितीमध्ये मूलभूत शास्त्र विषयांमध्ये प्रगत पातळीवरील संशोधन सीमारेषा ओलांडून रासायनिक शास्त्रे, जीवशास्त्रे, भौतिकशास्त्रे, पृथ्वी विज्ञान अशी क्षेत्रे विलीन करून आंतरविद्याशाखीय संकल्पना म्हणून एका छताखाली उदयास आले आहे. उच्च प्राधान्य संशोधन क्षेत्रात काम करण्यासाठी या वैज्ञानिक संशोधनास अत्याधुनिक अद्ययावत उपकरणांच्या मदतीची गरज आहे.

विविध भागांतील संशोधकांच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी विद्यापीठात केंद्रीय उपकरण सुविधेची (सी.आय.एफ.) स्थापना करण्यात आली. या केंद्रामध्ये पुढील अत्याधुनिक विश्लेषणात्मक उपकरणे आहेत जी समर्पित आणि पात्र शास्त्रज्ञ व अभियंत्यांच्या गटाद्वारे संचालित केली जातात आणि त्यांची देखभाल केली जाते. ही सुविधा विद्यापीठातील, शैक्षणिक संस्थांमधील, राष्ट्रीय संशोधन संस्थांमधील, संरक्षण संस्थांमधील आणि महाराष्ट्रातील उद्योगातील संशोधकांना देण्यात आली आहे.

अत्याधुनिक उपकरणांची यादी :

- न्युक्लिअर मॅग्नेटिक रीसोनन्स (लिव्हिड स्टेट ५०० एमएचझेड एनएमआर), ब्रुकर (अव्हान्स ।।। एचडी)
- लिव्हिड क्रोमॅटोग्राफी मास स्पेक्ट्रोमीटर (एलसीएमएस/एमएस) ब्रुकर (इम्पॅक्ट एचडी)
- गॅस क्रोमॅटोग्राफी मास स्पेक्ट्रोमीटर (जीसीएमएस/एमएस) शिमाडझू (टीक्यू ८०३०)
- फ्युएल इमिशन स्कॅनिंग इलेक्ट्रॉन माइक्रोस्कोप (एफइएसइएम), एफइआय (नोव्हा नॅनो एसइएम ४५०) विथ एनर्जी डिस्पर्सिव्ह स्पेक्ट्रोमीटर (इडीएस), ब्रुकर (एक्सफ्लॅश ६१३०)
- सिंगल क्रिस्टल एक्स-रे डिफ्रॅक्टोमीटर (एससीएक्सआरडी), ब्रुकर (डी८व्हेचर)
- कॉन्फोकल मायक्रोस्कोप, निकॉन (एटीआर)
- सरक्युलर डिफ्रॅक्शन (सीडी) स्पेक्ट्रोपोलारीमीटर, जास्को (जे-१५००)

जयकर ग्रंथालय

जयकर ग्रंथालय हे विद्यापीठाचे केंद्रीय ग्रंथालय आहे. संदर्भ आणि माहितीसाठी देशातील उत्कृष्ट केंद्रांपैकी हे एक आहे. विद्यापीठाचे संस्थापक कुलगुरू बॅरिस्टर एम. आर. जयकर यांना आदरांजली म्हणून या ग्रंथालयाचे नामकरण जयकर ग्रंथालय असे करण्यात आले आहे.

ग्रंथालयातील ग्रंथ संपदा

- विविध विषयांवरील ५ लाखां पेक्षा जास्त पुस्तके आणि मासिके
- एनसायक्लोपीडिया, शब्दकोश, इयरबुक्स, आत्मकथा, गॅझेटियर्स इत्यादी विविध संदर्भ स्रोत
- शाश्वत आधारावर ४००० पेक्षा अधिक ई-पुस्तके
- प्रख्यात आंतरराष्ट्रीय डेटाबेसची सदस्यता
- ८०००हून अधिक ऑनलाईन जर्नल्स
- हिंदी, संस्कृत आणि मराठी भाषेत लिहिलेल्या दर्जेदार साहित्यिक कामाची ३०००हून अधिक हस्तलिखिते
- दुर्मीळ आणि जुन्या संगीत संग्रहाचे संगीत ग्रंथालय

आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी केंद्र

हे विद्यापीठ जगभरातील आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांचे आवडते ठिकाण म्हणून उदयास आले आहे. विद्यापीठ वाजवी दरात उच्च दर्जाचे शिक्षण देऊ करते. हे विद्यापीठ भारतातील इतर विद्यापीठांच्या तुलनेत सर्वात जास्त आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी असल्याचा अभिमान बाळगू शकते.

आंतरराष्ट्रीय केंद्र हे विद्यार्थी, विविध विभागांचे प्रमुख, विद्यापीठाशी संलग्नित महाविद्यालये व संस्थांचे प्रमुख तसेच दूतावास, वाणिज्य दूतावास, त्यांचे शैक्षणिक सल्लागार आणि त्यांचे शैक्षणिक शाखा यांच्यामधील समन्वय एजन्सीच्या रूपात कार्यरत आहे.

विद्यार्थी सुविधा केंद्र

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कार्यक्षेत्र पुणे, नाशिक आणि अहमदनगर या तीन जिल्ह्यांमध्ये पसरले आहे आणि सात लाखांहून अधिक विद्यार्थी संलग्नित महाविद्यालये आणि मान्यताप्राप्त संस्थांमधून शिक्षण घेत आहेत. या विद्यार्थ्यांना त्यांचे शिक्षण चालू असताना व संपल्यावरही अनेक कारणांसाठी व दस्तऐवजांच्या आवश्यकतांसाठी वारंवार विद्यापीठाशी संवाद साधणे आवश्यक असते.

'विद्यार्थी सुविधा केंद्र' हे पुण्यातील मुख्य परिसर आणि विद्यापीठाच्या दोन जिल्हा उप-केंद्रांवर सुरू करण्यात आलेली एक सुविधा आहे; ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना एकाच प्रवेश बिंदुमार्फत प्रमाणित माहिती आणि दस्तावेज जमा करण्याची अनुमती दस्तावेज संबंधित आवश्यकता पूर्ण करण्यासाठी दिली जाते. संग्रहित इलेक्ट्रॉनिक माहितीमुळे पुनः माहिती देणे टाळता येऊन प्रक्रिया सुलभ होते.

- विद्यार्थी सुविधा केंद्र (एसएफसी) तंत्रज्ञानाच्या मदतीने आणि सुव्यवस्थित प्रक्रियांच्या सहाय्याने एका छताखाली कोणत्याही त्रासाविना विद्यापीठाशी व्यवहार सुलभ करते.
- एसएफसीद्वारे विद्यार्थी पैसे देऊ शकतात आणि विद्यापीठाकडून विविध कागदपत्रे मिळवू शकतात.
- विद्यापीठाची अहमदनगर आणि नाशिक उपकेंद्रांवर अशी दोन उपग्रह सुविधा केंद्रे आहेत.

विविध उद्देशांनी उपयुक्त कागदपत्रे आणि परवानगी मिळविण्यासाठी विद्यापीठ अधिकायांशी संपर्क साधणाऱ्या सर्व उपयोगकर्त्यांचा वेळ आणि खर्चाची बचत होऊन कार्यक्षमता वाढविणे हे विद्यापीठात एक खिडकी सुविधा असण्याचे मुख्य कारण आहे. पारंपारीक व्यवस्थेत, उपयोगकर्त्यांना त्यांची प्रक्रिया पूर्ण करण्यासाठी, आवश्यक कागदपत्रे व परवानग्या मिळविण्यासाठी विविध ठिकाणी असलेल्या अनेक विद्यापीठ कार्यालयांत भेट देऊन परस्परसंवाद साधण्यासाठी झगडण्याची कदाचित आवश्यकता वाटत होती.

अत्याधुनिक माहिती तंत्रज्ञान आणि कनेक्टीव्हिटीसह सुसज्ज एसएफसी, उच्च कार्यक्षमतेसह विद्यार्थ्यांना समयबद्ध रीतीने आवश्यक सेवा देते. हे प्रचंड कार्य अत्यंत अचूकपणे आणि विश्वासाहतेने पूर्ण करण्यासाठी विद्यापीठाचे महत्त्वाचे विभाग सुविकसित धोरणे व प्रक्रियेद्वारे जोडले आहेत.

ऑनलाइन अर्ज आणि पैसे भरण्याची तरतूद, तसेच कागदपत्रे घरपोच देण्याची सुविधा याद्वारे आवश्यक सेवांचे विद्यार्थी-मैत्रीपूर्ण वितरण सुनिश्चित करते.

एसएफसी एका सक्रिय दृष्टिकोनातून वापरकर्त्यांच्या भविष्यातील गरजांची पूर्तता करण्यास सक्षम असलेली हुशार प्रणाली निर्माण करून त्यांच्या दस्तऐवज-संबंधित आवश्यकतांची त्यांना सूचना देण्यासाठी आणि त्यांना निर्धारित कार्यपद्धतीसह विहित कालमर्यादेत सल्ला देणे, असा सध्या उपलब्ध असलेल्या सुविधांच्या सामान्य कक्षांपलीकडे जाण्याचा विचार करत आहे. एसएफसी सरकारच्या 'डिजीलॉकर' उपक्रमाचादेखील लाभ घेईल जेणेकरून विद्यार्थी सध्याच्या कार्यपद्धतीचा उपयोग न करता त्यांची सर्व कागदपत्रे पाहू-हाताळू शकतील.

सामाजिक उपक्रम — विज्ञान पार्क

कोणत्याही समाजात शाळेतील मुलांच्या तरुण आणि प्रेरणादायी मनामध्ये चौकस विचारांचे संगोपन करणे सर्वात महत्त्वाचे आणि प्राथमिक कार्य आहे. निसर्गाच्या विस्मयकारक जगाला उजाळा देऊन, विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा उत्साह वाढवून, कुतूहलपूर्ण मुक्त प्रयोगांनी वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करणे आवश्यक आहे. जगात सर्वत्र विज्ञान आहे.

विज्ञान प्रदर्शन, प्रात्यक्षिक प्रयोग, स्वतः प्रयोग करू देणाऱ्या प्रयोगशाळा इत्यादींनी परिपूर्ण विज्ञान उद्याने किंवा विज्ञान संग्रहालये जगभरात आहेत; ज्यांच्यामुळे तरुण नवकल्पनांची निर्मिती करतात, त्या उपयोगात आणतात, जेणेकरून विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील आधुनिक विकासाची उत्साहपूर्ण निर्मिती होते. या चांगल्या हेतूने शालेय विद्यार्थ्यांसाठी हा प्रकल्प नावीन्यपूर्ण संपर्क कार्यक्रम म्हणून सुरू करण्यात आला.

प्रशासन आणि सर्वोत्तम पद्धती

सुस्पष्ट दृष्टिकोन, कल्पनांसह नेतृत्व आणि निश्चित तत्त्वज्ञान हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठासारख्या संस्थेच्या विकासासाठी आवश्यक पूर्वापेक्षित आहेत. विद्यापीठाने त्याच्या समृद्ध परंपरेसह सुसंगत दृष्टिकोन विकसित केला आणि विकासाचा नवीन मार्ग अवलंबला. विद्यापीठाचे मुख्य लक्ष ज्ञानाच्या वर्तमान सीमांपर्यंत शिक्षण आणि शिष्यवृत्ती उपलब्ध करणे, ज्ञानाच्या सीमावाढाला धक्का देणारे संशोधन करणे, अत्याधुनिक तंत्रज्ञान, नवीन उपक्रम संबोधणे, उद्योग/समाजातील समस्या व संधी आणि समाजात संपत्ती निर्माण करणारी उद्योजकता हे आहे.

यांत्रिकीकरण आणि ई-प्रशासन

भारतातील तीन मोठ्या जिल्ह्यांमध्ये विद्यापीठाची व्यापक उपस्थिती आहे. उच्च शैक्षणिक दर्जा राखण्यासाठी आणि प्रशासनामध्ये सुधारणा करण्यासाठी आमच्या सातत्यपूर्ण प्रयत्नांचा एक भाग म्हणून विद्यापीठाने अनेक आयसीटी आधारित प्रक्रिया यांत्रिकीकरण स्वीकारले आहे.

प्रक्रिया यांत्रिकीकरण पुढील गोष्टींवर लक्ष केंद्रित करते :

- प्रक्रियांची वाढीव कार्यक्षमता आणि परिणामकारकता
- सेवेची उत्तम जबाबदारी आणि प्रतिसादात्मकता
- प्रवेश सुलभतेने सर्वसमावेशकता आणि निष्पक्षता निश्चित करणे
- प्रणालीमध्ये अधिक पारदर्शकता आणि सहभाग मिळविणे

अंतर्गत गुणवत्ता आश्वासन कक्ष (आय.क्यू.ए.सी.)

विद्यापीठाच्या कार्यात जाणीवपूर्वक, सुसंगत आणि उत्प्रेरक सुधारणा आणण्यासाठी आय.क्यू.ए.सी.ने एक कार्यप्रणाली विकसित केली आहे आणि विद्यापीठाच्या तिसऱ्या पुनर्मूल्यांकन प्रक्रियेमध्ये विद्यापीठास ३.६० एकत्रित श्रेणी गुण विश्लेषण (सी.जी.पी.ए.) सह 'ए+' दर्जा मिळवून देण्यात मोलाचा वाटा उचलला आहे.

आय.क्यू.ए.सी.ने सर्व उपयोगकर्त्यांकडून प्रतिपुष्टी (फिडबॅक) घेण्याची निश्चित प्रक्रिया तयार केली आहे. या प्रतिपुष्टीच्या विश्लेषणाच्या आधारे व उपयोगकर्त्यांकडून आलेल्या सूचनांच्या आधारे शिक्षण प्रशिक्षण पद्धती व भौतिक सुविधांमध्ये आवश्यक सुधारणा केल्या गेल्या. आय.क्यू.ए.सी.ने विद्यापीठाच्या शैक्षणिक आणि प्रशासकीय विभागांसाठी शैक्षणिक आणि प्रशासकीय अंकेक्षणाची यंत्रणाही विकसित केली आहे.

सर्वोत्तम पद्धती आणि नवीन उपक्रम

विद्यापीठाने अध्यापन आणि संशोधनात उत्कृष्टता प्राप्त करण्याच्या धोरणाची रचना आणि अंमलबजावणी करण्यासाठी अभिनव आणि सर्जनशील मार्गांचा शोध लावला आहे. यामुळे वर्ग आणि संशोधन प्रयोगशाळांमध्ये, जागतिक सामाजिक जोडणी, सर्व उपयोगकर्त्यांच्या आकांक्षा पूर्ण करणे आणि राष्ट्रीय विकासासाठी योगदान देण्यामध्ये लक्षणीय परिणाम दिसून आला.

कौशल्य विकास केंद्र

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील कौशल्य विकास केंद्राची स्थापना मार्च २०१४मध्ये जागतिक रोजगार बाजारपेठेतील शिक्षण आणि वास्तवातील अंतर दूर करण्याच्या उद्देशाने झाली. या केंद्राने तीन वर्षांचा बी.व्होक. पदवी अभ्यासक्रम सुरू केला आहे, जो विद्यापीठाच्या पदवीधर आणि पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांना विविध रोजगार कौशल्ये शिकविण्यावर लक्ष केंद्रित करतो, जेणेकरून त्यांची रोजगारक्षमता वाढेल. यात विद्यार्थ्यांना संवाद कौशल्ये, सामाजिक मूल्ये आणि व्यावसायिक आचारसंहितांचे कठोर प्रशिक्षण दिले जाते, जेणेकरून त्यांना आत्मविश्वासाने बाहेर जाणे आणि स्पर्धात्मक कामाच्या ठिकाणी त्यांची क्षमता सिद्ध करण्यास सक्षम केले जाते.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न नऊ महाविद्यालये बी.व्होक. अभ्यासक्रम सुरू करण्यासाठी यू.जी.सी.ने निश्चित केली आहेत. याशिवाय, १० महाविद्यालयांना यू.जी.सी.च्या 'कम्युनिटी कॉलेज' योजनेअंतर्गत अनुदान प्राप्त झाले आहे.

डिझाइन इनोव्हेशन सेंटर

उद्योग, अंतिम उपभोक्ता, शेतकरी इत्यादींबरोबर एक नेटवर्क स्थापित करणे जेणेकरून त्यांच्या समस्या समजतील आणि समस्यांचे निराकरण करता येईल, हा डिझाइन इनोव्हेशन सेंटर (डी.आय.सी.) चा उद्देश आहे. ते सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे शिक्षक, संपर्क केंद्र आणि उद्योग भागीदार यांच्यातील दुवा म्हणून काम करते. डी.आय.सी.

विद्यापीठ परिसरातील व संपर्क केंद्रातील संशोधक शिक्षक व विद्यार्थी यांचे भागीदार म्हणून कार्य करते. अशा प्रकारे, विद्यापीठ विद्याशाखा व संपर्क केंद्रे यांच्या सक्रिय सहभागासह विविध नाविन्यपूर्ण कल्पनांची निर्मिती आणि अंमलबजावणी होत आहे, जेणेकरून अंतिम वापरकर्त्यासाठी प्रोटोटाइपची संख्या वाढविली जाते आणि त्याचप्रमाणे डी.आय.सी.च्या उपक्रमांचे पालन करण्यासाठी व चालू ठेवण्यासाठी निधी उभारला जातो.

ग्रामीण भागातील लोकांवर लक्ष केंद्रित केलेले डी.आय.सी.चे उपक्रम पाबळ येथील विज्ञान आश्रमामार्फत राबविण्यात येत आहेत. विज्ञान आश्रम हे भारतीय शिक्षण संस्थेचे (इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन) केंद्र आहे आणि एम.आय.टी., यु.एस.ए.च्या संयुक्त विद्यमाने तयार करण्यात आलेली प्रथम डिजिटल फॅब्रिकेशन लॅब आहे. डिजिटल फॅब्रिकेशन लॅबमध्ये लेझर कटिंग, व्हिनिल कटिंग मशिनस, पीसीबी मेकिंग एनग्रेव्हिंग मशिनस, थ्री-डी प्रिंटर्स इत्यादींचा सहभाग असतो. अहमदनगर आणि नाशिक येथे आणखी दोन संवाद केंद्रे विकसित होत आहेत.

३. उपक्रम आणि यशप्राप्ती

(शैक्षणिक आणि क्रीडा)

१० फेब्रुवारी २०१७ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने ६८वा स्थापनादिन साजरा केला. मा. श्री. अरुण फिरोदिया (अध्यक्ष, कायनेटिक ग्रुप) या कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी होते आणि डॉ. वासुदेव गाडे (मा. कुलगुरू) हे कार्यक्रमाचे अध्यक्ष होते. या कार्यक्रमात डॉ. सुचेता भिडे-चाफेकर, अॅड. मनोहरराव देशमुख, डॉ. बाबा आढाव, डॉ. गजानन एकबोटे, डॉ. पी. डी. पाटील, डॉ. विश्वनाथ कराड, श्री. राजा ढाले आणि श्रीमती विद्या बाळ या समाजातील विविध स्तरांतील मान्यवरांना विद्यापीठातर्फे 'जीवनसाधना गौरव पुरस्कार' देऊन गौरविण्यात आले. प्रा. डॉ. भूषण पटवर्धन, आरोग्य विज्ञान विभाग, प्रा. डॉ. विश्वज्योती डे, पदार्थ विज्ञान विभाग यांना 'कै. प्राचार्य व्ही. के. जोग पुरस्कार' प्रदान करण्यात आला. इतर अनेक पुरस्कारांनी विभाग, महाविद्यालये, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांनासुद्धा गौरविण्यात आले.

मानव संसाधन विकास केंद्र

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अॅकॅडेमिक स्टाफ ओरिएंटेशन स्कीम या योजनेतर्गत १९८७ मध्ये स्थापना झाल्यावर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मानव संसाधन विकास केंद्रामार्फत (विद्याप्रबोधिनीमार्फत) विद्यापीठात आणि महाविद्यालयांत नव्याने नियुक्त झालेल्या प्राध्यापकांसाठी (अध्यापनाचा ६ वर्षांपेक्षा कमी अनुभव असणाऱ्यांसाठी) उद्बोधन पाठ्यक्रम आणि वरिष्ठ महाविद्यालयाच्या/विद्यापीठाच्या प्रत्यक्ष सेवेत असलेल्या (२ वर्षांपेक्षा जास्त अनुभव असणाऱ्या) प्राध्यापकांसाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ठरवून दिल्या प्रमाणे विषयानुलक्षी उजळणी पाठ्यक्रम नियमितपणे आयोजित केले जातात. या सर्व उजळणी आणि उद्बोधन पाठ्यक्रमांना नवी दिल्ली येथील विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे आर्थिक पाठबळ मिळालेले आहे.

१ जुलै २०१६ ते ३० जून २०१७ या वर्षात मानव संसाधन विकास केंद्र (विद्याप्रबोधिनी), सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्यातर्फे आयोजित करण्यात आलेल्या उजळणी व उद्बोधन वर्गांचा तपशील पुढीलप्रमाणे :

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या आर्थिक सहाय्यातून राबविलेले उपक्रम :

१. उजळणी वर्ग :

अ.क्र.	विषय	पाठ्यक्रमांची संख्या	सहभागी प्राध्यापकांची संख्या	लिंग		वर्गवारी	
				पुरुष	स्त्रिया	अनु. जा.	अनु. ज.
१	वाणिज्य	१	४४	२९	१५	९	३
२	रसायनशास्त्र	१	३३	२०	१३	६	२
३	शिक्षणशास्त्र	१	४४	२३	२१	९	३
	एकूण	३	१२१	७२	४९	२४	८

२. उद्बोधन वर्ग :

अ. क्र.	विषय	पाठ्यक्रमांची संख्या	सहभागी प्राध्यापकांची संख्या	लिंग		वर्गवारी	
				पुरुष	स्त्रिया	अनु. जा.	अनु. जा.
१	सर्वसाधारण उद्बोधन वर्ग	१	५०	३९	११	१३	२
एकूण		१	५०	३९	११	१३	२

३. स्पेशल विंटर स्कूल :

अ. क्र.	विषय	पाठ्यक्रमांची संख्या	सहभागी प्राध्यापकांची संख्या	लिंग		वर्गवारी	
				पुरुष	स्त्रिया	अनु. जा.	अनु. जा.
१	मानवी अधिकार	१	५३	२७	२६	१३	३
२	भाषा	१	५४	४४	१०	१३	३
३	सर्व विषय	१	७६	६६	१०	२४	३
एकूण		३	१८३	१३७	४६	५०	९

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मानव संसाधन विकास केंद्राने (विद्याप्रबोधिनीने) घेतलेल्या उद्बोधन वर्गात सहभागी झालेल्या अध्यापकांची संख्या सर्वांत जास्त आहे.
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मानव संसाधन विकास केंद्राने (विद्याप्रबोधिनीने) सर्वांत जास्त उजळणी वर्ग घेतले आणि त्यात सहभागी अध्यापकांची संख्या सर्वांत जास्त आहे.
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मानव संसाधन विकास केंद्राने (विद्याप्रबोधिनीने) सर्वांत जास्त कार्यक्रम राबविले व त्यात सहभागी अध्यापकांची संख्या सर्वांत जास्त आहे.

बहिःशाल शिक्षण मंडळ

ज्येष्ठ नागरिक सहाय्यता कक्ष

विविध क्षेत्रांत वेगवेगळ्या स्वरूपातील कार्यक्रमांचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांच्या आणि अध्यापकांच्या ज्ञानाला बहुपरिमिती देण्यासाठी बहिःशाल शिक्षण मंडळाने विविध उपक्रमांचा अवलंब केला आहे. यामध्ये वार्षिक डॉ. बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमाला, यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमाला, संत गाडगेबाबा ज्येष्ठ नागरिक व्याख्यानमाला, ज्येष्ठ नागरिक शिबिर, बहिःशाल शिबिर, गरजेवर आधारित कार्यक्रम, परिषद, कार्यशाळा, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी निबंधलेखन स्पर्धा, सामान्य जनतेसाठी, तसेच विद्यार्थ्यांसाठी निबंधलेखन स्पर्धा इ. उपक्रम घेण्यात आले. या सार्वजनिक शिक्षण कार्यक्रमांद्वारे कला, मानवीय संस्था आणि सामाजिक-आर्थिक, भौतिक पर्यावरणविषयक चालू घडामोडींवर आधारित व्याख्यानमालांचे आयोजन करण्यात आले. या व्याख्यानमालांचा मुख्य हेतू म्हणजे शैक्षणिक पात्रतेच्या मर्यादेत न राहता जास्तीत जास्त लोकांपर्यंत ज्ञान पोहोचविणे हा आहे. सध्या बहिःशाल शिक्षण मंडळाची २११ केंद्रे कार्यरत आहेत व बहिःशाल शिक्षण मंडळाचे ३९९ मान्यताप्राप्त व्याख्याते ज्ञानदान करत आहेत.

बहिःशाल उपक्रम

बहिःशाल शिक्षण मंडळ समाजासाठी आणि वंचित घटकातील लोकांसाठी विद्यापीठ परिसरात विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करते. जून २०१६ ते जुलै २०१७ या कालावधीमध्ये समाजासाठी आणि वंचित घटकातील लोकांसाठी परिषदा, कार्यशाळा, व्याख्यानमाला आणि परिसंवाद यांचे आयोजन करण्यात आले. पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी वाचन कला ही एकदिवसीय कार्यशाळा १५ ऑक्टोबर २०१७ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. बहिःशाल वक्ते व समन्वयकांची कार्यनियोजनासाठी तीनदिवसीय कार्यशाळा जुलै २०१६मध्ये आयोजित करण्यात आली होती. संलग्नित महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांसाठी, तसेच सर्व नागरिकांसाठी व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले. व्याख्यानमालेतील सहभागी होणाऱ्यांच्या गरजांचा विचार करून व्याख्यानांचे आयोजन केले गेले व त्यांच्या आवडीनुसार विविध विषयांतील व्याख्याने आयोजित केली गेली. यासाठी मान्यताप्राप्त व्याख्यात्यांना आमंत्रित करण्यात आले. १७६ बहिःशाल केंद्रांवर बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमाला आयोजित करण्यात आली. ७३ बहिःशाल केंद्रांवर यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमाला आयोजित करण्यात आली. या कालावधीत एक बहिःशाल शिबिर व चार गरजेवर आधारित कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. १० मे २०१६ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात ज्येष्ठ नागरिकांसाठी एकदिवसीय शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. बहिःशाल केंद्रांमार्फत ४७ संत गाडगेबाबा ज्येष्ठ नागरिक व्याख्यानमाला आणि १४ ज्येष्ठ नागरिक शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले.

बहिःशाल शिक्षण मंडळ समाजासाठी आणि वंचित घटकातील लोकांसाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करते. जून २०१६ ते जुलै २०१७ या कालावधीमध्ये समाजासाठी आणि वंचित घटकातील लोकांसाठी परिषदा, कार्यशाळा, व्याख्यानमाला आणि परिसंवाद यांचे आयोजन करण्यात आले. खालील तक्त्यात त्याबाबतची विस्तृत माहिती देण्यात आली आहे.

अ. बहिःशाल शिक्षण मंडळ उपक्रम :

उपक्रम	BEMS Activity		
	उपक्रमांची संख्या	व्याख्याने	सहभागींची संख्या
विद्यापीठ परिसरातील उपक्रम	१	४	२००
डॉ. बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमाला	१७६		
यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमाला	७३	२१९	७,३००
गरजेवर आधारित उपक्रम	४	१३	४००
बहिःशाल शिबिर	१	४	१००
वाचन चळवळ	२	६	२००
(अ) एकूण	२५७	७७४	२५,८००
ब. ज्येष्ठ नागरिक सहायता कक्ष उपक्रम :			
ज्येष्ठ नागरिकांसाठी विद्यापीठ परिसरातील कार्यशाळा, शिबिर इ.	१	४	१००
संत गाडगेबाबा ज्येष्ठ नागरिक व्याख्यानमाला	४७	१४१	४,७००
ज्येष्ठ नागरिक शिबिर	१४	५६	१,४००
गरजेवर आधारित उपक्रम	१	४	१००
(अ) एकूण	६३	२०५	६,३००
अ + ब एकूण	३२०	९७९	३२,१००

राष्ट्रीय सेवा योजना

क्र	सहभागी स्वयंसेवक			तारीख/कालावधी	कार्यक्रमाचे स्वरूप	आयोजक आणि कार्यक्रमाचे स्थळ
	पुरुष	महिला	एकूण			
१	८२५	४३०	१२५५	५ ते १४ जून २०१६	आव्हान - राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिबिर	मा. राज्यपाल कार्यालय, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : विद्यापीठ आवार
२	५०	५०	१००	३० जून ते १५ जुलै २०१६	पुणे ते पंढरपूर - स्वच्छ व स्वस्थ भारत अभियान दिंडी	विद्यार्थी विकास मंडळ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : पुणे ते पंढरपूर पालखी मुक्काम स्थळ
३	१२५	७५	२००	२३ जुलै २०१६	ग्राहक संरक्षण आणि जनजागृती कार्यक्रम	भारतीय ग्राहक मार्गदर्शन संस्था व राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यालय स्थळ : पी.सी.रे सभागृह, विद्यापीठ आवार
४	८	८+१	१७	२४ ते २८ ऑगस्ट २०१६	प्रेरणा-राज्यस्तरीय नेतृत्व गुणविकास शिबिर	महाराष्ट्र शासन व राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर स्थळ : नागपूर
५	६६५	३५२	१०१७	३० ऑगस्ट २०१६	महाअवयवदान अभियान जनजागृती पदयात्रा	बी. जे. शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, ससून सर्वोपचार रुग्णालय व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ स्थळ : पुणे ससून रुग्णालय
६	१	२	३	सप्टेंबर/ऑक्टोबर २०१६	आंतरराष्ट्रीय युवा आदान-प्रदान कार्यक्रम चीन/दक्षिण कोरिया	युवा व खेल मंत्रालय, भारत सरकार व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना स्थळ : चीन / दक्षिण कोरिया

७	३२०००	१८०००	५०००	२६ नोव्हेंबर २०१६	संविधान दिन	युवा व क्रीडा मंत्रालय, भारत सरकार स्थळ : पुणे, अहमदनगर व नाशिक जिल्ह्यातील रा.से.यो. संलग्नित महाविद्यालये
८	३६०००	२००००	५६०००	१ डिसेंबर २०१६	एड्स जनजागृती दिन	पुणे शहर एड्स नियंत्रण सोसायटी स्थळ : पुणे, अहमदनगर व नाशिक जिल्ह्यातील रा.से.यो. संलग्नित महाविद्यालये
९	१६०००	८०००	२४०००	डिसेंबर २०१६	हार्टफुलनेस मेडिटेशन उपक्रम	श्री. रामचंद्र मिशन, जागतिक मुख्यालय, चेन्नई स्थळ : पुणे, अहमदनगर व नाशिक जिल्ह्यातील रा.से.यो. संलग्नित महाविद्यालये
१०	१५५	५५	२१०	१३ डिसेंबर २०१६	स्वच्छ सर्वेक्षण उपक्रम	मा. आयुक्त, पुणे महानगरपालिका, पुणे स्थळ : व्यवस्थापनशास्त्र सभागृह
११	४००	१००	५००	३० डिसेंबर २०१६	विसाका — वित्तीय साक्षरता अभियान	मानव संसाधन विकास मंत्रालय स्थळ : विद्यापीठ आवार
१२	-	-	-	जानेवारी २०१७	महानेत्रदान अभियान २०१७	दृष्टी — व्हिजन फॉर ब्लाइंड संस्था, पुणे स्थळ : पुणे, अहमदनगर व नाशिक जिल्ह्यातील रा.से.यो. संलग्नित महाविद्यालये

१३	५	५	१०	जानेवारी	आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिबिर	मा. जिल्हाधिकारी कार्यालय व एन.डी.आर.एफ. सदुंबरे स्थळ : सदुंबरे
१४	१००	१००	२००	२ व ३ जानेवारी २०१७	क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले जयंतीनिमित्त स्वच्छता अभियान व जनजागृती मोहीम	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व राष्ट्रीय सेवा योजना स्थळ : मु. पो. नायगाव, ता. खंडाळा, जि. सातारा
१५	३८०००	२८०००	५६०००	१२ ते १८ जानेवारी २०१७	युवा सप्ताह	स्थळ : पुणे, अहमदनगर व नाशिक जिल्ह्यातील रा.से.यो. संलग्नित महाविद्यालये
१६	४००	३५०	७५०	१५ जानेवारी २०१७	एकदिवसीय श्रमसंस्कार शिबिर	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी विकास मंडळ स्थळ : विद्यापीठ आवार
१७	१५०	१००	२५०	१६ जानेवारी २०१७	वाहतूक सुधारणेबाबत नागरिकांची भूमिका वक्तृत्व स्पर्धा	पुणे शहर पोलीस - वाहतूक विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : व्यवस्थापनशास्त्र सभागृह
१८	७	७+१	१५	१२ ते १६ जानेवारी २०१७	राष्ट्रीय युवक महोत्सव, रोहतक, हरियाणा	युवा व क्रीडा मंत्रालय, भारत सरकार व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : रोहतक, हरियाणा
१९	४+१	४+१	१०	१८ ते २२ जानेवारी २०१७	साहसी क्रीडा शिबिर	मा. राज्यसंपर्क अधिकारी व राष्ट्रीय सेवा योजना स्थळ : चिखलदरा, अमरावती
२०	१००	५०	१५०	जानेवारी २०१७	आरोग्य चित्रपट महोत्सव	पी. एम. शहा फाउंडेशन व राष्ट्रीय सेवा योजना स्थळ : पुणे
२१	७५	३५	११०	११ फेब्रुवारी २०१७	मतदान जनजागृती पथनाट्य स्पर्धा	मा. जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे व राष्ट्रीय सेवा योजना स्थळ : विद्यापीठ आवार

२२	५+१	५	११	१९ ते २५ फेब्रुवारी २०१७	राष्ट्रीय एकात्मता शिविर	मा. युवा व क्रीडा मंत्रालय, भारत सरकार व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : राणी चेन्नम्मा विद्यापीठ, कर्नाटक
२३	१८१	१८१	३६२	२६ फेब्रुवारी ते १ मार्च २०१७	उत्कर्ष : राज्यस्तरीय सांस्कृतिक व सामाजिक स्पर्धा	मा. राज्यसंपर्क अधिकारी व राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यालय स्थळ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
२४	६३	३३	९६	१ ते १० जून २०१७	आव्हान - राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिविर	मा. राज्यपाल कार्यालय, शिवाजी विद्यापीठ व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग. स्थळ : शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
२५	१००	५०	१५०	५ ते १२ जून २०१७	७ दिवसीय वनसंपदा व पर्यावरण संवर्धन शिविर	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
२६	१५०	५०	२००	१८ जून ते ४ जुलै २०१७	पुणे ते पंढरपूर - स्वच्छ व स्वस्थ भारत अभियान दिंडी	विद्यार्थी विकास मंडळ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग स्थळ : पुणे ते पंढरपूर पालखी मुक्काम स्थळ

आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग

अ.क्र.	कार्यक्रम	कार्यक्रमांची संख्या	सहभागी व्यक्ती संख्या
१	बालहक्क संरक्षण	१७	११४३
२	सकस आहार मार्गदर्शन	०५	५२७
३	असंघटित कामगार	०३	१९३
४	महिला सबलीकरण	१०	६७५
५	करिअर गाइडन्स	०८	४७०
६	रोजगार व उद्योजकता	१०	७६७
७	विवाहपूर्व समुपदेशन	११	१६९५

अ.क्र.	कार्यक्रम	कार्यक्रमांची संख्या	सहभागी व्यक्ती संख्या
८	जीवन व कार्य	०१	५०
९	केंद्रीय अर्थसंकल्प	०१	६२
१०	समुपदेशन	०५	३०९
११	शेतमजूर शिक्षण आंतरक्रिया	०१	१११
१२	फुले-शाहू-आंबेडकर आणि समता	०१	७५
१३	भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५व्या जन्मवर्षानिमित्त कार्यक्रम	०१	५२
१४	बँकिंग क्षेत्रात करिअर संधी	०१	५०
१५	डिजिटल साक्षरता	०१	५१
१६	आरोग्य साक्षरता	०३	२५२
१७	राष्ट्रीय एकात्मता	०६	५५७
१८	युवा शिक्षण	०३	२५४
१९	ग्रामीण विकास कार्यक्रम	०१	९०
२०	भारतीय लोकशाही कार्यशाळा	०४	३३८
२१	मुलांसाठी मानवाधिकार कार्यशाळा	०७	४४९
२२	भारतीय संविधान	०३	२८४
२३	आदिवासी विकास कार्यक्रम	०५	२८६
२४	कायदा साक्षरता कार्यशाळा	०२	१२३
२५	क्रांती दिनानिमित्त विद्यार्थी उद्बोधन कार्यक्रम	०१	७८
२६	स्वयं सहाय्यता गट प्रशिक्षण कार्यक्रम	०१	५०
२७	कुमारवयीन मुला-मुलींचे शिक्षण	०१	६६
२८	पंचायतराज सदस्य प्रशिक्षण कार्यक्रम	०१	५०
२९	पैसा कायदा व अंमलबजावणी	०१	६०
३०	स्वयंसेवी संस्था व त्यांचे कार्य	०१	५२
	एकूण	११६	९२१९

University Level Programmes

विद्यापीठस्तरीय कार्यक्रम २०१६-१७	
कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची संख्या
०६	६३४

एकूण कार्यक्रम व सहभागी व्यक्ती			
अनु. क्र.	वर्ष	कार्यक्रम संख्या	सहभागी व्यक्ती
१	२०१६-१७	१२२	९८५३

विद्यार्थी विकास मंडळ

अ.क्र.	तारीख/कालावधी	कार्यक्रमाचे स्वरूप	आयोजक आणि कार्यक्रमाचे स्थळ
०१	४ ऑगस्ट २०१६	विद्यार्थी विकास अधिकारी वार्षिक नियोजन सभा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०२	१६ ऑगस्ट २०१६	वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०३	३१ ऑगस्ट ते ४ सप्टेंबर २०१६	विद्यापीठस्तरीय एकांकिका स्पर्धा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०४	२२ सप्टेंबर २०१६	कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०५	८ ऑक्टोबर २०१६	मा. कुलगुरूंचे अभिभाषण	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०६	२६ ऑक्टोबर २०१६	संचालक (अतिरिक्त कार्यभार) म्हणून डॉ. प्रभाकर देसाई यांचे नामनिर्देशन	
०७	३१ ऑक्टोबर २०१६	विद्यार्थ्यांना दिवाळीनिमित्त फराळ वाटप	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०८	१ ते १५ नोव्हेंबर २०१६	स्वच्छता पंधरवडा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
०९	२२ ते २४ नोव्हेंबर २०१६	पश्चिम विभागीय युवक महोत्सव निवड चाचणी	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
१०	१० डिसेंबर २०१६	माजी कुलपती डॉ. पी. सी. अलेक्झांडर आंतरमहाविद्यालयीन मराठी व इंग्रजी वक्तृत्व स्पर्धा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
११	२० डिसेंबर २०१६	माजी कुलपती डॉ. पी. सी. अलेक्झांडर आंतरविद्यापीठीय मराठी वक्तृत्व स्पर्धा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
१२	४ ते ९ नोव्हेंबर २०१६	राज्यस्तरीय इंद्रधनुष्य युवक महोत्सवात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा ४० विद्यार्थ्यांचा संघ सहभागी. ६ कला प्रकारांमध्ये पारितोषिक. वाडुमय आविष्कार कलाप्रकारात सर्वसाधारण विजेते.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद
१३	३० जानेवारी २०१७	वित्तीय साक्षरता अभियानांतर्गत विशेष संवाद व बैठक	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
१४	५ ते ९ जानेवारी २०१७	पश्चिम विभागीय महोत्सवात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा ४० विद्यार्थ्यांचा संघ सहभागी. ३ कलाप्रकारांमध्ये पारितोषिक	गणपत विद्यापीठ, मेहसाणा, गुजरात
१५	१२ जानेवारी २०१७	हुंडाविरोधी चळवळ वक्तृत्व स्पर्धा	हुंडा विरोधी चळवळ, मुंबई
१६	६ फेब्रुवारी २०१७	मतदार जागृती अभियान व्याख्यान	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
१७	१० ते १४ फेब्रुवारी २०१७	राष्ट्रीय युवक महोत्सवात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा संघ सहभागी. एका कला प्रकारांमध्ये पारितोषिक	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१८	९ मार्च २०१७	केंद्रीय लेखापरीक्षण पूर्व नियोजन कार्यशाळा	स. प. महाविद्यालय, पुणे
१९	२ ते ८ मार्च २०१७	महिला सप्ताह	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

२०	२१ ते २५ मार्च २०१७	केंद्रीय लेखापरीक्षण	नाशिक उपकेंद्र, अहमदनगर उपकेंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
२१	३० मार्च २०१७	वार्षिक सांस्कृतिक व क्रीडा स्पर्धा	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
२२	प्रत्येक महिन्याचा दुसरा रविवार	मा. कुलगुरु यांच्या कल्पनेतून साकारलेले स्वच्छता अभियान	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

क्रीडा व शारीरिक शिक्षण मंडळ

१९व्या महाराष्ट्र राज्य आंतरविद्यापीठ 'क्रीडा महोत्सव' क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन डॉ. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथे दि. २७ नोव्हेंबर ते १ डिसेंबर २०१६ या कालावधीत करण्यात आले. या महोत्सवात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या १२० पुरुष व महिला खेळाडूंनी पाच विविध स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला. या महोत्सवात खालील तक्त्यात दर्शाविल्याप्रमाणे आपल्या विद्यार्थ्यांनी यश प्राप्त केले.

क्रीडा कामगिरी : २०१६-२०१७

(१) आंतरराज्य विद्यापीठस्तरीय स्पर्धा :

क्रीडा महोत्सव - २०१६

वैयक्तिक खेळ :

अ.क्र.	क्रीडा प्रकार	सुवर्ण	रौप्य	कांस्य
१	अॅथलेटिक्स (पुरुष)	४	३	२
२	अॅथलेटिक्स (महिला)	५	५	१

सांघिक खेळ :

अ.क्र.	क्रीडा प्रकार	सुवर्ण	रौप्य	कांस्य
१	व्हॉलिबॉल (महिला)	१	----	----
२	कबड्डी (पुरुष)	१	----	----
३	खो-खो (महिला)	---	१	----
४	कबड्डी (पुरुष)	---	१	----
५	बास्केटबॉल (महिला)	---	--	१
६	बास्केटबॉल (पुरुष)	---	----	१
७	व्हॉलिबॉल (पुरुष)	---	--	१

निकाल : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने 'क्रीडा महोत्सव २०१६' मध्ये सर्वसाधारण उपविजेतेपद मिळविले.

(२) अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धा कामगिरी

(अ) अखिल भारतीय पातळीवरील सांघिक खेळ :

अ.क्र.	क्रीडा प्रकार	स्थानप्राप्ती
१	आर्चरी (मुले) इंडियन राउंड	प्रथम क्रमांक
२	आर्चरी (मुले) कम्पाउंड राउंड	द्वितीय क्रमांक
३	रोईंग (मुले) मेन्स पेअर ५०० मीटर	द्वितीय क्रमांक
४	आर्चरी (मिक्स डबल) रिकर्व्ह राउंड	द्वितीय क्रमांक
५	क्रॉस-कंट्री (मुली)	द्वितीय क्रमांक
६	आर्चरी (मुली) रिकर्व्ह राउंड	तृतीय क्रमांक
७	रोईंग (मुले) डबल स्कल २००० मीटर	तृतीय क्रमांक
८	रोईंग (मुले) मेन्स पेअर २००० मीटर	तृतीय क्रमांक
९	रोईंग (मुले) कॉक्सलेस फोर २००० मीटर	तृतीय क्रमांक
१०	कनोईंग (मुले) सी-२ १००० मीटर	तृतीय क्रमांक
११	कनोईंग (मुले) सी-२ ५००० मीटर	तृतीय क्रमांक
१२	कनोईंग (मुले) सी-४ २०० मीटर	तृतीय क्रमांक
१३	बेसबॉल (मुले)	तृतीय क्रमांक
१४	जलतरण (मुले) ४ = २०० मीटर रिले	तृतीय क्रमांक
१५	शूटिंग एअर रायफल (मुले)	तृतीय क्रमांक
१६	शूटिंग एअर रायफल व एअर पिस्टल (मुले)	द्वितीय क्रमांक
१७	मल्लखांब (मुले)	द्वितीय क्रमांक
१८	रोप मल्लखांब (मुली)	द्वितीय क्रमांक
१९	तलवारबाजी इपी (मुली)	तृतीय क्रमांक
२०	शूटिंग (मुले) एअर रायफल	तृतीय क्रमांक
२१	सायकलिंग (मुली) रोड रेस	चतुर्थ क्रमांक
२२	कॉर्फबॉल (मुले व मुली)	चतुर्थ क्रमांक
२३	स्क्वॅश रॅकेट (मुले)	चतुर्थ क्रमांक

(क) अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठीय वैयक्तिक खेळ :

अ.क्र.	क्रीडा प्रकार	स्थानप्राप्ती
१	बुद्धिबळ (मुले)	प्रथम क्रमांक
२	बॅडमिंटन (मुली)	द्वितीय क्रमांक
३	टेबल टेनिस (मुली)	द्वितीय क्रमांक
४	खो-खो (मुली)	तृतीय क्रमांक
५	क्रिकेट (मुली)	तृतीय क्रमांक
६	कबड्डी (मुले)	तृतीय क्रमांक
७	कबड्डी (मुली)	तृतीय क्रमांक
८	हॉकी (मुले)	तृतीय क्रमांक
९	बास्केटबॉल (मुले)	चतुर्थ क्रमांक
१०	बास्केटबॉल (मुले)	चतुर्थ क्रमांक

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	क्रीडा प्रकार	पदक
१	संजीवनी जाधव	अॅथलेटिक्स (५००० मी.)	१ सुवर्णपदक
		अॅथलेटिक्स (१०००० मी.)	१ सुवर्णपदक
		क्रॉसकंट्री (मुली)	१ सुवर्णपदक
२	तडवी किसन	अॅथलेटिक्स (५००० मी.)	१ सुवर्णपदक
		अॅथलेटिक्स (१०००० मी.)	१ सुवर्णपदक
३	शुभम तोडकर	वेटलिफ्टिंग (मुले) ५६ किलो	१ सुवर्णपदक
४	सानिका नाडगौडा	रोप मलखांब	१ सुवर्णपदक
५	कृष्णा काळे	मल्लखांब	१ सुवर्णपदक
६	आकांक्षा बुचडे	जलतरण (मुली) २०० मी. बटरफ्लाय	१ रौप्यपदक
		जलतरण (मुली) १०० मी. बटरफ्लाय	१ कांस्यपदक
७	ओंकार उकिर्डे	एअर रायफल	१ रौप्यपदक
८	केदार नांगरे	बॉक्सिंग मुले ६० किलो	१ रौप्यपदक
९	अक्षय वांजळे	शरीरसौष्टव ९० किलो	१ रौप्यपदक
१०	विराज ढोकळे	जलतरण (मुले) ४०० मी. फ्री स्टाईल	१ कांस्यपदक
११	कृष्णा कदम	शरीरसौष्टव ८५ किलो	१ कांस्यपदक
१२	योगेश जाधव	शरीरसौष्टव ८५ किलो	१ कांस्यपदक
१३	कोमल मोकाशी	ज्युदो (मुली) ४४ किलो	१ कांस्यपदक
१४	इला काटकर	रोप मल्लखांब	१ कांस्यपदक
१५	मधुरा तांबे	जिमनॅस्टिक (मुली) रिबन	१ कांस्यपदक
१६	आरती भोसले	बॉक्सिंग (मुली) ७५ किलो	१ कांस्यपदक
१७	दिग्विजय सोनवणे	फेन्सिंग (मुले)	१ कांस्यपदक
१८	धनंजय सुतार	आर्चरी (मुले) इंडियन ३० मीटर	१ कांस्यपदक
		आर्चरी (मुले) ३० व ५० मीटर सर्वसाधारण	१ कांस्यपदक
१९	तन्मय मालुसरे	आर्चरी (मुले) रिकव्ह राउंड	१ कांस्यपदक
२०	सूर्या थातू	सायकलिंग रोड रेस	चतुर्थ क्रमांक

वरिष्ठ महाविद्यालयातील शारीरिक शिक्षण संचालकांसाठी क्रीडा परिसंवाद दि. ७ जुलै ते १० जुलै २०१६ या कालावधीत संगमनेर महाविद्यालय, संगमनेर, जि. अहमदनगर येथे आयोजित करण्यात आला होता. सदर शिबिरात १३८ हून अधिक शारीरिक शिक्षण संचालकांनी भाग घेतला.

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ २३ मार्च २०१७ रोजी विद्यापीठ क्रीडांगणावर आयोजित केला होता. या प्रसंगी श्री. राजेंद्र कदम, वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक (गुन्हे शाखा), पुणे शहर, सौ. किशोरी शिंदे, अतिरिक्त आयुक्त (क्रीडा), पुणे महानगरपालिका आणि डॉ. वासुदेव गाडे, कुलगुरू, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या हस्ते ३६०हून अधिक खेळाडू व तांत्रिक अधिकाऱ्यांना सन्मानित करण्यात आले.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या गुणवत्ता सुधार कार्यक्रमांतर्गत विद्यापीठाने १४३ संलग्न महाविद्यालयांना क्रीडा क्षेत्रातील पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी १ कोटी ४० लाख रुपयांचे गैर-उपभोज्य क्रीडा साहित्य अनुदान वितरित केले आहे.

आमच्या १७७ पुरुष व महिला खेळाडूंनी रु. ७.१५ लाखांची क्रीडा पारितोषिके वर्ष २०१६-१७मध्ये मिळविली आहेत, याचा आम्हाला अभिमान आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
(पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

शुक्रवार, दिनांक ३० डिसेंबर २०१६ रोजी झालेल्या ११०व्या पदवीप्रदान समारंभात सुवर्णपदक प्राप्त विद्यार्थ्यांची यादी

अ.क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	तपशिलासह विद्यार्थ्याचे नाव
१	भारताचे राष्ट्रपती शंकर दयाळ शर्मा सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) आदर्श विद्यार्थी वर्ष २०१५-१६	श्री. आम्ब्रे नीलेश शांताराम संगमनेर नगरपालिका कला, डी. जे. मालपाणी वाणिज्य, बी.एन.सारडा विज्ञान महाविद्यालय, संगमनेर, जि. अहमदनगर

अ.क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	तपशिलासह विद्यार्थ्याचे नाव
१	श्रीमती नीलिमाताई पवार सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कमवा व शिका या विभागात उत्कृष्ट कार्य करणारी महिला विद्यार्थिनी २०१६	श्रीमती गदादे हर्षला यशवंत आंबेगाव तालुका विद्या विकास मंडळाचे बी. डी. काळे महाविद्यालय घोडेगाव, ता. आंबेगाव, जि. पुणे

१. कला व ललित कला विद्याशाखा

अ.क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	तपशिलासह विद्यार्थ्याचे नाव
१	एम. एन. अदवंत स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (मराठी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शेळके पूजा पांडुरंग अण्णासाहेब आवटे कॉलेज, मंचर, जि. पुणे

२	कै. बळवंत सहदेव तिडके सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (मराठी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शेळके पूजा पांडुरंग अण्णासाहेब आवटे कॉलेज, मंचर, जि. पुणे
३	कै. प्रमिला दत्तात्रय आलेगावकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (मराठी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शेळके पूजा पांडुरंग अण्णासाहेब आवटे कॉलेज, मंचर, जि. पुणे
४	मा. कुलपतींचे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) विद्यापीठाच्या कला विद्याशाखेतून एम.ए. (मराठी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शेळके पूजा पांडुरंग अण्णासाहेब आवटे कॉलेज, मंचर, जि. पुणे
५	कै. प्रमिला दत्तात्रय काळकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) विद्यापीठाच्या मराठी विभागातून, एम.ए. (मराठी) श्रेणीगुणांकन परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती सुतार वर्षा जससिंग मराठी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ४११००७
६	सौ. उषा श्याम टिळक स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) विद्यापीठाच्या मराठी विभागातून, एम.ए. (मराठी) श्रेणीगुणांकन परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती सुतार वर्षा जससिंग मराठी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
७	श्रीकृष्ण केशव क्षीरसागर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी मराठी विभागाच्या संशोधन केंद्रातून पीएच.डी.च्या विद्यार्थी/ विद्यार्थिनीच्या उत्कृष्ट प्रबंधनासाठी	डॉ. शेवाळे प्रकाश कारभारी मराठी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

८	श्री. महादेव रामकृष्ण आलेगावकर स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संस्कृत) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पोरे अपूर्वा चंद्रशेखर संस्कृत विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
९	स्व. प्राचार्य एन. जी. उर्फ नानासाहेब सुरू सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संस्कृत) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पोरे अपूर्वा चंद्रशेखर संस्कृत विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१०	कै. वैद्य मोहन अभ्यंकर लक्ष्मेश्वर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संस्कृत) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पोरे अपूर्वा चंद्रशेखर संस्कृत विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
११	श्री. बी. जे. पटेल डायमंड ज्युबिली ट्रस्ट सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संस्कृत) सहा प्रश्नपत्र (मुख्य विषय) मे २०१५ परीक्षेत सर्वप्रथम	श्रीमती पोरे अपूर्वा चंद्रशेखर संस्कृत विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१२	वेदमहर्षी स्व. विनायकभट्ट घैसासगुरुजी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संस्कृत) मे २०१५ परीक्षेत वेद या विषयात सर्वप्रथम	श्रीमती दांडेकर अरुंधती नागेश संस्कृत विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१३	आलेगावकर बंधू स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (इंग्रजी) क्रेडिट सिस्टीम परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती देबू नताशा विराफ इंग्रजी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

१४	डॉ. एस. नागराजन मेमोरियल सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (इंग्रजी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती देबू नताशा विराफ इंग्रजी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१५	दत्तात्रय महादेव आलेगावकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (हिंदी) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पटेल अफ्रिन मगबूल आर. बी. एन. बी. कॉलेज, श्रीरामपूर, जि. नाशिक
१६	कै. वसंत सबनीस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ए. (थिएटर) मे २०१५ अंतिम परीक्षेत सर्वप्रथम	श्रीमती म्हसवेकर सोनम शिवाजी ललित कला केंद्र सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१७	कै. सूर्यकांत छोटू गोखले सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (तबला) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. साळुंखे महेश उत्तम ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१८	सौ. पुष्पा वेणीकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ए. (संगीतशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. तुपे आकाश राजेंद्र ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१९	कै. दत्ता मारुलकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (संगीतशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शेते कल्याणी मारुती ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
२०	डॉ. सुरेंद्र व्ही. वडगावकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (भरतनाट्यम) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पाटणकर यशोदा महेश ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
२१	पं. रोहिणी भाटे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (कथक) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती आपटे वल्लरी पुष्कराज ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

२. मानस, नीती व समाजविज्ञान विद्याशाखा

१	श्रीमती सुधाताई ढवळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (मानसशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पाठक प्राची शिरीषकुमार एच. पी. टी. कला व आर. वाय. के. विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक
२	डॉ. सौ. अनुराधा भोईटे (समाजशास्त्र) स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) मानस, नीती व समाजविज्ञान विद्याशाखेतून एम.ए. (मानसशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती पाठक प्राची शिरीषकुमार एच्. पी. टी. कला व आर. वाय. के. विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक
३	सौ. आशा जोशी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (समाजशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती अभिनया व्ही. समाजशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
४	पंडित जी. एम. जोशी मेमोरियल सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (समाजशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती अभिनया व्ही. समाजशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
५	श्रीमती इंदिराबाई कुलकर्णी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (अर्थशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती इंगळे संजीवनी अनिल एन. ई. सोसायटीचे कला व वाणिज्य महाविद्यालय, दौंड, जि. पुणे
६	कै. विद्यावाचस्पती दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (अर्थशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती इंगळे संजीवनी अनिल एन. ई. सोसायटीचे कला व वाणिज्य महाविद्यालय, दौंड, जि. पुणे

७	श्री. यशवंतराव चव्हाण स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (राज्यशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. जोपाळे जगदीश दिनकर के. आर. टी. आर्ट्स कॉलेज, नाशिक
८	श्रीमती नलिनी ठकार सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (राज्यशास्त्र) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. जोपाळे जगदीश दिनकर के. आर. टी. आर्ट्स कॉलेज, नाशिक
९	हरी मालिनी जोशी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस.डब्ल्यू. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. सूर्यवंशी किरण बाळू एम. व्ही. पी. कॅम्पस, गंगापूर रोड महाविद्यालय, नाशिक
१०	कै. श्रीमती विजया देशमुख सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.लिब. अंतिम परीक्षेमध्ये सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. शेख बाबुलाल उमर ग्रंथालयशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
११	कै. एस. एन. कारखानीस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.लिब. अंतिम परीक्षेमध्ये सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. शेख बाबुलाल उमर ग्रंथालयशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१२	डॉ. ललिता विजय खरे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.लिब.आय.एस्सी. (ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विभाग) अंतिम परीक्षेमध्ये सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. शेख बाबुलाल उमर ग्रंथालयशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
१३	इतिहासकार कै. वा. सी. बेंद्रे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षासाठी इतिहास विभागातून पूर्ण वेळ इतिहासातील विषयामध्ये पीएच.डी. संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थी/ विद्यार्थिनीच्या उत्कृष्ट प्रबंधनासाठी	पात्र विद्यार्थी नाही.

१४	स्वा. विनायक दामोदर सावरकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए. (इतिहास) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती अलादी हरिणी इतिहास विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
----	--	--

३. विज्ञान विद्याशाखा

१	स्व. डॉ. टी. एस. महाबळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी.(वनस्पतीशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती बुहाडे श्वेता नंदकुमार के. टी. एच. एम. कॉलेज, नाशिक
२	पद्मभूषण डॉ. एस. बी. मुजुमदार सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी.(वनस्पतीशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. बुच दृष्टांत उमेशकुमार वनस्पतीशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
३	कंट्रोल डायनॅमिक्स कंपनी (बायोटेक्नॉलॉजी) सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (जैवतंत्रज्ञान) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती रिचा पंत जैवतंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
४	उमाकांत बक्षी मेरिटोरिअस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (जैवतंत्रज्ञान) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती कुमान मिनू महेश मॉडर्न कॉलेज, शिवाजीनगर, पुणे-४११००७
५	श्रीमती (डॉ.) मीरा सुरेश कपाले एम.एस्सी. बायोकेमिस्ट्री सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (जैवसायनशास्त्र) श्रेणीगुणांकन परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती मार्टी रुतुजा श्रीपाद फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे-४११००४

६	<p>श्री. पुरुषोत्तम नारायण भोगटे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिकशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. शिंदे उन्मेश विलास आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज इंदापूर, जि. पुणे</p>
७	<p>विद्यावाचस्पती दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिकशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. शिंदे उन्मेश विलास आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, इंदापूर, जि. पुणे</p>
८	<p>स्व. प्राचार्य रँगलर गोपालकृष्ण लक्ष्मण चंद्रात्रेय सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिकशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. बोराडे अजिंक्य भगवान भौतिकशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
९	<p>कै. प्रो. वामन माधव दबडघाव सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिकशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. बोराडे अजिंक्य भगवान भौतिकशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
१०	<p>प्रा. बी. जी. देशपांडे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भूशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. मिरांडा टायरोन लॉयड भूशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
११	<p>स्व. प्राचार्य रँगलर गोपालकृष्ण लक्ष्मण चंद्रात्रेय सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए./एम.एस्सी. (गणित) श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती शेख शाहीन अब्दुल आबेदा इनामदार कॉलेज, पुणे</p>

१२	<p>दामोदर गणेश रामदासी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.ए./एम.एस्सी. (गणित) श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती शेख शाहीन अब्दुल आबेदा इनामदार कॉलेज, पुणे</p>
१३	<p>कै. भाऊसाहेब थोते स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (संज्ञापन अभ्यास) व्हिडिओ प्रॉडक्शन विषयात श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती कुलकर्णी सायली जयप्रकाश संज्ञापन अभ्यास विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
१४	<p>कै. भाऊसाहेब थोते स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (संज्ञापन अभ्यास) श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. दीनाझ रायसिंगानी संज्ञापन अभ्यास विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
१५	<p>प्रो. कोळस्कर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (जैवमाहितीशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत व सत्र पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती कानिटकर तेजश्री राजाराम जैवमाहितीशास्त्र विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
१६	<p>पद्मश्री. स्व. एन. एस. वेंकटेशन सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षासाठी गणित विषयातील विद्यावाचस्पती पदवीसाठी सादर करण्यात आलेल्या उत्कृष्ट प्रबंधासाठी</p>	<p>डॉ. बल्लाळ सचिन भानुदास गणित विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
१७	<p>स्व. श्रीमती हिराबाई बाळासाहेब सावंत- पाटील सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (पर्यावरणशास्त्र) श्रेणी गुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती बनकर श्रुती शाम पर्यावरणशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>

१८	<p>कै. डी. बी. चौगुले (बुर्लीकर) सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी वनस्पतीशास्त्र विभागात व संलग्न महाविद्यालयात विद्यावाचस्पती पदवीसाठी सादर करण्यात आलेल्या उत्कृष्ट प्रबंधासाठी</p>	पात्र विद्यार्थी नाही.
१९	<p>ह. भ. प. योगमहर्षी राष्ट्रीय कीर्तनकार रामचंद्र गोपाळ शेलार उर्फ शेलारमामा सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञान शाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारा विशेष गुणवत्ताप्राप्त गुणवंत विद्यार्थी</p>	<p>श्रीमती उपाध्ये अंकिता विजय आर. बी. नारायणराव बोरावके कॉलेज, श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर</p>
२०	<p>त्यागमूर्ती श्रीमती सरस्वती रामचंद्र शेलार सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञानेतर विद्याशाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारी विशेष गुणवत्ताप्राप्त गुणवंत विद्यार्थिनी</p>	<p>श्रीमती जैन नूपुर अलोक क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले वुमन स्टडीज सेंटर, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
२१	<p>प्रा. डॉ. एस. एफ. पाटील सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिक-रसायनशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती नमिता ब्रिजीत बेजॉय रसायनशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>
२२	<p>स्व. दत्तात्रय अनंत काळकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एस्सी. (भौतिक रसायनशास्त्र) श्रेणीगुणांकन पद्धत परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती नमिता ब्रिजीत बेजॉय रसायनशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७</p>

२३	<p>डॉ. शंकरराव रणछोडदास गोवारीकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या उपकरणशास्त्र विभागातून उपकरणशास्त्र विषयात पदव्युत्तर पदवीमध्ये 'विज्ञान निष्णात' अंतिम परीक्षेत 'ओ' श्रेणीमध्ये सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी / विद्यार्थिनी</p>	<p>श्री. दिंबर आकाश दुर्गेश उपकरणशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे ४११००७.</p>
----	--	--

४. विधी विद्याशाखा

१	<p>नानी ए. पालखीवाला सुवर्णपदक (पूर्ण सोन्याचे पदक) एलएल.एम. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती जयकर सविता विकास ए.के.के. न्यू लॉ अकॅडमी, आझम कॅम्पस, कॅम्प, पुणे ४११००१.</p>
२	<p>कै. दादासाहेब अभ्यंकर वकील लक्ष्मेश्वर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एलएल.एम. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती जयकर सविता विकास ए.के.के. न्यू लॉ अकॅडमी, आझम कॅम्पस, कॅम्प, पुणे-४११००१</p>
३	<p>पी. एच. कोठाडिया सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एलएल.एम. परीक्षेतील लॉ ऑफ कॉन्ट्रॅक्ट्स या विषयात सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्रीमती खानम दीबा डी. ई. एस. लॉ कॉलेज, फर्ग्युसन कॉलेज कॅम्पस, डेक्कन जिमखाना, पुणे-४११००४</p>
४	<p>विठ्ठलपंत तुळपुळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) तृतीय वर्ष एलएल.बी. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. रॉयचेन के एम. डॉ. डी. वाय. पाटील लॉ कॉलेज, पिंपरी, पुणे-४११०१८</p>
५	<p>स्व. राधाबाई गोविंद साळवी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) तृतीय वर्ष एलएल.बी. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५</p>	<p>श्री. रॉयचेन के एम. डॉ. डी. वाय. पाटील लॉ कॉलेज, पिंपरी, पुणे-४११०१८</p>

६	पी. एच. कोठाडिया सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) तृतीय वर्ष एलएल.बी. परीक्षेत 'कोड ऑफ सिव्हिल प्रोसिजर अँड लिमिटेशन अॅक्ट' या विषयात सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती मन्नत पाल कौर आनंद आय.एल.एस. लॉ कॉलेज, लॉ कॉलेज रोड, पुणे-४११००४
७	नामदार गोपाळकृष्ण गोखले सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) नवीन पाच वर्षांच्या विधी अभ्यासक्रमात एलएल.बी.च्या पाचव्या वर्षाच्या परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती चहल शिखा दयानंद आय.एल.एस. लॉ कॉलेज, लॉ कॉलेज रोड, पुणे-४११००४

५. अभियांत्रिकी विद्याशाखा

१	टेक. एम. फेलो अॅवॉर्ड टेक महिंद्रा लिमिटेड सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (सर्व शाखा) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. बारबोले केतन कन्हैयालाल जयवंतराव सावंत कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, हडपसर, पुणे-४११०२८
२	स्व. आयुर्वेदतीर्थ हरी विष्णू देसवंडीकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (मेकॅनिकल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. बारबोले केतन कन्हैयालाल जयवंतराव सावंत कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, हडपसर, पुणे-४११०२८
३	जी. एच. रायसोनी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (मेकॅनिकल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. बारबोले केतन कन्हैयालाल जयवंतराव सावंत कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, हडपसर, पुणे-४११०२८
४	वामन केशव सावळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (मेकॅनिकल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. बारबोले केतन कन्हैयालाल जयवंतराव सावंत कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, हडपसर, पुणे-४११०२८

५	पी. एस. शारंगपाणी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (सिव्हील) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. चौसारीया अमित जितेंद्र कर्मवीर काकासाहेब वाघ इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग, विद्यानगरी, अमृतधाम, पंचवटी, नाशिक
६	जी. एच. रायसोनी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (सिव्हील) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. चौसारीया अमित जितेंद्र कर्मवीर काकासाहेब वाघ इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग, विद्यानगरी, अमृतधाम, पंचवटी, नाशिक
७	डॉ. पी. डी. पाटील सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (सिव्हील) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. चौसारीया अमित जितेंद्र कर्मवीर काकासाहेब वाघ इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग, विद्यानगरी, अमृतधाम, पंचवटी, नाशिक
८	जी. एच. रायसोनी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (कॉम्प्युटर) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. लंके प्रसाद प्रवीण पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
९	डॉ. डी. वाय. पाटील सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (कॉम्प्युटर) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. लंके प्रसाद प्रवीण पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
१०	चिरंजीव अमित विजय बहुले सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (कॉम्प्युटर) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. लंके प्रसाद प्रवीण पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
११	डॉ. डी. वाय. पाटील सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (इलेक्ट्रॉनिक्स) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती देशमुख साचिवी सुनीलकुमार विश्वकर्मा इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४४८

१२	स्व. श्री. मंदार श्रीपाद संत सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (इलेक्ट्रॉनिक्स) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती देशमुख साचवी सुनीलकुमार विश्वकर्मा इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४४८
१३	कै. श्री. गोविंद काशीनाथ वाणी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (ई.अॅण्ड टी.सी.) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. भिंगे अभिजित सोमेश्वर पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
१४	जी. एच. रायसोनी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (ई.अॅण्ड टी.सी.) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. भिंगे अभिजित सोमेश्वर पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
१५	कै. श्री. श्रीकांत रामचंद्र कुलकर्णी स्मृतिप्रीत्यर्थ सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (ई.अॅण्ड टी.सी.) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. भिंगे अभिजित सोमेश्वर पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे-४११०४३
१६	कै. रमाकांत (दादासाहेब) मनोहर एकबोटे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (इलेक्ट्रिकल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. जसदीप सिंग सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, लोणावळा-४१०४०१
१७	जी. एच. रायसोनी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.ई. (इलेक्ट्रिकल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. जसदीप सिंग सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, लोणावळा ४१०४०१.
१८	कुमारी नयना मुरलीधर रोडा मेमोरियल सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.आर्क. अंतिम वर्ष परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्री. सालकर शर्वेय धनंजय अल्लाना कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चर, पुणे

६. वाणिज्य विद्याशाखा

१	डॉ. प्र. चिं. शेजवलकर अमृतमहोत्सव सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.कॉम. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गोडसे पूनम शिरीष माईर्स कॉलेज ऑफ आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स, पौड रोड, कोथरूड, पुणे-४११०.३८
२	कै. मधुसुदन अच्युत केळकर स्मृती सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.कॉम. परीक्षेत अँडव्हान्स अकाउंटन्सी विषयात सर्वप्रथम, मे २०१५	१.श्रीमती कुलकर्णी तन्मयी विलास गोखले एज्युकेशन सोसायटीचे आर.एन.सी. आर्ट्स, जे.डी.बी. कॉमर्स अँड एन.एस.सी. सायन्स कॉलेज, नाशिक रोड, नाशिक-४२२००१ २.श्रीमती गोडबोले मृण्मयी अरविंद एम.ई.एस. गरवारे कॉलेज ऑफ कॉमर्स, कर्वे रोड, पुणे-४११००४ ३.श्रीमती अक्काळे कोमल नंदकुमार बी.जे.एस. भारतीय जैन संघटना आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, वाघोली, पुणे-४१२२०७
३	सीए एस. बी. झावरे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.कॉम. परीक्षेत अँडव्हान्स अकाउंटन्सी विषयात सर्वप्रथम,	१.श्रीमती कुलकर्णी तन्मयी विलास गोखले एज्युकेशन सोसायटीचे आर.एन.सी. आर्ट्स, जे.डी.बी. कॉमर्स अँड एन.एस.सी. सायन्स कॉलेज, नाशिक रोड, नाशिक-४२२००१ २.श्रीमती गोडबोले मृण्मयी अरविंद एम.ई.एस. गरवारे कॉलेज ऑफ कॉमर्स, कर्वे रोड, पुणे-४११००४ ३.श्रीमती अक्काळे कोमल नंदकुमार बी.जे.एस. भारतीय जैन संघटना आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, वाघोली, पुणे-४१२२०७
४	प्राचार्य डॉ. सुधाकरराव उद्धवराव जाधवर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.कॉम. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती भागवत वैदही विनित डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे बी. एम. कॉलेज ऑफ कॉमर्स, पुणे ४११००४.
५	इन्स्टिट्यूट ऑफ सीए ऑफ इंडिया सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.कॉम. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती भागवत वैदही विनित डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे बी. एम. कॉलेज ऑफ कॉमर्स, पुणे-४११००४

७. शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा

१	स्व. प्राचार्य एस. एम. ठिगळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एड. (जनरल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती हरिणी रुक्मिणी रामजी अध्यापक महाविद्यालय, अरण्येश्वर, पुणे-४११०१९
२	डॉ. व. झा. साळी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एड. (जनरल) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती हरिणी रुक्मिणी रामजी अध्यापक महाविद्यालय, अरण्येश्वर, पुणे-४११०१९

८. व्यवस्थापन विद्याशाखा

१	वेंकटेश्वरा हॅचरिज लिमिटेड सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए.(अंतिम) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८
२	हरी मालिनी जोशी सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए.(अंतिम) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८
३	इंटरनॅशनल बिझिनेस मॅनेजमेंटसाठी कमिन्स सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए.(अंतिम) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८
४	डॉ. प्र. चिं. शेजवलकर अमृतमहोत्सव सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए.(अंतिम) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८

५	विद्यावाचस्पती दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए. परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८
६	कै. सुषमा चंद्रशेखर चितळे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए., एम.बी.ए.++ आणि एम.बी.ए. (जैवतंत्रज्ञान) परीक्षेत मुलींमध्ये सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती गगनप्रीत कौर सिंहगड स्कूल ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, स.नं. १११/१, वारजे, पुणे-४११०५८
७	प्रो. डॉ. सुभाष वामन भावे सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.बी.ए. (ट्रायमिस्टर पॅटर्न) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती कुडेकर माधुरी जयतीर्थ व्यवस्थापनशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

९. औषधनिर्माण विद्याशाखा

१	रूपचंद बोरा औषधनिर्माण सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.फार्मसी परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती रावत सृष्टी बिरींदर सिंग राजर्षी शाहू कॉलेज ऑफ फार्मसी अँड रिसर्च, ताथवडे, पुणे-४११०३३
२	श्रीमती काशीबाई नवले औषधनिर्माण सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) बी.फार्मसी परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती रावत सृष्टी बिरींदर सिंग राजर्षी शाहू कॉलेज ऑफ फार्मसी अँड रिसर्च, ताथवडे, पुणे-४११०३३
३	प्रो. डॉ. शिवाजीराव कदम सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.फार्मसी परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती दिवटे दीपाली गोविंद सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ फार्मसी, नहे, पुणे-४११०३३
४	कै. डॉ. शिवराम उर्फ गोपाळकृष्ण भडभडे लक्ष्मेश्वर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.फार्मसी परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती दिवटे दीपाली गोविंद सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ फार्मसी, नहे, पुणे-४११०३३

१०. शारीरिक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा

१	कै. प्राचार्य एम. जी. पटवर्धन सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एड. (शारीरिक शिक्षण) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शिरोळे जलजा अनिल चंद्रशेखर आगाशे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय, पुणे-४११०३७
२	डॉ. पद्माकर महादेव आलेगावकर सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.एड. (शारीरिक शिक्षण) परीक्षेत सर्वप्रथम, मे २०१५	श्रीमती शिरोळे जलजा अनिल चंद्रशेखर आगाशे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय, पुणे-४११०३७

**दिनांक ११ मे २०१७ रोजी झालेल्या १११व्या पदवीप्रदान समारंभाच्या वेळी
देण्यात येणाऱ्या सुवर्णपदकप्राप्त विद्यार्थ्यांची यादी**

११. तंत्रज्ञान विद्याशाखा

१	परसिस्टंट बेस्ट एम.टेक. थिसिस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.टेक. (मेकॅनिकल आणि मटेरिअल टेक्नॉलॉजी) परीक्षेत उत्कृष्ट थिसिससाठी, नोव्हेंबर-डिसेंबर २०१६	श्री. धवल अजय खाचणे तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
२	झेनसर बेस्ट एम.टेक. थिसिस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.टेक. (कॉम्प्युटर अँड इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी) परीक्षेत उत्कृष्ट थिसिससाठी, नोव्हेंबर-डिसेंबर २०१६	श्री. संदीप एस. मालवीय तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
३	प्राज बेस्ट एम.टेक. थिसिस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.टेक. (केमिकल अँड बायोटेक्नॉलॉजी) परीक्षेत उत्कृष्ट थिसिससाठी, नोव्हेंबर-डिसेंबर २०१६	श्रीमती कविता राजु त्रिमल तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
४	के.पी.आय.टी. बेस्ट एम.टेक. थिसिस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.टेक. (इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इलेक्ट्रिकल टेक्नॉलॉजी) परीक्षेत उत्कृष्ट थिसिससाठी, नोव्हेंबर-डिसेंबर २०१६	श्रीमती संयुजा सुरेश वायचळ तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७
५	प्राज बेस्ट एम.टेक. थिसिस सुवर्णपदक (सोन्याच्या मुलाम्याचे रौप्यपदक) एम.टेक. (केमिकल अँड बायोटेक्नॉलॉजी) परीक्षेत उत्कृष्ट थिसिससाठी, नोव्हेंबर-डिसेंबर २०१६	श्रीमती अपूर्वा देशमुख तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

४. अर्थव्यवहार आणि विकास

१. सुवर्णपदके आणि अध्यासने :

विद्यापीठाचे सर्वसाधारणपणे ८१२ देणगीदार असून त्यांचा ३१/०३/२०१७ अखेर रु. ५२.१८ कोटी इतका स्थायी निधी जमा आहे. विविध शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी विद्यापीठाने १३७ सुवर्णपदके घोषित केली आहेत. विद्यापीठात २२ अध्यासने असून, २० अध्यासनांसाठी स्थायी निधी आहे. महात्मा गांधी अध्यासन व DRDO-ISRO अध्यासनांना अनुक्रमे महाराष्ट्र शासन व भारत सरकारद्वारे अर्थसहाय्य दिले जाते.

२. **मेडिकलेम पॉलिसी :** विद्यापीठातील शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांसाठी (शासनमान्य, विद्यापीठ निधी व स्वयंनिर्वाही विभागांसह, सांविधानिक पदांना, तसेच करारपद्धतीने नियमित वेतनश्रेणीत नियुक्त केलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांना) सामूहिक वैद्यकीय विमा व सामूहिक अपघात विमा योजना (Group Mediclaim and Group Accident policy) लागू केली आहे. २०१६-१७ या कालावधीमध्ये राबविलेली वैद्यकीय विमा योजना तरल (Floater Type) स्वरूपाची आहे. विद्यापीठातील १४७० सेवक व सेवकांचे २८२४ नातेवाईक या योजनेचा लाभ घेत आहेत. या योजनेतर्गत सेवक व त्यांच्या परिवारातील सदस्यांसाठी रु. ३ लाखांचा विमा उतरविण्यात आला आहे. शासनमान्य पदांवर कार्यरत असलेले विद्यापीठातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यापीठ निधीतील पदांवर आणि २० वर्षांपेक्षा अधिक काळ स्वयंनिर्वाही विभागांत कार्यरत असलेले कायमस्वरूपी कर्मचारी, सांविधानिक पदांवरील, तसेच करार पद्धतीने नियमित वेतनश्रेणीत नियुक्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी हे या योजनेसाठी पात्र ठरतात. कर्मचार्यांच्या विमा हप्त्याचा १००% आर्थिक भार विद्यापीठाने उचलला असून, सेवकांच्या नातेवाईकांच्या विमा पॉलिसीच्या हप्त्याची ५०% रक्कम विद्यापीठाकडून अदा केली जाते, तर उर्वरित ५०% रक्कम संबंधित सेवकांच्या पगारातून अदा करण्यात येत आहे.

३. गुंतवणूक :

दि. ३१/३/२०१७अखेर विद्यापीठाची एकूण गुंतवणूक रु. ५१९.२७ कोटी आहे.

४. विद्यापीठ प्रकाशने :

विद्यार्थ्यांच्या गरजा भागविण्यासाठी विद्यापीठाच्या प्रकाशन विभागाच्या सेवा अधिक चांगल्या करण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे प्रकाशन विभागाने वर्ष २०१६-१७मध्ये विविध प्रकाशनांच्या विक्रीतून रु. ३,०५,३१२ जमा केले.

५. देणग्या :

पुणे विद्यापीठास २०१६-१७ या वर्षात रु. १५.३७ लाख इतक्या रकमेच्या देणग्या मिळाल्या.

६. अनुदान संस्थांकडून मिळालेले अनुदान :

विद्यापीठ नजीकच्या भविष्यकाळात स्वयंपूर्ण बनण्याचा प्रयत्न करीत आहे. विद्यापीठाला संशोधन व इतर शैक्षणिक कार्यांकरिता दि. ०१/०७/२०१६ ते ३०/०६/२०१७ या कालावधीत विविध अनुदान संस्थांकडून रु. ४१.७९ कोटीचे अनुदान प्राप्त झाले आहे.

संस्थेचे नाव	रक्कम रु. (कोटीमध्ये)
विद्यापीठ अनुदान आयोग	रु. १४.८३
भारत सरकार	रु. १७.७८
सी.एस.आय.आर.	रु. १.४६
ओ.आय.बी.	रु. ४.०३
राज्य सरकार	रु. ३.६९
एकूण	रु. ४१.७९

७. जमा :

वर्ष २०१६-१७ च्या विद्यापीठाच्या एकंदरीत जमेचा तपशील खालीलप्रमाणे देता येईल :

एकूण जमा	रक्कम रु. (कोटीमध्ये)
अ)	रु. २२४.५६
ब) वेतन अनुदान	रु. ७२.३३
क) स्वतंत्र प्रकल्प आणि योजना	रु. ५५.८५

८. विकास :

अ) सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात आंतरराष्ट्रीय परिषदा/चर्चासत्रे यांत विद्यापीठ निधीतून महाविद्यालयीन अध्यापकांना सहभागी होण्यासाठी झालेला प्रवास खर्च रुपये ५२,७७,५५३/- इतका आहे. या योजनेचा एकूण ६८ प्राध्यापकांनी लाभ घेतला.

अ.क्र.	नाव	ठिकाण	रक्कम रु.
१	डॉ. माने दीपक भिकाजी	नवी दिल्ली	१९,४१२
२	डॉ. शिंदे दिलीप भिकाजी	ऑक्सफर्ड, यू.के.	७९,७७८
३	डॉ. भोर जयसिंग रामचंद्र	ऑक्सफर्ड, यू.के.	८०,४१९
४	डॉ. पाटील सुनील जे.	बँकॉक, थायलंड	२४,५००
५	डॉ. बस्ते योगेश्वर आर.	म्हैसूर, कर्नाटक	७२१४
६	श्री. कसुरे सोपान के.	म्हैसूर, कर्नाटक	७२१४
७	डॉ. शेवटे जनार्दन एम.	बँकॉक, थायलंड	३०,२५७
८	डॉ. पवार नंदू भिला	बँकॉक, थायलंड	२४,५००
९	डॉ. शेख इरफान जानमोहम्मद	नागोया, जपान	४६,२६०
१०	डॉ. इंगवले शोभा बाळासाहेब	मॉरशस	२९,३६७
११	श्री. देवरे माधवराव के.	न्यूयॉर्क	६४,९६६

१२	डॉ. जैन गोटन हिरालाल	न्यूयॉर्क	९२,४०६
१३	डॉ. पाठक राजीव के.	बाल्टीमोर, यू.एस.ए.	१,७४,८७४
१४	डॉ. दुर्गानंदीनी पी.	बाल्टीमोर, यू.एस.ए.	१,५९,३६९
१५	डॉ. विश्वजित डे	बाल्टीमोर, यू.एस.ए.	१,५९,७६९
१६	डॉ. देशमुख भौमिक	न्यूयॉर्क	८१,९६६
१७	डॉ. जोशी वीणा उदय	इंडियाना, यु.एस.ए.	८८,३८१
१८	डॉ. वाघ सुधीर आर.	क्वालालंपूर, मलेशिया	४६,३७७
१९	डॉ. करंदीकर वल्लभ शंकर	टोकियो, जपान	५०,१६७
२०	डॉ. कुंभोजकर श्रद्धा एन.	वॉरसा, पोलंड	१,०४,५७३
२१	डॉ. म्हस्के राजेंद्र एस.	अंग्रेस, फ्रान्स	६५,७२४
२२	डॉ. नगरबावडी महबुबसाब ए. एच.	तुर्की	५९,९६३
२३	डॉ. देवकुळे सुभाष साधू	डल्लास, टेक्सास	७९,१५०
२४	श्री. वाघमारे विवेक निवृत्तीराव	जबलपूर	८,७३०
२५	प्रा. बनकर अशोक वनाजी	ग्रीस	८३,५८०
२६	डॉ. डबीर प्रकाश श्रीनिवासाचार्य	ह्युस्टन, यू.एस.ए.	१,८३,४५४
२७	डॉ. भोळे प्रवीण दत्तात्रय	पोलंड	९७,०७७
२८	प्रा. शिंदे नंदकुमार एस.	हॉलंड	८५,२७४
२९	डॉ. जाधव भागवत डी.	यू.ए.इ.	३१,२८४
३०	प्रा. माळी कुंडलिक विठ्ठलराव	योकोहामा, जपान	१,८२,१९२
३१	डॉ. खरे अनघा मुकुल	राजकोट	८३६०
३२	डॉ. कुलकर्णी मल्हारी भीमराव	राजकोट	८३६०
३३	डॉ. शिंपी सिद्धार्थ श्रीराम	ग्रेटर नोयडा	८१६०
३४	डॉ. बोरसे सचिन एस.	इंडोनेशिया	६२,९७०
३५	डॉ. उंडे प्रसाद डी.	क्वालालंपूर, मलेशिया	४७,९२५
३६	प्रा. पालवे संदीप एन.	पॅरिस	५७,८९९
३७	श्रीमती कुलकर्णी मृदुला संजय	यू.एस.ए.	१,४८,२६०
३८	डॉ. पाटील उल्हास विनायक	बॅंकाक, थायलंड	४३,१९६
३९	डॉ. वाळोदे संजय डी.	बॅंकाक, थायलंड	५४,२७८
४०	श्री. वाघ संजय जे.	अॅडलबर्ग, डेन्मार्क	१,५१,८७०
४१	डॉ. परांजपे सचिन अ.	चीन	६४,०८८
४२	डॉ. टकले शीतल अजय	फ्लोरिडा, यू.एस.ए.	१,१४,१०४
४३	डॉ. सरवदे जीवन पांडुरंग	ईसाईल	४५,०३१
४४	प्रा. डावखर श्रीराम सावळेराम	नवी दिल्ली	१३,४०२

४५	डॉ. गणपुले शिल्पागौरी प्रसाद	लंडन, यू.के.	७८,०८६
४६	डॉ. कादरी हमरशीद ए.	सिंगापूर	४९,२४६
४७	श्री. कदम सागर डी.	लंडन, यू.के.	२,२५,७०८
४८	श्रीमती माने पद्मिनी एन.	बँकॉक, थायलंड	४२,८०१
४९	डॉ. नवगीरे मधुकर एकनाथ	बेल्जियम	४५,५५७
५०	डॉ. गंभीरे अनिल भारतराव	बेल्जियम	५७,९४७
५१	श्री. पवार शेषराव बाबुराव	बेल्जियम	४०,५३२
५२	डॉ. नातु अभिजीत सदाशिव	ऑरिझोना, यू.एस.ए.	१,४७,६९६
५३	डॉ. पाटील प्रकाश दौलतराव	फिजी	१,४२,४९३
५४	डॉ. हिरे प्रमोदकुमार शिवाजीराव	बरनॉल, रशिया	१,७९,४६०
५५	डॉ. प्रसाद जयश्री आर.	मलेशिया	२९,२५७
५६	डॉ. शिराळकर अश्विनी डी.	चीन	६०,३०३
५७	डॉ. शिंदे देवानंद व्ही.	न्यूयॉर्क	१,५२,३३५
५८	डॉ. अहिवाळे संगीता संजय	पॅरिस, फ्रान्स	९२,८३३
५९	श्रीमती श्रीवास्तव मुक्ता एस.	इंदौर	९,०१२
६०	डॉ. पगार मानसाराम पंडित	बीजिंग, चीन	५८,८०४
६१	डॉ. देवडे किरण दत्तात्रय	बीजिंग, चीन	७९,४२१
६२	श्री. लाडेकर चंद्रकिशोर एल.	जैऊ, साऊथ कोरिया	१,१०,१२०
६३	डॉ. परदेशी सुचित्रा सुधाकर	बीजिंग, चीन	८०,१३२
६४	डॉ. जगताप सोमनाथ किसन	इटली	६०८८२
६५	डॉ. धोरडे अमित गुलाबराव	बीजिंग, चीन	१,१८,४६२
६६	डॉ. देशपांडे राजेश्वरी ए.	पोलंड	१,२८,४०१
६७	डॉ. धोरडे अनघा अमित	बीजिंग, चीन	८८८४७
६८	डॉ. पांडे पूनम सुभाषचंद्र	जर्मनी	१,२३,११८

अहवाल कालावधीत प्राप्त देणग्यांची सविस्तर यादी
१/०७/२०१६ ते ३०/०६/२०१७

अ.क्र.	देणगीदाराचे नाव	देणगी रक्कम	देणगीचा हेतू
१	प्रो. के. एस. माधवराव, उडपी, कर्नाटक	२,००,०००	कै. के. एस. रामामूर्तीराव कॉन्फरन्स अटेंडन्स स्कॉलरशिप
२	सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई	३५,०००	तत्त्वज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ, परामर्श त्रैमासिकास देणगी
३	विभागप्रमुख, तत्त्वज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे	६०,०००	तत्त्वज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, इंडियन फिलॉसॉफिकल क्वार्टर्ली, त्रैमासिकास देणगी
४	विभागप्रमुख, तत्त्वज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे	६०,०००	तत्त्वज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, परामर्श, त्रैमासिकास देणगी
५	हिशोब तपासनीस, मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे कार्यालय, मुंबई	५,०००	मा. राज्यपालांचे सुवर्णपदक
६	प्रो. अशोक एन. अकलूजकर, कॅनडा	२,००,०००	प्रो. शिवराम दत्तात्रय जोशी पारितोषिक
७	प्रशासक, अशोका एज्युकेशन फाउंडेशन, नाशिक	१,००,०००	अशोका सुवर्णपदक
८	अॅड. मनोहरराव नानासाहेब देशमुख, राजूर, अहमदनगर	१,००,०००	अॅड. मनोहरराव नानासाहेब देशमुख सुवर्णपदक
९	डॉ. जगन्नाथ वाणी, कॅनडा	२,००,०००	कै. प्रो. ए. आर. कामत सुवर्णपदक
१०	डॉ. दिलीप सदाशिव जोग	७०,०००	प्राचार्य व्ही. के. जोग शिक्षक पारितोषिक
११	डॉ. सुषमा दिलीप जोग	३०,०००	प्राचार्य व्ही. के. जोग शिक्षक पारितोषिक
१२	डॉ. विजय खरे, संचालक, आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे	१,००,०००	मा. कुलगुरू, डॉ. डब्ल्यू. एन. गाडे सुवर्णपदक

१३	सचिव के. के. वाघ एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक	२,००,०००	पद्मश्री कै. कर्मवीर काकासाहेब वाघ सुवर्णपदक
१४	मुख्य सल्लागार, एम.क.सी.एल. नालज फाउंडेशन आणि कै. प्रो. बी. बी. लाड व कै. साधना लाड यांच्या इच्छापत्राचे विश्वस्त, पुणे	७०,००,०००	प्रो. बी. बी. लाड एन्डोमेंट
१५	प्राचार्य डॉ. डी. वाय. पाटील इन्स्टिट्यूट ऑफ फार्मासिटीकल सायन्स अँड रिसर्च, पुणे	१,००,०००	डॉ. पी. डी. पाटील सुवर्णपदक

५. केंद्रीय सुविधा

आरोग्य केंद्र

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आरोग्य केंद्रातर्फे दैनंदिन बाह्यरुग्ण चिकित्सा, तज्ज्ञ वैद्यकीय सल्ला सेवा आणि तातडीची अत्यावश्यक सेवा विद्यार्थी, सेवक व त्यांच्यावरील अवलंबित व्यक्तींना देण्यात येते.

विद्यापीठ आरोग्य केंद्राचा लाभ घेतलेल्या रुग्णांची आकडेवारी सांख्यिकीय भाग १मध्ये आहे.

अ बाह्यरुग्ण विभाग पुणे विद्यापीठ आरोग्य केंद्रातील उपस्थिती

१. सेवक व त्यांच्यावर अवलंबित व्यक्ती	५६,०२४
२. विद्यार्थी	४७,८८७
३. इतर	३,०००
	<hr/>
एकूण	१,०६,९११

ब तज्ज्ञ वैद्यकीय सेवा

१. सेवक व विद्यार्थी	४५,५६७
----------------------	--------

क वैद्यकीय प्रयोगशाळा चिकित्सा : जुलै २०१६ ते जून २०१७

(१) तपासण्या

१. रक्ताची तपासणी	१२,८३५
२. लघवीची तपासणी	४,००६
३. शौच तपासणी	२५०
४. रक्ताची रासायनिक तपासणी	७,२१५
५. व्ही.डी.आर.एल. टेस्ट	१,२५०
६. थुंकी तपासणी	८५
७. रक्तगट तपासणी	३,६१५
८. गर्भचिकित्सा	२२५
९. आर.ए. फॅक्टर तपासणी	६५०
१०. विडाल तपासणी	१,२१४
११. कावीळसाठी तपासणी (हिपेटायटिस बी)	१,३२६

एकूण ३२,६७१

(२) वैद्यकीय प्रयोगशाळेचा लाभ घेतलेले एकूण सेवक व त्यांच्यावरील अवलंबित व्यक्ती	८,२४३
(३) वैद्यकीय प्रयोगशाळेचा लाभ घेतलेले एकूण विद्यार्थी	२,६४९
	<hr/>
एकूण	१०,८९२
	<hr/>

ड इतर सेवा

१. इसीजी	६९०
२. एस.डब्ल्यू.डी.	१,४५७
३. अल्ट्रा साऊंड	१,१३०
४. आय.एफ.टी.	९५६
५. ट्रॅक्शन	१,३६४
६. नेब्युलायझेशन	१,७७८
७. एक्स-रे	९२०

विद्यार्थी आरोग्य सेवा योजना

१. महाविद्यालयीन स्तरावर विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी :

विद्यार्थी आरोग्य सेवा योजनेतर्गत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ कक्षेतील वरिष्ठ महाविद्यालयातील सर्व प्रथम वर्ष विद्यार्थ्यांची आणि वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी सक्तीची आहे.

२. विद्यार्थी आरोग्य सेवा योजना कार्यालयात तज्ज्ञ वैद्यकीय सल्ला सेवा :

ज्या विद्यार्थ्यांना तज्ज्ञ वैद्यकीय सल्ला सेवेची गरज असते, त्यांना विद्यापीठ आवारातील तज्ज्ञ वैद्यकीय केंद्रात उपचारासाठी पाठविण्यात येते.

विद्यार्थी, सेवक व परदेशी विद्यार्थ्यांनी या सेवेचा लाभ घेतला.

३. विद्यार्थ्यांना औषधोपचारासाठी आर्थिक मदत :

अहवाल वर्षात एकंदर २१ विद्यार्थ्यांना रु. १,५४,९५८/- इतकी आर्थिक मदत शस्त्रक्रिया व इतर उपचारांसाठी देण्यात आली आहे.

४. पुणे विद्यापीठ वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांची व परदेशी विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी :

विद्यार्थी आरोग्य सेवा योजनेतर्गत पुणे विद्यापीठ आवारातील ४८४ पदव्युत्तर वसतिगृह विद्यार्थ्यांची, तसेच ४०० परदेशी विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली.

५. विशेष उपक्रम :

(१) योग प्रशिक्षण केंद्र :

पुणे विद्यापीठात मार्च २००२पासून योग प्रशिक्षण केंद्र कार्यान्वित आहे. सदर केंद्र श्रीमान माधव योग समिती, कैवल्यधाम, लोणावळा यांच्या सहकार्याने व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अनुदानातून सुरू करण्यात आले आहे.

स्त्री व पुरुषांसाठी वेगवेगळे वर्ग आयोजित करण्यात आले आहेत. कामकाजाच्या दिवशी चार योगाभ्यास वर्ग (दोन सकाळी व दोन सायंकाळी) चालविले जातात. विद्यार्थी व सेवकांना योगासने शिकविण्यासाठी दोन स्त्री योग प्रशिक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

(२) योग प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम :

श्रीमान माधव योग समिती, कैवल्यधाम, लोणावळा यांचे संयुक्त विद्यमाने ३ महिन्यांचा अंशवेळ योग प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम ऑगस्ट २००३पासून सुरू करण्यात आला आहे.

अहवाल वर्षामध्ये एक योग प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम वर्ग खालीलप्रमाणे घेण्यात आला :

१ ऑगस्ट २०१७ ते ३० नोव्हेंबर २०१७ : ८८ विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला.

(३) हिपॅटायटिस बी लसीकरण कार्यक्रम :

सन २००४-०५पासून हिपॅटायटिस बी लसीकरण कार्यक्रम सुरू करण्यात आला आहे. लसीकरणासाठी तीन डोस रु. १०० या नाममात्र किमतीमध्ये उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत.

(४) जागतिक मानसिक आरोग्य आठवडा :

जागतिक मानसिक आरोग्य आठवड्याच्या निमित्ताने पुणे येथील क्षेत्रिय मानसोपचार रुग्णालय, येरवडा, पुणेच्या सहकार्याने एका प्रदर्शनाचे व आरोग्य चर्चेचे आयोजन ऑक्टोबर २०१७मध्ये करण्यात आले होते. प्रदर्शनास सुमारे १००० जणांनी भेट दिली आणि २३५ जणांनी समुपदेशन सल्ला घेतला.

(५) विद्यापीठ कर्मचारी व विद्यार्थ्यांकरिता समुपदेशन केंद्र :

जुलै २०१२पासून विद्यापीठ कर्मचारी, विद्यापीठातील व महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांसाठी समुपदेशन केंद्र सुरू करण्यात आले आहे. सोमवार ते शुक्रवार दुपारी ३.०० ते ४.३० या वेळात समुपदेशन व उपचारासाठी डॉ. गीता भट, मानसोपचारतज्ज्ञ, डॉ. आलोक देवधर आणि सौ. निरुपमा दास्ताने, समुपदेशक या केंद्रात येतात. अहवाल वर्षात सुमारे ४८५ व्यक्तींनी या सुविधेचा लाभ घेतला आहे.

(६) विद्यार्थिनी आरोग्य प्रबोधन उपक्रम :

विद्यापीठांतर्गत सर्व महाविद्यालयात विद्यार्थिनी आरोग्य प्रबोधन उपक्रम राबविण्यात आला. हा उपक्रम सर्व महाविद्यालयांत राबविण्यात आला व या उपक्रमास भरघोस प्रतिसाद मिळाला. शैक्षणिक वर्ष २०१६-२०१७मध्ये १२१ आरोग्यविषयक कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले, तसेच ८९०७ विद्यार्थ्यांची हिमोग्लोबीन तपासणी करण्यात आली.

जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र

प्रास्ताविक :

जयकर ग्रंथालयाचे नुकतेच जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र असे नामकरण (विद्यापीठ कायदा २०१६नुसार) करण्यात आले आहे. हे केंद्र सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे केंद्रीय ग्रंथालय आहे. ग्रंथालय ६७ वर्षे जुने आहे व १,५०,००० चौ. फूट क्षेत्राच्या स्वतंत्र इमारतीमध्ये कार्यरत आहे. या अहवालामध्ये उल्लेख केलेल्या उपक्रमांमधून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे शैक्षणिक उद्देश साध्य करण्यासाठी ग्रंथालय कर्मचाऱ्यांची बांधीलकी दिसून येते. २०१६-२०१७च्या वार्षिक अहवालातून ग्रंथालयाच्या समर्पित कर्मचाऱ्यांच्या वर्षभराच्या कामाची झलक दिसून येते.

ज्ञान संसाधन समिती :

७ सदस्यांची ज्ञान संसाधन समिती हे ग्रंथालयाचे नियामक मंडळ आहे. ही समिती ग्रंथालयाच्या सुरळीत कामकाजाकरता धोरणे व प्रक्रिया निश्चित करणारे सर्वोच्च मंडळ आहे. अहवाल वर्षात समितीची एक सभा झाली. ज्ञान संसाधन समितीचे अध्यक्ष व सभासदांनी जयकर ग्रंथालयाच्या सेवा अधिक चांगल्या प्रकारे देता याव्यात यासाठी अनेक सूचना व सल्ले दिले.

अंदाजपत्रकीय तरतूद :

एप्रिल २०१६ ते मार्च २०१७ वर्षासाठी जयकर ज्ञान केंद्राची अंदाजपत्रकीय तरतूद रु. ५,९२,००,००० होती. यापैकी रु. ३ कोटीची तरतूद नियतकालिके व ऑनलाइन डेटाबेससाठी आणि रु. १.५० कोटीची तरतूद पुस्तके व ई-पुस्तकांसाठी करण्यात आली होती. ज्ञान संसाधन केंद्रास दिलेला निधी पूर्णपणे उपयोगात आणला गेला. ग्रंथसंग्रह, उपकरणे आणि ग्रंथालय इमारत यांच्या विम्याचे नूतनीकरण करण्यात आले.

वाचन साहित्याची खरेदी :

सर्व शैक्षणिक विभागांना ग्रंथालयातर्फे पुरेसा निधी उपलब्ध करून देण्यात आला, जो ज्ञान संसाधन केंद्र समितीने मान्य केला. विभाग अध्यक्षांच्या आणि शिक्षकांच्या शिफारशीनुसार अनेक चांगली छापील आणि इलेक्ट्रॉनिक पुस्तके अहवाल वर्षात खरेदी करण्यात आली.

ज्ञान संसाधन केंद्रातील संग्रह :

तपशील	दि. ३०/०६/२०१६ रोजीचा संग्रह	१/०७/२०१६ ते ३०/०६/२०१७ या कालावधीतील वाढ	दि. /०६/२० ७ जीचा एकूण संग्रह
पुस्तके व नियतकालिक	४,६७,७५	नियमित ४,३६४ देणगी १८२	४,७२,२९७
ई-पुस्तके	६,०९२	३५८	६,४५०
हस्तलिखिते	४,४३९		४,४३९
नकाशे	५,३३७		५,३३७
शोधप्रबंध	१४,१६९		१४,१६९
दृक-श्राव्य	१,२७९		१,२७९
पत्रके	५,१५		५,१५१
नमुना प्रती	११,३६३		११,३६३
मायक्रोफिल्म	५९२		५९२
क्लिपिंग	११०		११०

फिल्म्स	४४		४४
अल्बम्स	१०१		१०१
सीडीज	३८५		३८५
एकूण	५,१६,८४३	४,९०४	५,२१,७४७

वर्ष २०१६-१७मध्ये ४३६४ नवीन पुस्तके खरेदी केली व नियतकालिकांच्या ३५८ ई-पुस्तकांची ग्रंथालयात भर पडली.

नियतकालिके :

विभागाध्यक्षांकडून छापील व इलेक्ट्रॉनिक जर्नल्स करिता अग्रक्रम व शिफारशी याही वर्षी मिळाल्या. ज्ञान संसाधन केंद्रात सदस्यता घेतलेली एकूण नियतकालिके पुढीलप्रमाणे आहेत :

आंतरराष्ट्रीय जर्नल्स	१२९
छापील जर्नल्स - ८८	
फक्त ऑनलाइन जर्नल्स - ३४	
छापील व ऑनलाइन जर्नल्स - ४८	
भारतीय जर्नल्स	४१
एकूण सदस्यता घेतलेली जर्नल्स	१७०
एकूण ऑनलाइन डाटाबेस सदस्यता	२७

अहवाल वर्षात २८४२ वाचकांनी (शिक्षक, विद्यार्थी, उजळणी व उद्बोधन वर्गातील सहभागी आणि संशोधक) ज्ञान संसाधन केंद्राच्या सेवा व सुविधांचा लाभ घेतला. नियतकालिकांतील लेखांच्या १३९८ पानांची छायाप्रत काढण्यात आली.

जयकर ज्ञान संसाधन केंद्रात आलेल्या जर्नल्सच्या नव्या आवृत्तीच्या अनुक्रमणिकेवरून 'आर्टिकल अलर्ट' सेवेची सुरुवात करण्यात आली.

विविध ऑनलाइन डेटाबेसचा परिणामकारक उपयोग करता यावा यासाठी ज्ञान संसाधन केंद्राने जागरूकता व प्रात्यक्षिकांचे आयोजन केले. उदा. २० सप्टेंबर २०१६ रोजी EBSCO DATABASE AWARENESS PROGRAMME व २१ सप्टेंबर २०१६ रोजी EBSCO DISCOVERY SERVICE AWARENESS PROGRAMME.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या शोधसिंधू म्हणजेच INFONETमार्फत ऑनलाइन संसाधनांची सुविधा ज्ञान संसाधन केंद्रास मिळत आहे.

ज्ञान संसाधन केंद्राचे वापरकर्ते :

विद्यार्थी, शिक्षक, अतिथी व्याख्याता व इतर अनेकांकडून जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राचा व्यापक उपयोग केला जातो. वर्ष २०१६-१७मध्ये पुढील सभासदांनी जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राच्या विविध सेवांचा उपयोग मोठ्या प्रमाणावर केला.

अ.क्र.	वाचकांचा प्रकार	सांख्यिकीय माहिती
१	विद्यापीठातील शिक्षक	४९२
२	निवृत्त शिक्षक	२५
३	सहभागी शिक्षक	६
४	प्रशासकीय कर्मचारी	६६५
५	संस्था सभासद	८१
६	उद्योगसंस्था सभासद	१
७	पदव्युत्तर विद्यार्थी (एम.ए., एम.एस्सी. व इतर)	२,५००
८	बहिःस्थ विद्यार्थी	६२
९	संशोधक (एम.फिल., पीएच.डी.)	२७०
१०	सामान्य वाचक	२७
११	संशोधन सहकारी	४
१२	दैनंदिन व्यवहार (देवाण-घेवाण, नूतनीकरण)	१७०
१३	मुख्य ग्रंथालय हजेरी (दैनंदिन सरासरी)	४७५
१४	तात्पुरते सभासद	४७७

वाचन कक्ष आठवड्याच्या सातही दिवस (रविवार व सुटीचे दिवस धरून) सकाळी ७.०० ते रात्री १२.०० पर्यंत खुला ठेवण्यात आला होता.

संदर्भ सेवा :

संदर्भ सेवा हे कोणत्याही ग्रंथालयाचे महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य असते. अहवाल वर्षात ज्ञान संसाधन केंद्राने व्यक्तिशः, दूरध्वनीद्वारे तसेच ई-मेलद्वारे संदर्भ पुरविले आहेत. अहवाल वर्षात अशा प्रकारे सेवा घेणाऱ्यांची संख्या ७८२ इतकी होती. ज्ञान संसाधन केंद्राचे नियमित सभासद नसलेल्यांनाही जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राने आपल्या सुविधा देऊ केल्या आहेत. सुमारे ६२५ जणांनी ग्रंथालयातील स्रोतांचा संदर्भ घेतला आहे. विविध अभ्यासक्रमांतील सहभागी व्यक्तींनी शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करून ज्ञान संसाधन केंद्रास भेट दिली. विद्यापीठात नव्याने प्रवेश घेणाऱ्यांकरिता उदा. एम.ए. अथवा एम.एस्सी.च्या विद्यार्थ्यांकरिता उद्बोधन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याबरोबरच OPAC वापरणे, ग्रंथतालिका वापरणे आणि वाचन साहित्य शोधण्यासाठी सहकार्य पुरविण्यात आले.

वाचन व संशोधन सुविधा :

अभ्यासाकरिता जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राची स्वतंत्र इमारत आहे. सध्या प्रत्येकी १५० जणांची क्षमता असलेले ४ वाचन कक्ष विद्यार्थी वापरत आहेत. विद्यापीठ विभागांचे अध्यक्ष, विद्यापीठातील शिक्षक, पदव्युत्तर शिक्षण घेणारे विद्यार्थी, संशोधक आणि सहकारी विद्यापीठे व संस्थांमधील संशोधन कर्मचारी यांना वाचन व संशोधन सुविधा,

संदर्भ सूचीकरीता लागणाऱ्या साहित्यासह पुरविण्यात आल्या. निवडक संशोधकांना विशेष वाचनाचे वातावरण उपलब्ध करून दिले जाते. ऑनलाइन जर्नल्स, ओपन सोर्स डॉक्युमेंट्स, डॉक्युमेंट डिलिव्हरी सर्व्हिस, डॉक्युमेंटेशन सर्व्हिस आणि इतर ग्रंथालय सेवांचा वापर करण्यासाठी सहाय्य दिले जाते. डॉक्युमेंट डिलिव्हरी सर्व्हिस अंतर्गत इतर विद्यापीठांकडून ज्ञान संसाधन केंद्रास लेख प्राप्त झाले आहेत, त्याचप्रमाणे ज्ञान संसाधन केंद्राने ३७ लेख ज्यांना आवश्यकता होती अशा वापरकर्त्यांना त्यांच्या विनंतीवरून पाठविले आहेत.

जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र पोर्टल :

ग्रंथालयाची संसाधने व मुक्त संसाधने एका खिडकीत अंतर्गत व बाहेरील वापरकर्त्यांना मिळावीत हा ज्ञान संसाधन केंद्र पोर्टल विकसित करण्यामागचा मुख्य उद्देश होता. हा उद्देश साध्य करण्यासाठी ज्ञान संसाधन केंद्राने ई-रिसोर्सेस पोर्टल विकसित केले आहे.

ई- रिसोर्सेस पोर्टलमध्ये पुस्तकांचा ऑनलाईन कॅटलॉग, थिसिस आणि प्रकाशन मालिकांची माहिती आहे. विविध राष्ट्रीय ग्रंथालये, विविध विषयांतील मुक्त प्रवेश संसाधने व डेटाबेसेससाठी वेबलिक देण्यात आली आहे. इंटरनेट मार्फत हे पोर्टल वापरता येते आणि ते विद्यार्थी, शिक्षक, संशोधक, सामान्य व्यक्ती आणि संलग्नित महाविद्यालयांची ग्रंथालये यांना खूप उपयुक्त आहे. ग्रंथालयाचे पोर्टल पुढील वेब पत्त्याद्वारे वापरता येते -

<http://lib.unipune.ac.in/Portal/portal.html> सर्व सदस्यता घेतलेली संसाधने दूरस्थपणे e-zproxy सॉफ्टवेअरद्वारे वापरता येऊ शकतात.

ज्ञान संसाधन केंद्राने सदस्यता घेतलेले प्रमुख ऑनलाइन डेटाबेसेस पुढीलप्रमाणे आहेत -

१. **EBSCO's अॅकॅडमिक सर्च प्रीमिअर** : हे एक बहुविद्याशाखीय संशोधकांसाठी पूर्ण रूपातील प्रमुख डेटाबेस आहे. यामध्ये १३७८०पेक्षा अधिक इंडेक्सड आणि सारांशरूपी जर्नल्स आहेत, तसेच ४७७०पेक्षा अधिक पूर्ण रूपातील जर्नल्स आहेत. यामध्ये जीवशास्त्र, रसायनशास्त्र, अभियांत्रिकी, भौतिकशास्त्र, मानसशास्त्र, धर्म, तत्त्वज्ञान, तसेच विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विषयांचा समावेश होतो.
२. **EBSCO's कम्युनिकेशन अँड मास मीडिया काम्प्लिट** : कम्युनिकेशन आणि मास मीडिया क्षेत्राशी संबंधित सशक्त आणि गुणवत्तापूर्ण संशोधन मार्ग याद्वारे पुरविला जातो. यामध्ये ५०० पूर्ण रूपातील जर्नल्स आहेत. अनेक मुख्य जर्नल्सला इंडेक्सिंग, सारांश, पीडीएफ आणि पहिल्या आवृत्तीपासून (१९१५पासून) सध्याच्या आवृत्तीपर्यंत शोधता येणारे सायटेशन संदर्भ आहेत.
३. **EBSCO's बिझनेस सोअर्स काम्प्लिट** : व्यावसायिक जर्नल्सची संदर्भ ग्रंथ सूची व पूर्ण मजकूर सामग्रीचा हा एक प्रमुख संग्रह आहे. अति महत्त्वाच्या गुणवंत व्यावसायिक जर्नलचे १८८६ सालापासून इंडेक्सिंग व सारांश या संसाधनात समाविष्ट आहेत. या व्यतिरिक्त १३००हून अधिक जर्नल्सचे शोधता येणारे उद्धृत संदर्भ येथे पुरविले आहेत.
४. **Psych Articles** : हे मानसशास्त्र संशोधकांना अतिशय उपयुक्त स्रोत आहे. अमेरिकन सायकॉलॉजिकल असोसिएशनच्या सर्व प्रकाशित जर्नल्स, तसेच कॅनडियन सायकॉलॉजिकल असोसिएशन आणि हॉग्रेफ पब्लिशिंग ग्रुप च्या इंग्रजी भाषेतील जर्नल्सचा यात समावेश होतो. मानसशास्त्राशी संबंधित सर्व क्षेत्रे व विषयांचा यात पूर्णपणे समावेश होतो. यामध्ये १००पेक्षा जास्त पूर्ण रूपातील जर्नल्स आहेत.
५. **मनुपत्र** : हे विधी क्षेत्रातील देशी ऑनलाइन डेटाबेस आहे. यामध्ये विधी, कर, कंपनी आणि व्यावसायिक धोरणे यांबाबतची संसाधने समाविष्ट होतात.
६. **IEEE/IEE इलेक्ट्रॉनिक ग्रंथालय (IEL) ऑनलाइन** : याच्या माध्यमातून पूर्ण रूपातील नॉन-मोनोग्राफिक

पब्लिकेशन्सवर इंटरनेटद्वारे प्रवेश दिला जातो. अमेरिकेच्या इंस्टिट्यूट ऑफ इलेक्ट्रिकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियर्स आणि यूकेच्या इंस्टिट्यूट ऑफ इलेक्ट्रिकल इंजिनियर्स IEEE आणि माहिती हाताळणी सेवा (IHS) यांनी IELची ऑनलाइन आवृत्ती विकसित केली. इलेक्ट्रिकल व कॉम्प्युटर इंजिनियरिंगमध्ये मर्यादित न राहता IEEE आणि IEEची प्रकाशने अभियांत्रिकीशी संबंधित मोठे क्षेत्र संपादन करतात. यामध्ये सॉफ्टवेअर इंजिनियरिंग, बायोमेडिकल टेक्नोलॉजी, टेलिकम्युनिकेशन, इलेक्ट्रिक पॉवर आणि कंझुमर इलेक्ट्रॉनिक्सचा समावेश होतो. IEL ऑनलाइनमधील घटक मुख्यत्वेकरून शुद्ध तांत्रिक ज्ञानावर आधारित आहेत परंतु; त्यातील अनेक प्रकाशने बिगर तांत्रिक संशोधकांसाठीही उपयुक्त आहेत. अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रातील २० लाख (२ मिलियन) हून अधिक पूर्ण रूपातील लेखांची उपलब्धता हे याचे वैशिष्ट्य आहे.

७. **Proquest Ulrichs Web** : तीन लाखांहून अधिक नियतकालिके त्यांच्या संपूर्ण तपशिलासह उपलब्ध असलेली ही ऑनलाइन डिरेक्टरी आहे.
८. **LISA Full text : LISA** (ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र सारांश) हे एक ग्रंथालय व्यावसायिकांकरिता व इतर माहिती विशेषज्ञांसाठी आंतरराष्ट्रीय सारांश व अनुक्रमणिका साधन आहे. **LISA**मध्ये सध्या ६८ देशांतील ४४० नियतकालिकांचा सारांश २० विविध भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.
९. **EPWRF India Time Series** : हे भारतीय अर्थव्यवस्था व राज्यशास्त्रावरील एक ऑनलाइन डेटाबेस आहे. ज्यामध्ये २५,०००हून अधिक व्हेरिएबल्स १४ मॉड्युल्समध्ये उपलब्ध आहेत.
१०. **Geoscience World** : हे जीओसायन्स विषयातील संशोधन व संज्ञापनासाठी मुख्य डेटाबेस आधारित पिअर रिव्ह्यू जर्नल्सच्या समूहाचे व्यापक इंटरनेट संसाधन आहे.
११. **INDIA BUSINESS INSIGHT** : यामध्ये १९९३पासूनच्या व्यवसाय कथा सारांशरूपात आहेत आणि दर वर्षी त्यात ८०,००० रेकॉर्डची भर टाकली जाते. या डेटाबेसमध्ये उद्योगक्षेत्रातील संस्थांची आणि त्यांच्या उत्पादनांची यादी आहे. यातील लेख ७५ व्यवसाय संकल्पनांमध्ये अनुक्रमित आहेत.
१२. **ProQuest Dissertation & Theses** : हा जगभरातील सन १८६१पासून आत्तापर्यंतच्या संशोधन प्रबंधांचा संग्रह आहे. यात १९९७पासून आलेल्या बहुतांश पूर्ण रूपातील संशोधन प्रबंधांचा समावेश आहे.
१३. **Proquest Health & Biological Collection** : या संग्रहात जगभरातील १५००हून अधिक पूर्ण रूपातील जर्नल्स आहेत. नेचर, स्पिंगर, केंब्रिज विद्यापीठ प्रेस अशा प्रथितयश प्रकाशकांच्या जर्नल्स यात आहेत. यामध्ये ५२५४ ई-पुस्तकेही आहेत.
१४. **Reaxys** : या संग्रहात प्रयोगाने सिद्ध केलेल्या माहितीची संरचना, प्रतिक्रिया आणि भौतिक गुणधर्मांचा समावेश असलेली विस्तृत रिपॉझिटरी समाविष्ट आहे. Reaxysमध्ये सेंद्रिय, अजैविक आणि अवयव धातू रसायनशास्त्राच्या गुणवत्तापूर्ण माहितीचा व्यापक समावेश आहे.
१५. **Sage Research Methods Online** : यामध्ये ६४०हून अधिक पुस्तके, डिक्शनरी, एनसायक्लोपीडीया, हॅण्डबुकस, संपूर्ण लिटिल ग्रीन बुक व लिटिल ब्ल्यू बुकची मालिका उपलब्ध आहे. ही सर्व संसाधने विशेषतः संशोधन पद्धतीशी निगडित आहेत.
१६. **Indian Citations Index** : यामध्ये सर्व विद्याशाखातील भारतीय संशोधन व विकास साहित्य म्हणजेच भारतातून प्रसिद्ध झालेल्या विज्ञान, तंत्रज्ञान, औषध, कृषी, सामाजिकशास्त्रे आणि मानवशास्त्रातील १०००हून अधिक जर्नल्सची माहिती आहे.

१७. **ACM Digital Library** : यामध्ये १३८४ जर्नल्स, २१,५८७ प्रोसिडिंग्ज, १,४६,८८९ पुस्तके व ७४,५४४ थिसिस आहेत.
१८. **FEDGATE** : जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राने सदस्यता घेतलेल्या सर्व ई-संसाधनांचा शोध घेण्याची सुविधा यात एकाच ठिकाणी मिळते.
१९. **Proquest Literature online** : ही ३,५५,०००हून अधिक इंग्रजी साहित्यिक कामे आणि टीका व संदर्भ संसाधनांची विस्तृत यादी यांचे संयोजन असलेली पूर्णतः एकात्मिक सेवा आहे.
२०. **PNAS** : (Proceedings of National Academy of Sciences) : यामध्ये जीवशास्त्र, भौतिकशास्त्र व सामाजिक शास्त्राची जर्नल्स उपलब्ध आहेत. १९१५ पासून आजपर्यंतच्या सर्व जुन्या आवृत्त्या उपलब्ध आहेत.
२१. **Indian Journals (Library Science Package)** : यामध्ये आंतरविद्याशाखीय भारतीय जर्नल्स व संशोधन प्रकाशनांचा विस्तृत संग्रह आहे.
२२. **AIR DVD** : ऑल इंडिया रिपोर्टर ऑनलाइन डाटाबेसमध्ये AIR जर्नलच्या १९५० ते २०१४पर्यंतच्या, फौजदारी कायदा (Criminal Law) जर्नलच्या १९५० ते २०१४पर्यंतच्या आणि सर्वोच्च न्यायालयाच्या साप्ताहिक जर्नलच्या १९९१ ते २०१४पर्यंतच्या केस लॉ उपलब्ध आहेत. यासोबत सर्व प्रमुख बेअर कायदे उद्धरणांसह उपलब्ध केले जातात.
२३. **CLA Online** : (Corporate Law Advisor Database) ही 'कॉर्पोरेट लॉ हाऊस' या दोन दशकांहून अधिक जुन्या अग्रगण्य प्रकाशन संस्थेची १९५०पासूनचे कॉर्पोरेट/सेबी आणि व्यावसायिक कायदे विषयावरील भारतातील विशेष ऑनलाइन ई-लायब्ररी आहे. यामध्ये शीर्षक टिपेसह केस लॉ, तज्ज्ञांच्या लेखांच्या माध्यमातील बौद्धिक ज्ञान- संपदा, कंपनी कायदा अंतर्गत प्रक्रिया, ठराव, शंका व त्यावरील तज्ज्ञांची उत्तरे, विविध मंत्रालयांच्या सूचना व परिपत्रके, सुधारित कायदे इत्यादींचा समावेश आहे.
२४. **SCOPUS** : हा संदर्भ ग्रंथ सूचीचा डेटाबेस आहे, ज्यामध्ये शैक्षणिक पत्रिकांच्या लेखांसाठी सारांश आणि उद्धरणांचा समावेश आहे. यामध्ये ५०००पेक्षा जास्त प्रकाशकांच्या सुमारे २२,००० शीर्षकांचा समावेश आहे, ज्यामध्ये २०,००० शास्त्रीय, तंत्रज्ञान आणि कला व मानव्यशास्त्रासह वैद्यकीय सामाजिकशास्त्रातील पीअर-रिव्ह्यूड जर्नल्स आहेत. शोध पेटंट डेटाबेसशी जोडलेले आहेत. SCOPUSचे अतिरिक्त वैशिष्ट्य म्हणजे लेखकांची माहिती.
२५. **Journal Citation Report** : हे डेटाबेस उद्धरणांचा डेटा प्रदान करते जे जगभरातील अग्रगण्य जर्नल्सचे मूल्यमापन करण्याची मुभा देते. शास्त्र, सामाजिकशास्त्र आणि तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात उपलब्ध असलेल्या उद्धरण आणि उद्धृत पत्रिकांमधील संबंध दाखविते.
२६. **I-Scholar (Common Ground International Collection)** : हे परीक्षकांनी पुनरावलोकन केलेल्या विद्वत्तापूर्ण पत्रिकांचे संकलन आहे. सध्या जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राने कॉमन ग्राउंड इंटरनॅशनल कलेक्शनमधील २५ पत्रिकांची सदस्यता घेतली आहे.

या डेटाबेसमध्ये कला, नवे मीडिया तंत्रज्ञान, राज्यशास्त्र व समुदाय अभ्यास, संभाषण आणि भाषिक अभ्यास, साहित्य, मानव्यशास्त्र, व्यवस्थापन आणि शिक्षणशास्त्र इत्यादी क्षेत्रांतील विषयांची विस्तृत श्रेणी उपलब्ध आहे.

श्रीमती विजया देशमुख इंटरनेट केंद्र :

ज्ञान संसाधन केंद्राने आपल्या सभासदांना ई-जर्नल्स पाहण्याची सुविधा दिली आहे. पदव्युत्तर व संशोधन करणारे विद्यार्थी इंटरनेट सुविधेसह ३५ संगणक असलेल्या श्रीमती विजया देशमुख इंटरनेट केंद्रामार्फत या सुविधेचा लाभ घेतात. याबरोबरच ऑनलाइन संसाधने पाहण्याची सुविधा ग्रंथालयाच्या संदर्भ कक्षातही उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

डिजिटल (अंकपद्धतीय) ग्रंथालय :

जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राने दुर्मीळ सामग्रीचे स्वतःचे डिजिटल ग्रंथालय विकसित केले आहे. ज्ञान संसाधन केंद्राकडे पुस्तके, हस्तलिखिते, नकाशे, छायाचित्रे, प्रतिष्ठित व्यक्तींची पत्रे इत्यादी स्वरूपात दुर्मीळ कागदपत्रांचा संग्रह आहे. या प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश म्हणजे सार्वजनिक हिताच्या कागदपत्रांचे डिजिटायझेशन करून ते इंटरनेट व इंटरनेटद्वारे उपलब्ध करून देणे.

शोधगंगा :

यूजीसी-इन्फ्लिबनेटचा शोधगंगा प्रकल्प म्हणजे डिजिटाइज्ड थिसिस (शोधप्रबंध).

दि. २६ एप्रिल २०११ रोजी सामंजस्य करार केल्यापासून आजपर्यंत विद्यापीठाच्या ७२००हून अधिक शोधप्रबंधांच्या डिजिटाइज्ड प्रती इन्फ्लिबनेटच्या वेबसाईटवर टाकण्यात आल्या आहेत. विद्यापीठाचे नवीन पदवी प्राप्त शोधप्रबंधही ज्ञान संसाधन केंद्र उपलब्ध करून देत आहे.

या प्रकल्पासाठी रु. २३,००,०००चे विशेष अनुदान प्राप्त झाले आहे.

यूजीसी अभ्यास केंद्र :

यूजीसी अभ्यास केंद्र हे जयकर ज्ञान संसाधन केंद्राच्या नियंत्रणाखाली आहे. या केंद्राद्वारे संलग्न महाविद्यालयांमधील व मान्यताप्राप्त संस्थांमधील पदवीपूर्व विद्यार्थ्यांना वाचन सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात. संपूर्ण वर्षभर वाचन कक्ष सकाळी ८.०० ते रात्री ११.४५पर्यंत चालू ठेवण्यात आला होता.

इतर तपशील पुढीलप्रमाणे -

एकूण कामकाजाचे दिवस	३५८
एकूण पुस्तके	५,३२५
काढून टाकलेली पुस्तके	१८७
चालू वर्षात नव्याने समाविष्ट केलेली पुस्तके	६७
एकूण सभासद	२४८ (१३२ कायमस्वरूपी, ११६ तात्पुरते)
वाचन कक्षात वाचली गेलेली पुस्तके	१,४०१

अहवाल वर्षातील महत्त्वपूर्ण घटना :

डिसेंबर २०१६ मध्ये लागू झालेला सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा आणि त्याच्या मार्च २०१७ पासून झालेल्या अंमलबजावणीनुसार ग्रंथालयाचे नामकरण जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र आणि ग्रंथपाल हे ज्ञान संसाधन केंद्राचे संचालक असे संबोधले जाऊ लागले. विद्यापीठ प्रशासनाने संचालक पदाची जबाबदारी पूर्वीच्या पद्धतीप्रमाणे ग्रंथालय माहितीशास्त्र विभागाच्या अध्यक्षकडे न देता केंद्रातील वरिष्ठ व्यक्तीस दिली.

१. ज्ञान संसाधन केंद्राने १२ ऑक्टोबर २०१६रोजी वाचन प्रोत्साहन दिन साजरा करण्यासाठी श्री. विवेक सावंत यांचे 'वाचक साधना' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले.
२. ग्रंथालयाने १५ ऑक्टोबर २०१६रोजी दिवंगत राष्ट्रपती मा. अब्दुल कलाम यांची जयंती म्हणजेच 'वाचन प्रोत्साहन दिन' साजरा केला. डॉ. कलाम यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांचे प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.

जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र संख्यात्मक माहिती २०१६-१७

Total number of Books and other reading material

तपशील	दि. ३०/०६/२०१६ रोजीचा संग्रह	१/०७/२०१६ ते ३०/०६/२०१७ या कालावधीतील वाढ	दि. ३०/०६/२०१७ रोजीचा एकूण संग्रह
पुस्तके व नियतकालिके	४,६७,७५१	नियमित ४,३६४	४,७२,२१७
		देणगी १८२	
ई-पुस्तके	६,०९२	३५८	६,४५०
हस्तलिखिते	४,४३९		४,४३९
नकाशे	५,३३७		५,३३७
शोधप्रबंध	१४,१६९		१४,१६९
दृक-श्राव्य	१,२७९		१,२७९
पत्रके	५,१५१		५,१५१
नमुना प्रती	११,३६३		११,३६३
मायक्रोफिल्म	५९२		५९२
क्लिपिंग	११०		११०
फिल्म्स	४४		४४
अल्बम्स	१०१		१०१
सीडीज	३८५		३८५
एकूण	५,१६,८४३	४,९०४	५,२१,७४७

वाचकांना दिलेली दर दिवशीची सरासरी पुस्तके १७०.

बैठक व्यवस्था (दोन्ही इमारती मिळून) ७५०

ग्रंथालयाची अंदाजपत्रकीय तरतूद (एप्रिल २०१६ ते मार्च २०१७) रु. ५,९२,००,०००/-

छायांकन सुविधा (पुस्तके व नियतकालिके दोन्ही मिळून) ९,७६८

गोषवारा (Abstract)

१. विद्यापीठ स्थापना दिवस	१० फेब्रुवारी १९४९		
२. आवाराचे एकूण क्षेत्रफळ	४९० एकर		
३. पहिले कुलगुरू	डॉ. एम. आर. जयकर		
४. विद्यापीठातील एकूण विभाग/केंद्रे/स्वायत्त युनिट/ इतर शैक्षणिक आणि सेवा केंद्रांची/अध्यासनांची संख्या/८८			
५. कार्यक्षेत्र : जिल्हे ३ : संलग्न महाविद्यालये ६५० (स्वायत्त ९)	पुणे ३७४ अहमदनगर १२२ नाशिक आणि दादरा, नगर हवेली १५४		
६. मुलींसाठी महाविद्यालये - २९	२२	३	४
७. (अ) मान्यताप्राप्त व्यवस्थापन संस्था - २११ (स्वायत्त पुणे-१)	१५८ ६३	२३ ३	३० ७
(ब) मान्यताप्राप्त संशोधन संस्था - ७३			
(क) इतर संस्था - २०	महाविद्यालयीन	विद्यापीठ	बहिःस्थ
८. प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या (अ) पदवीपूर्व (ब) पदव्युत्तर (क) एम.फील. (प्राप्त) (ड) पीएच.डी. (प्राप्त)	६,४५,८५६ ३४२ (पुरुष १८२ व महिला १६०) ५६१ (पुरुष ३२९ व महिला २३२)	७,४३७	२८,६३९
९. सहयोग (अ) राष्ट्रीय ४१ (ब) आंतरराष्ट्रीय १७			
१०. पेटंट (स्वामित्व हक्क) (अ) विद्यापीठ ३२			
११. शिक्षक : विद्यापीठ विभाग (अ) शासन मान्यताप्राप्त जागा (ब) विद्यापीठ फंड	२२७ ११८	(पुरुष १३८ व महिला ८९) (पुरुष ६३ व महिला ५५)	
१२. विद्यापीठ शिक्षकेतर कर्मचारी : वर्ग १ - ४७ वर्ग २ - ५४	वर्ग ३ - ५४९ वर्ग ४ - ३०१		
१३. विद्यापीठाने घेतलेल्या परीक्षा	ऑक्टोबर १३८ एप्रिल १७६		
१४. विद्याशाखा	०४		
१५. अभ्यासमंडळे	७१		
१६. तदर्थ मंडळे	२५७		
१७. जयकर ग्रंथालयातील पुस्तके व नियतकालिके	५,२१,७४७		

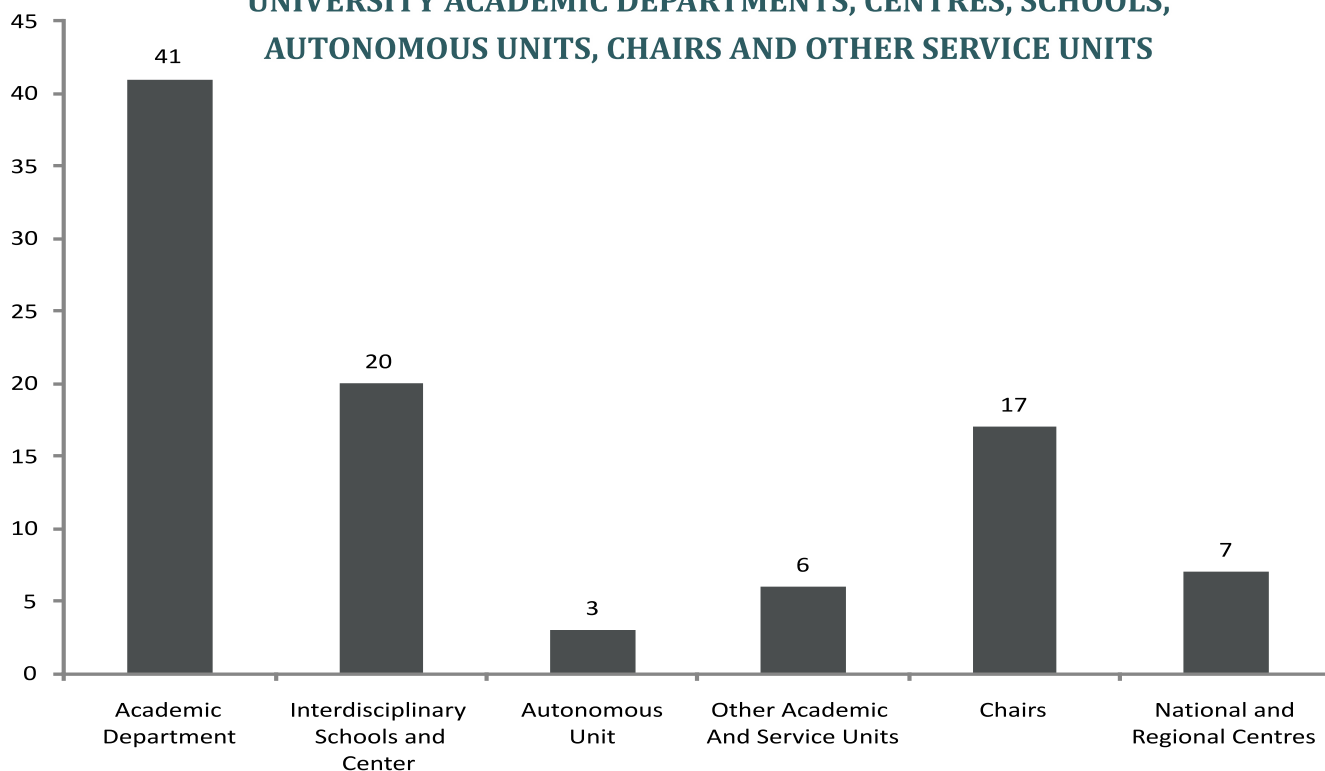
વાર્ષિક અહવાલ ૨૦૧૬-૧૭

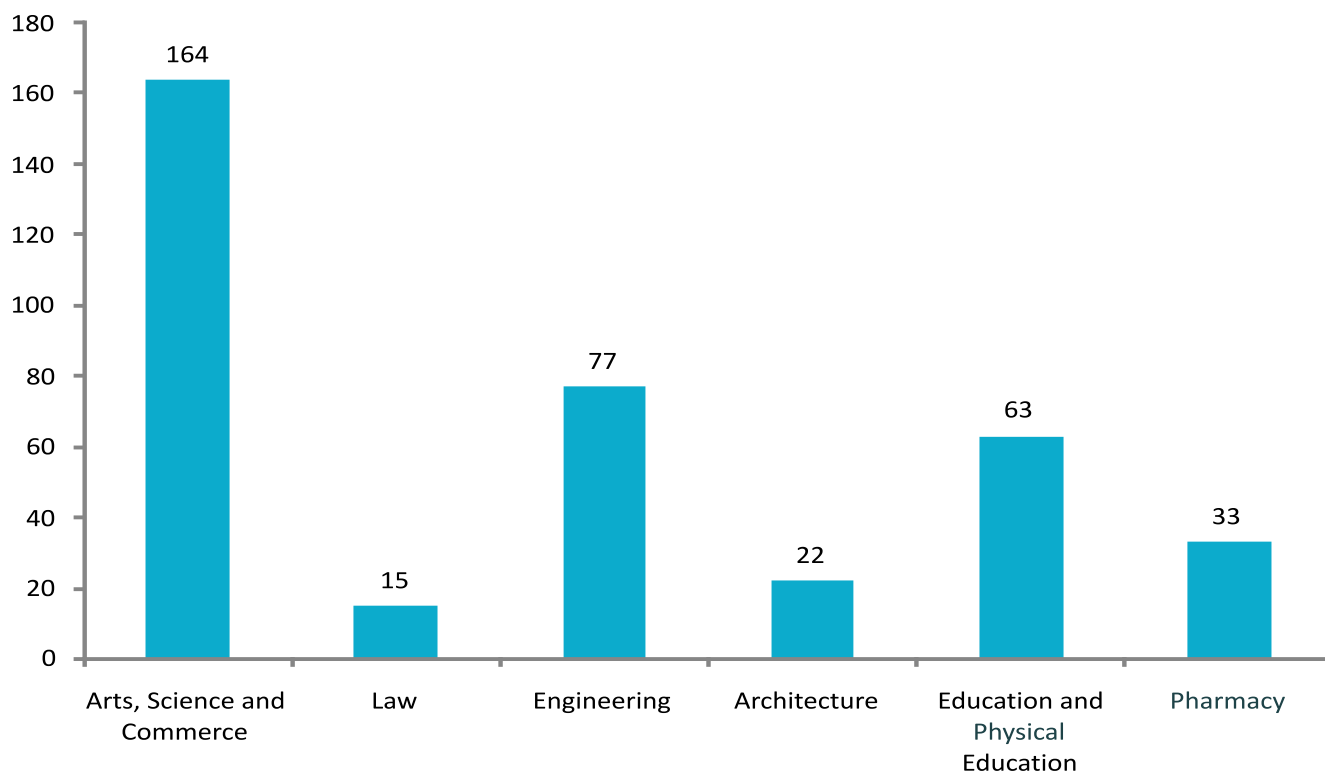
ભાગ ૨ : સાંખ્યિકીય માહિતી (આલેખ)

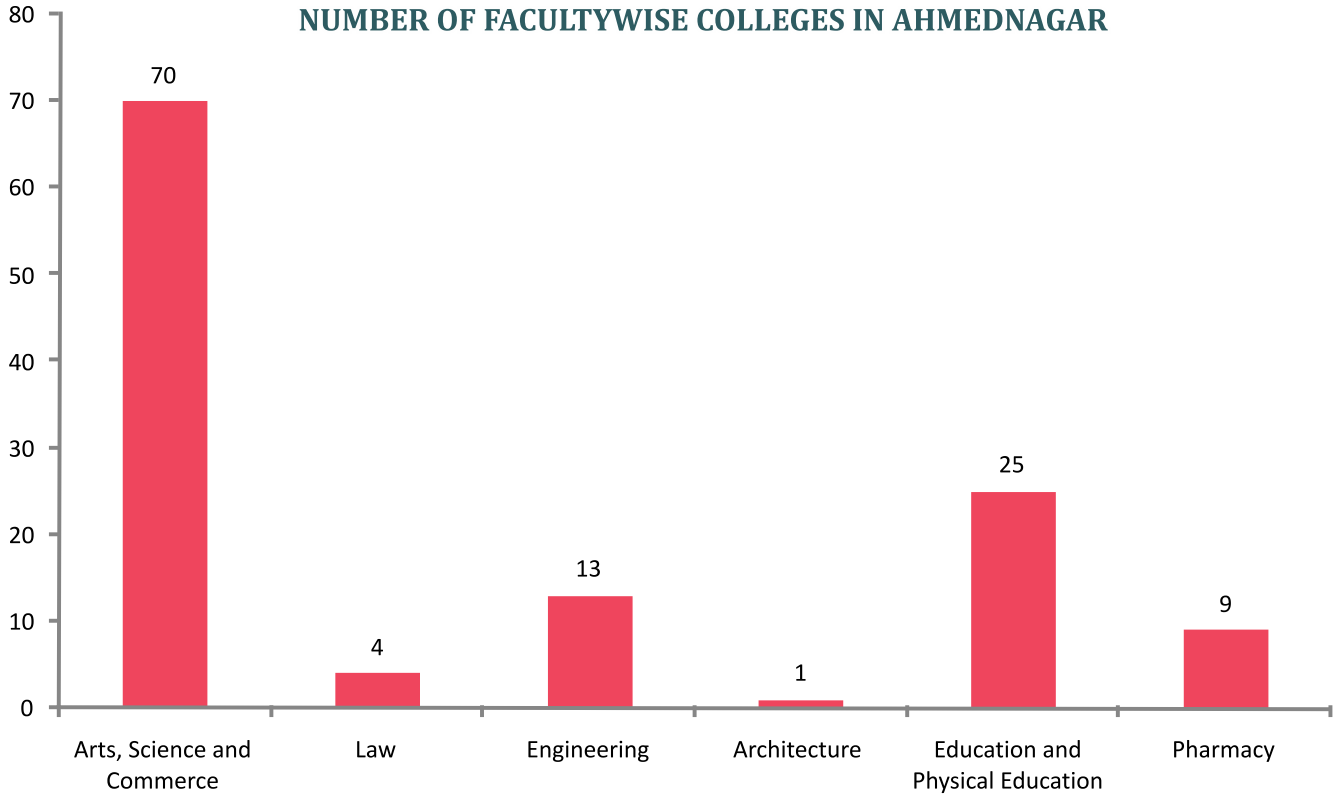
UNIVERSITY ACADEMIC DEPARTMENTS, CENTRES, SCHOOLS, AUTONOMOUS UNITS, CHAIRS AND OTHER SERVICE UNITS

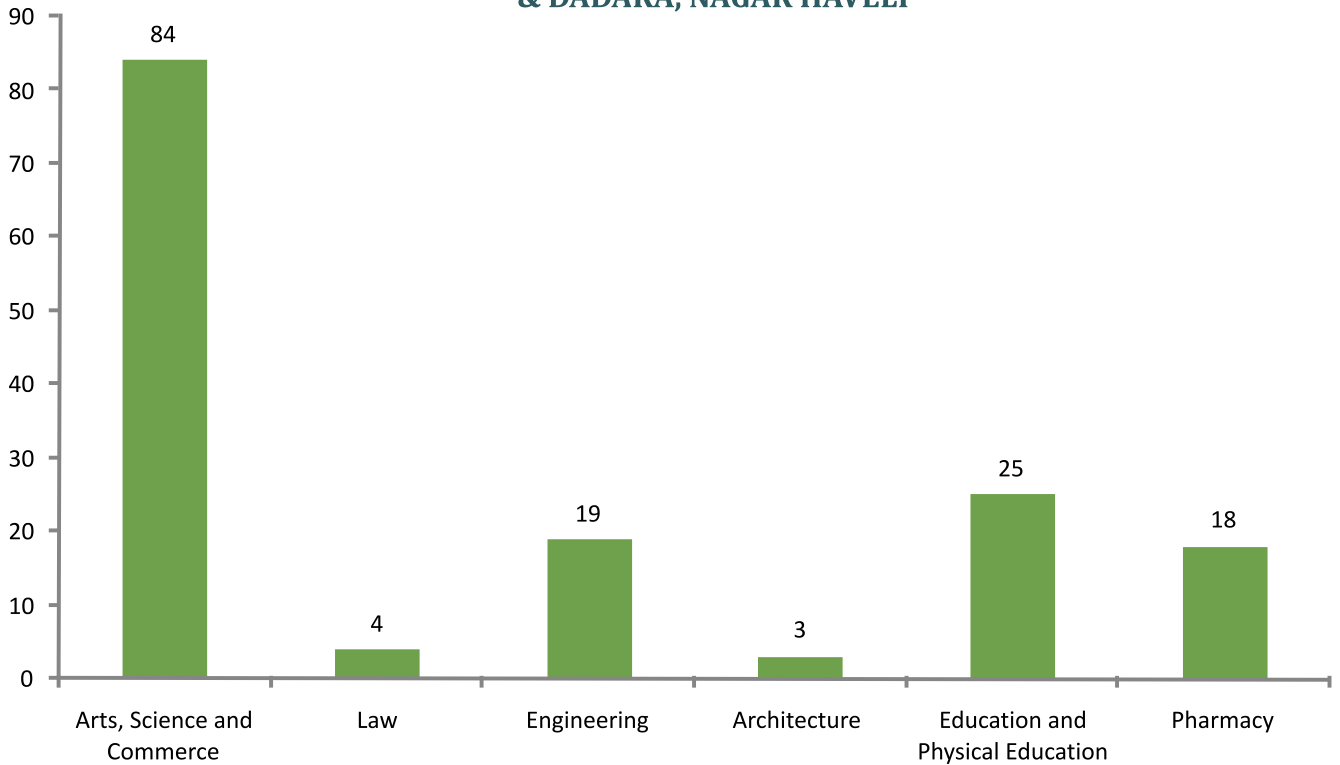
NUMBER OF FACULTYWISE COLLEGES IN PUNE

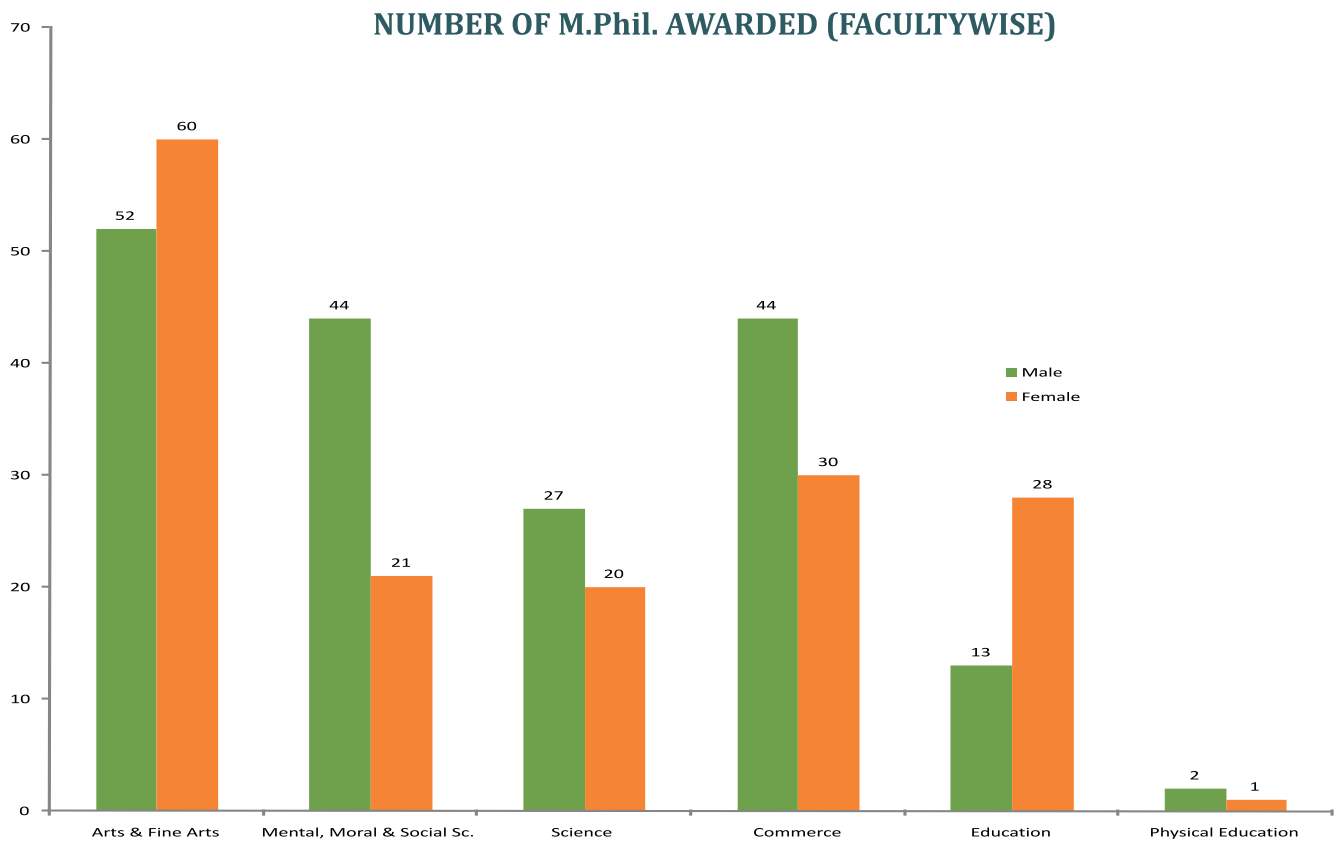
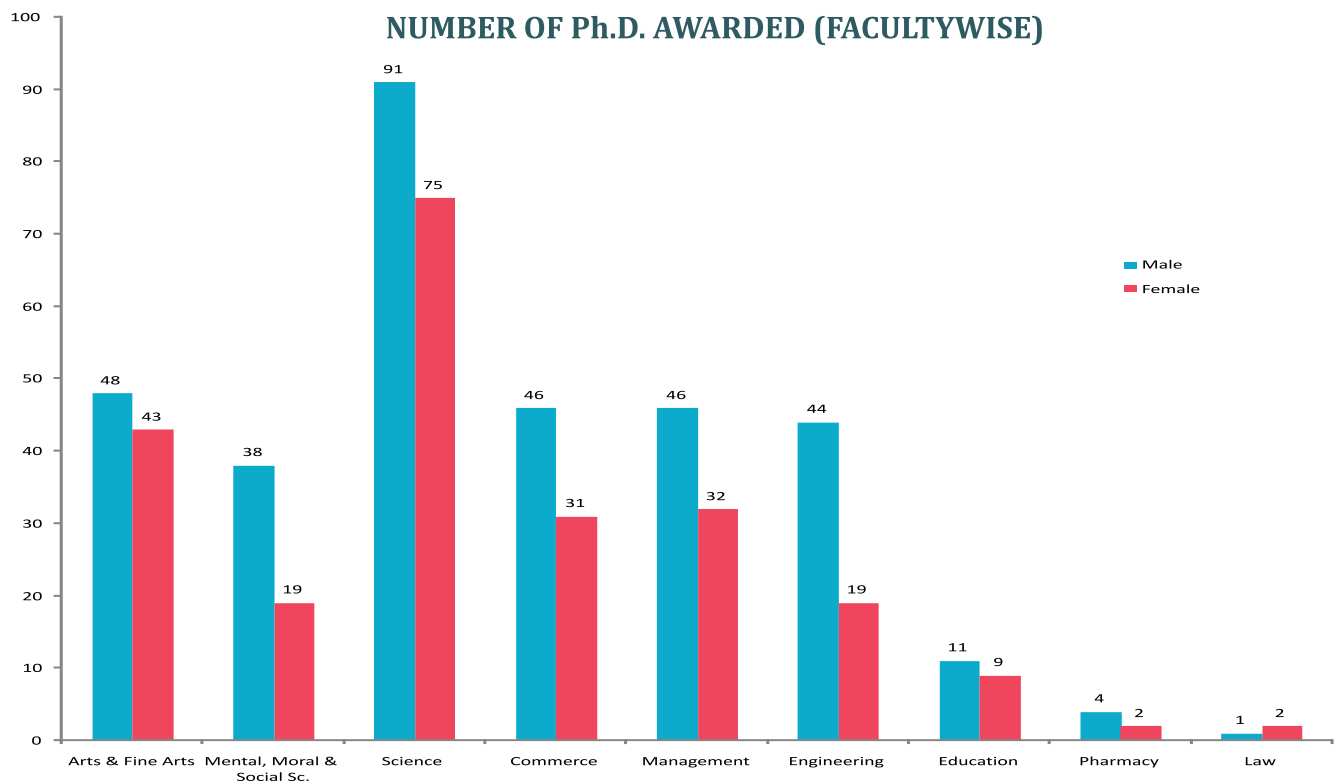

NUMBER OF FACULTYWISE COLLEGES IN AHMEDNAGAR

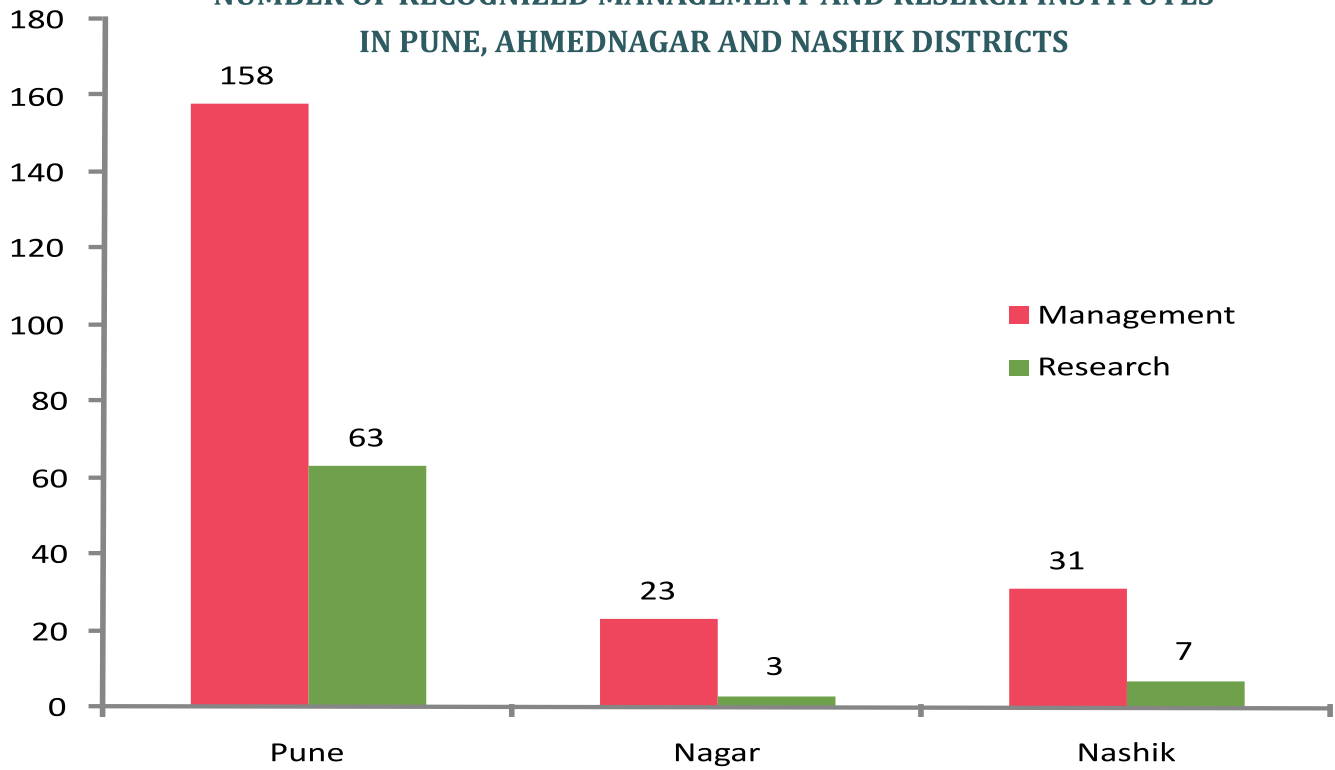

**NUMBER OF FACULTYWISE COLLEGES IN NASHIK
& DADARA, NAGAR HAVELI**

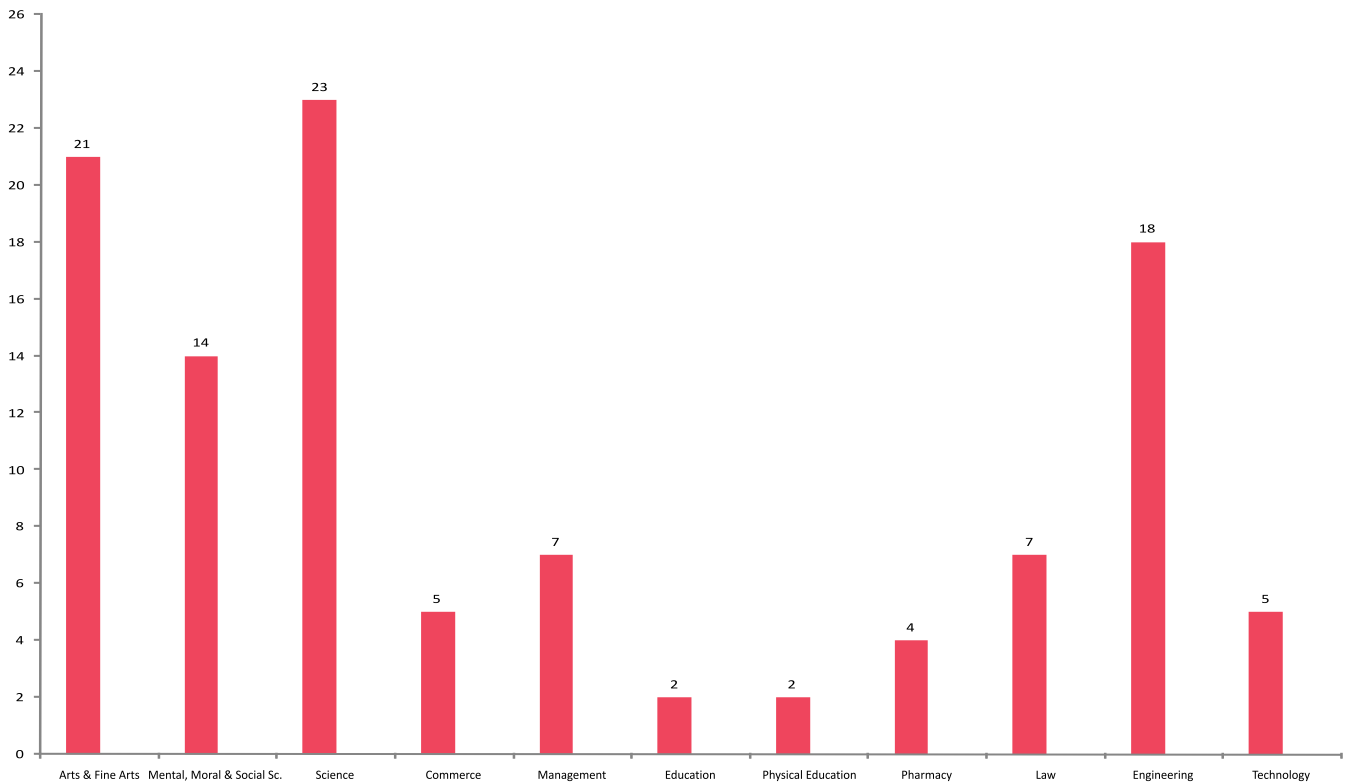

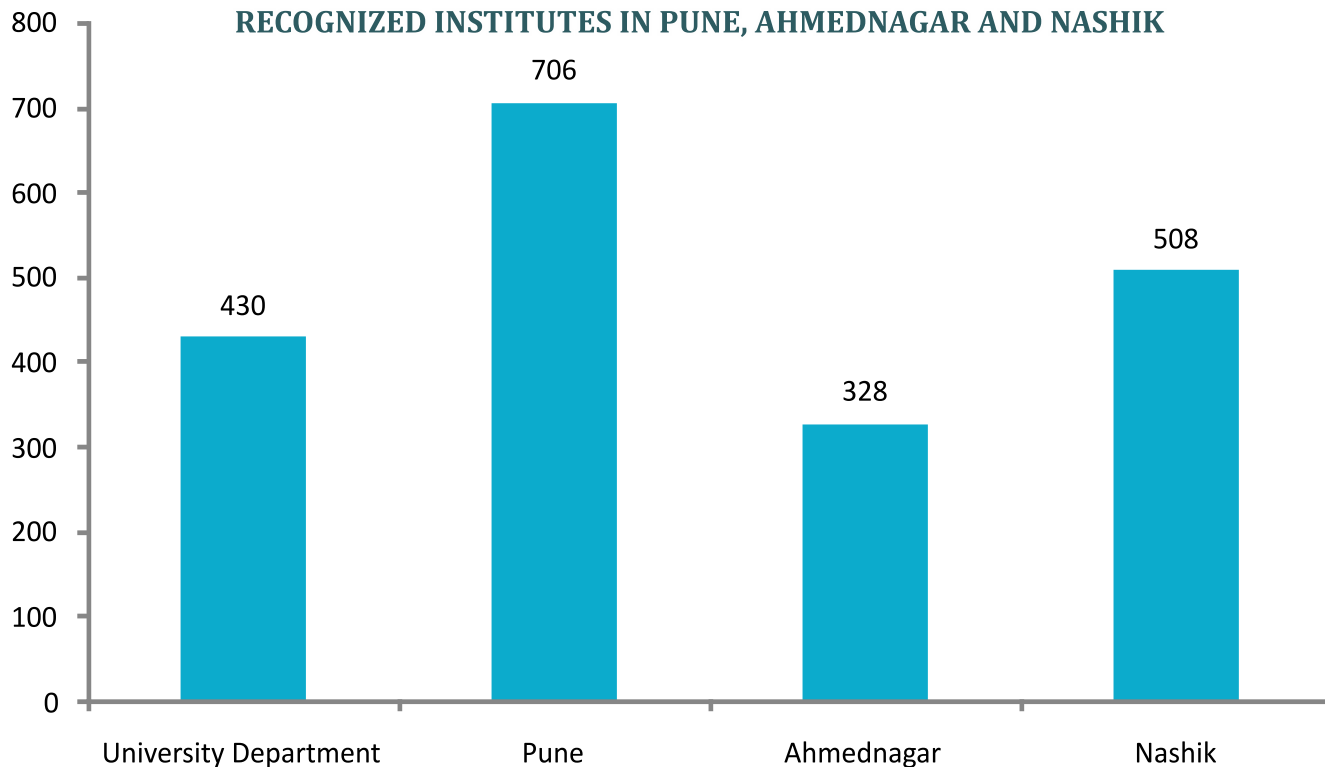
NUMBER OF RECOGNIZED MANAGEMENT AND RESERCH INSTITUTES IN PUNE, AHMEDNAGAR AND NASHIK DISTRICTS

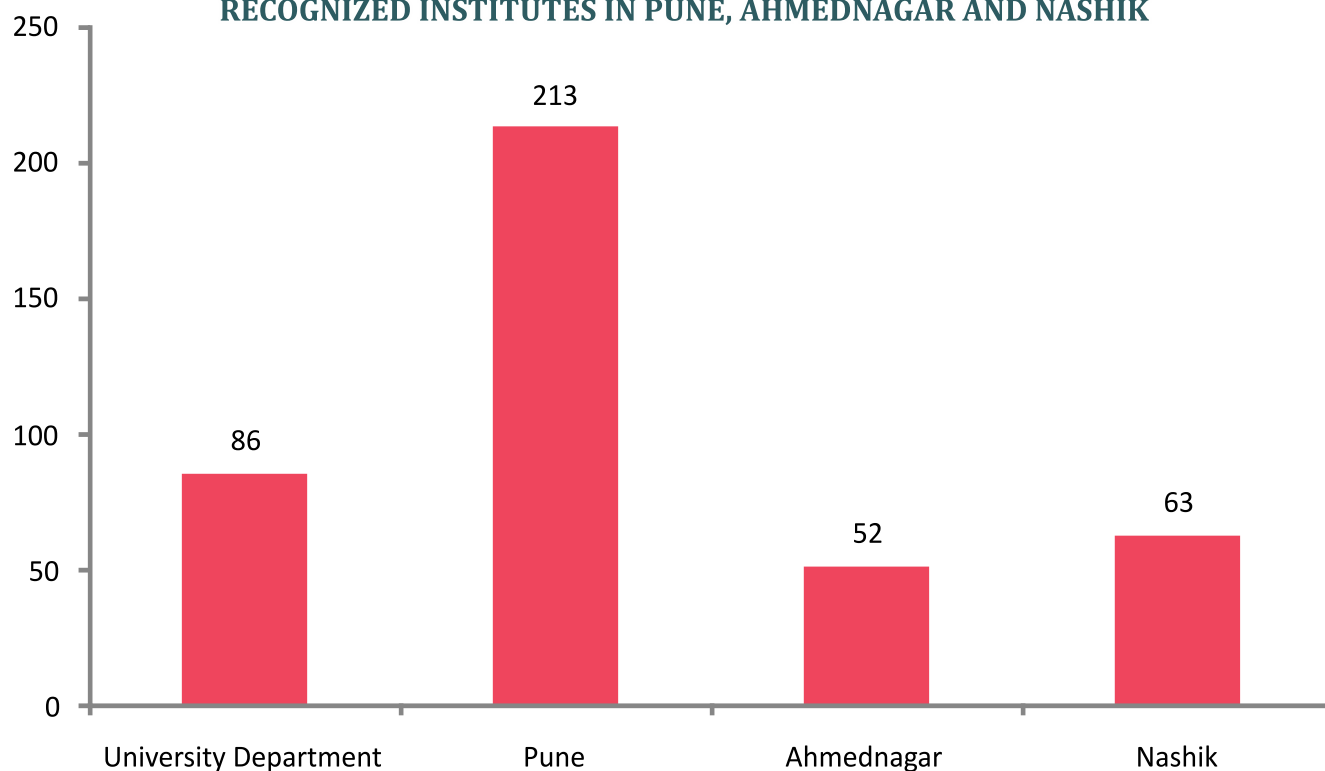
FACULTYWISE LIST OF GOLD MEDALIST STUDENTS OF UNIVERSITY

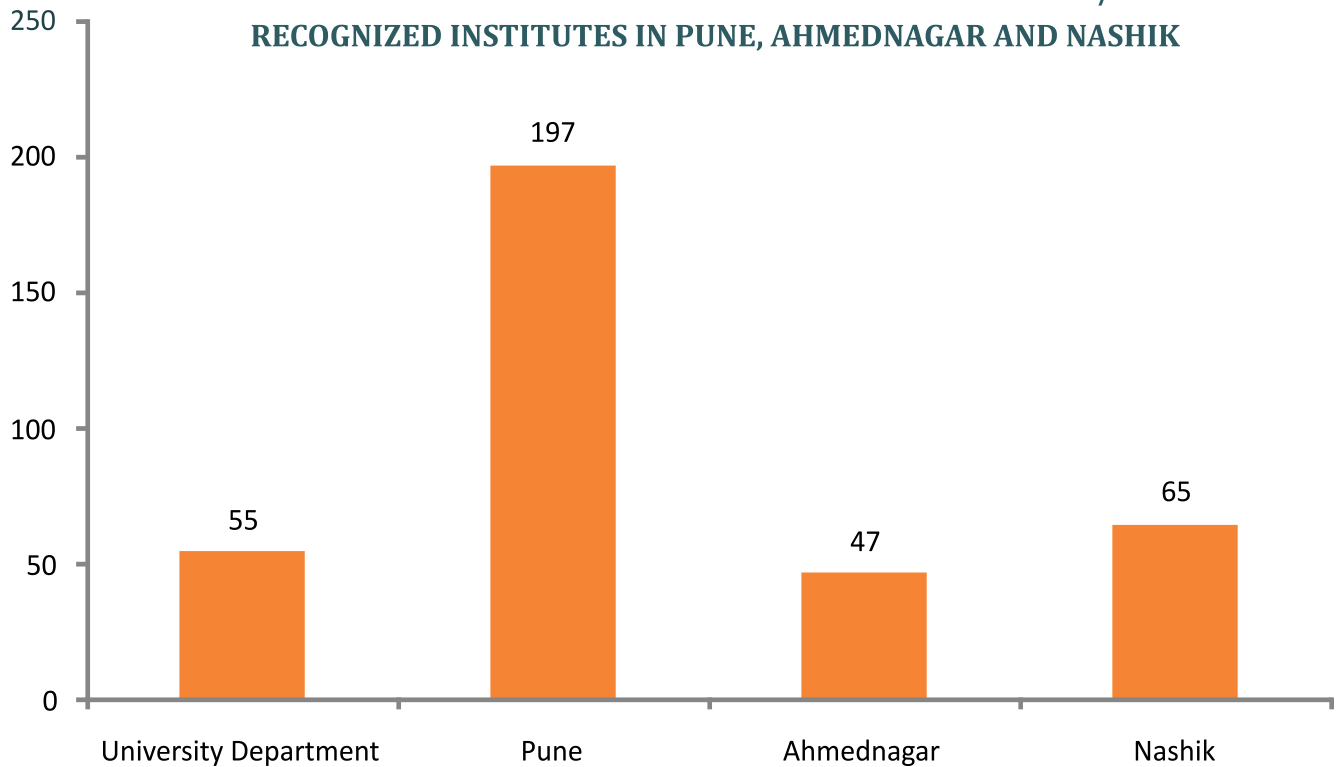
**RESEARCH PUBLICATIONS OF TEACHERS OF
UNIVERSITY DEPARTMENTS & AFFILIATED COLLEGES/
RECOGNIZED INSTITUTES IN PUNE, AHMEDNAGAR AND NASHIK**

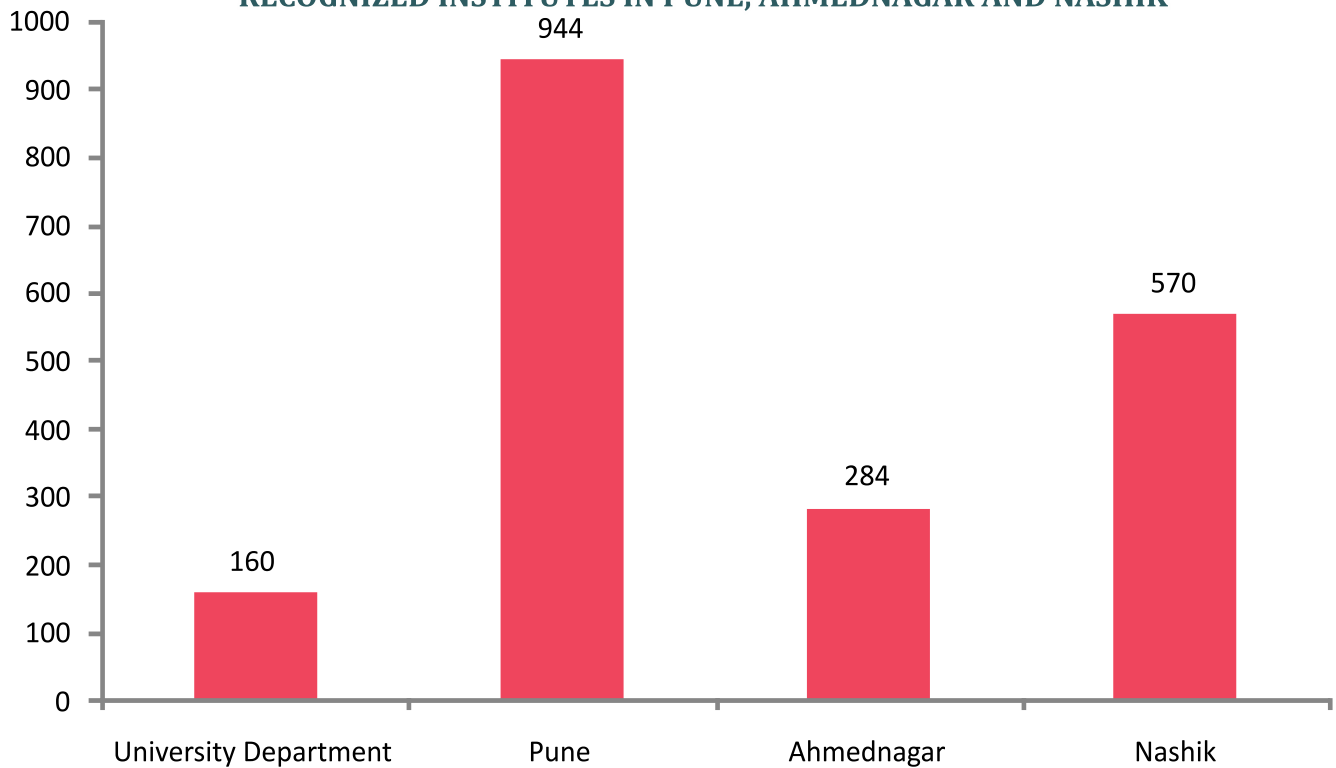
**RESEARCH PROJECT / SCHEMES UNDERTAKEN BY TEACHERS OF
UNIVERSITY DEPARTMENTS & AFFILIATED COLLEGES/
RECOGNIZED INSTITUTES IN PUNE, AHMEDNAGAR AND NASHIK**

**BOOKS/MONOGRAPHS PUBLISHED BY TEACHERS OF
UNIVERSITY DEPARTMENTS & AFFILIATED COLLEGES/
RECOGNIZED INSTITUTES IN PUNE, AHMEDNAGAR AND NASHIK**

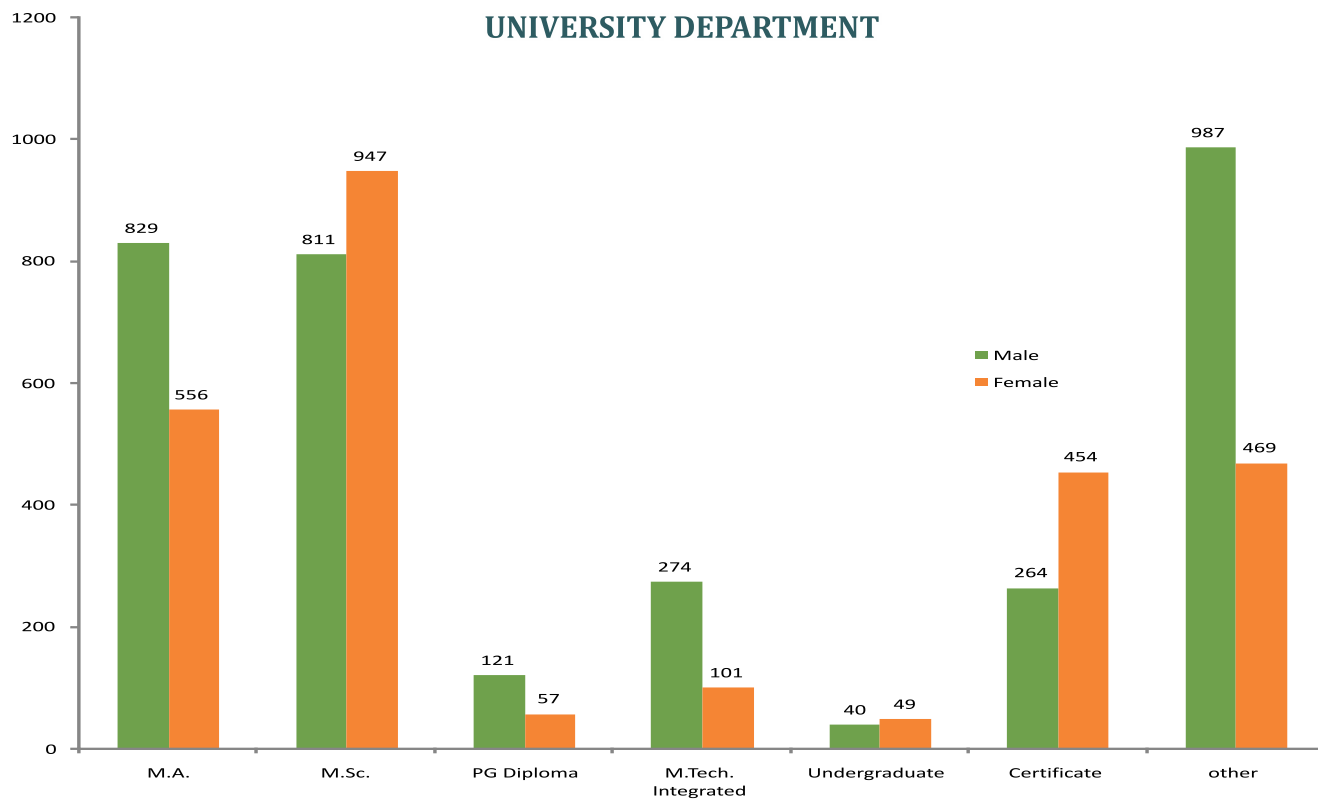

**CONFERENCES, SEMINARS, SYMPOSIA AND WORKSHOPS ORGANIZED BY
UNIVERSITY DEPARTMENTS & AFFILIATED COLLEGES/
RECOGNIZED INSTITUTES IN PUNE, AHMEDNAGAR AND NASHIK**

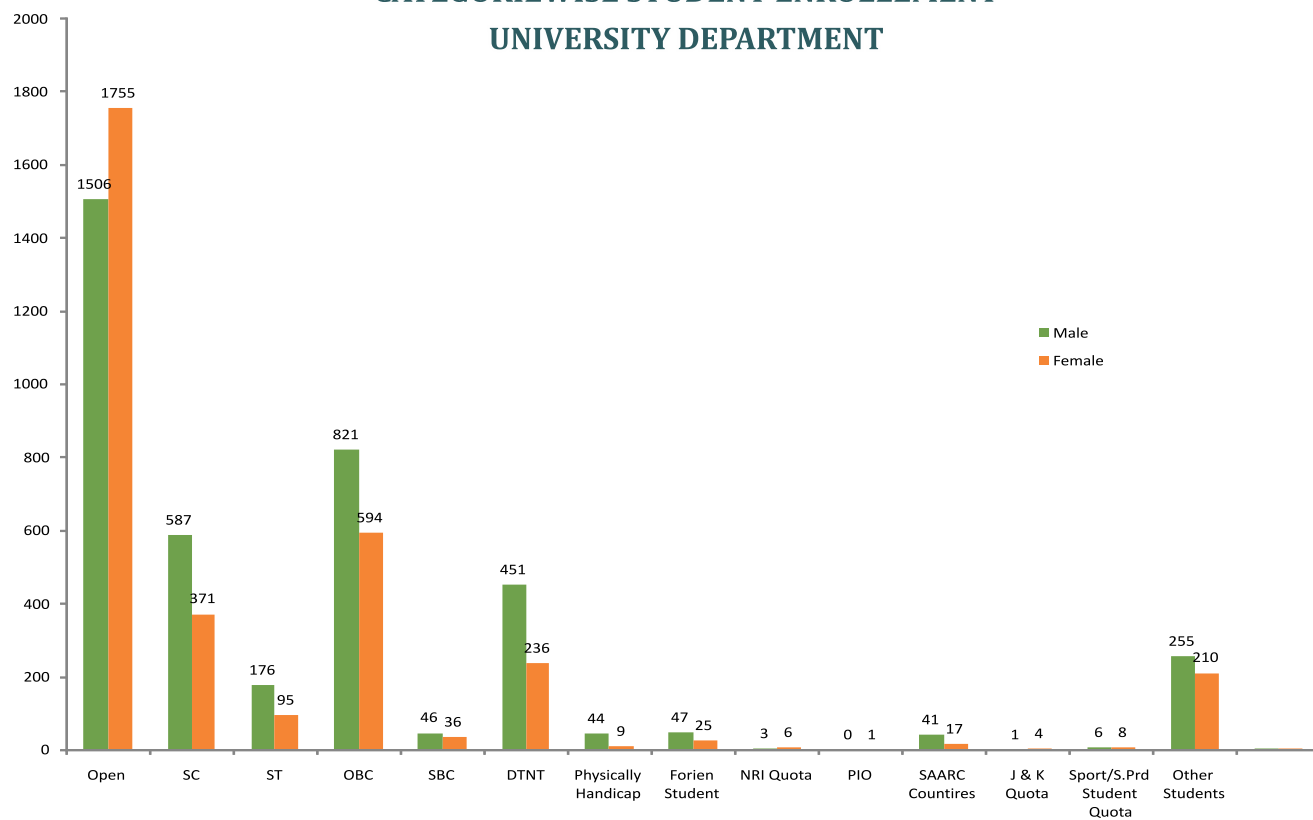

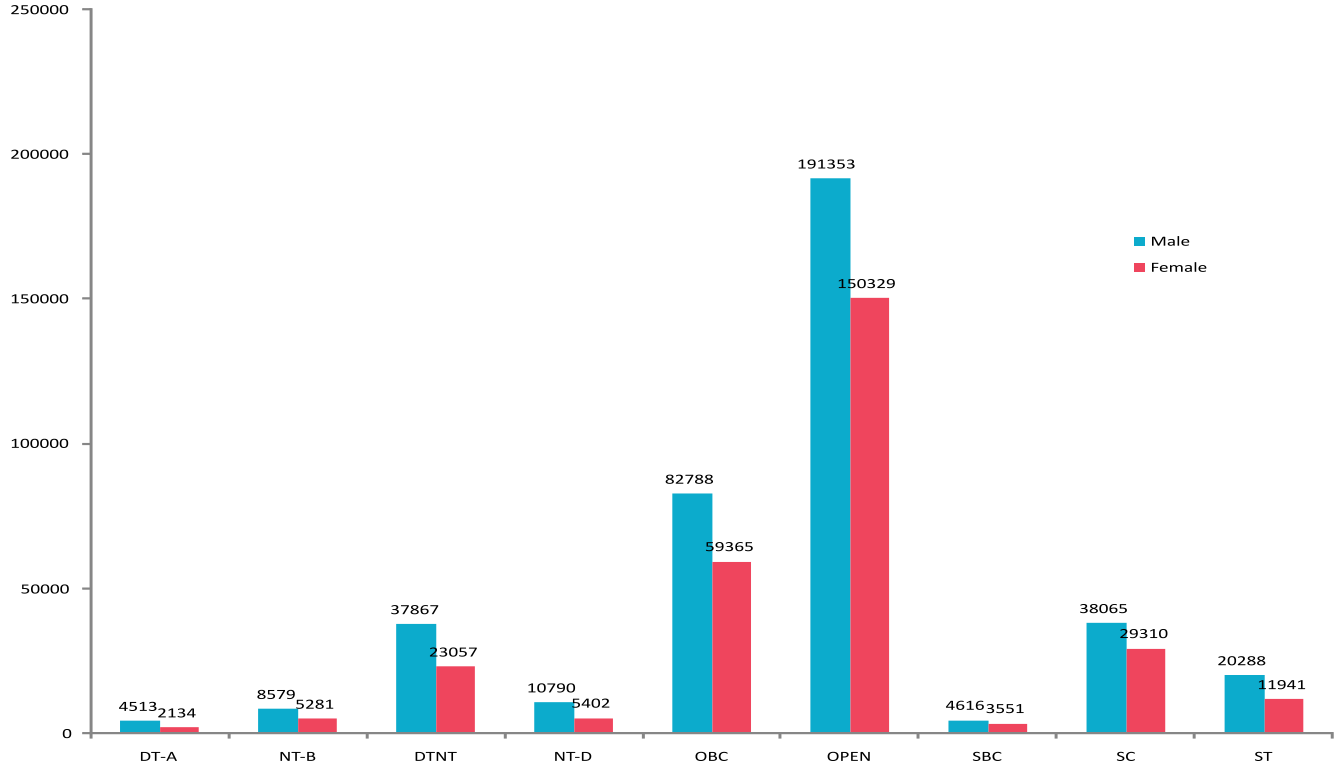
COURSEWISE STUDENT ENROLLEMENT UNIVERSITY DEPARTMENT

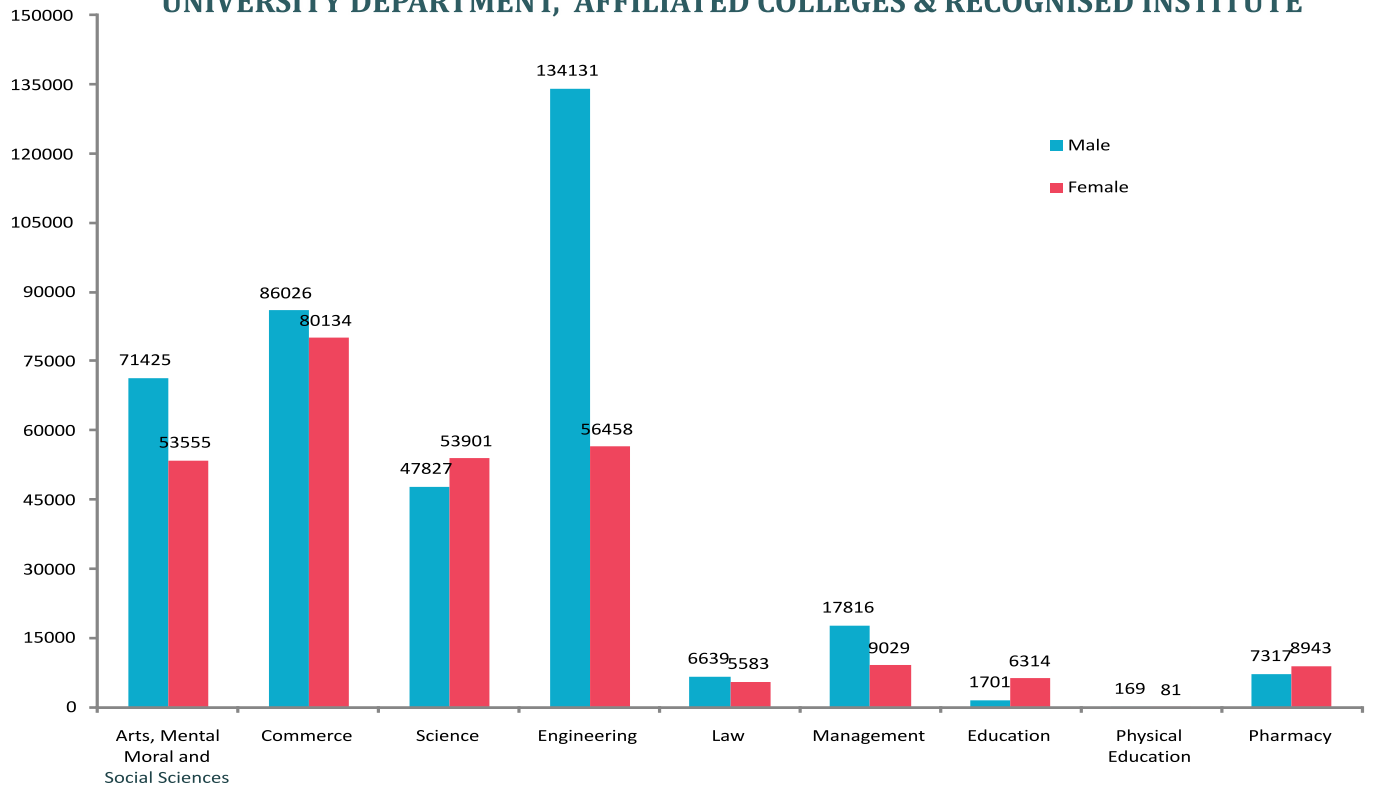
CATEGORIEWISE STUDENT ENROLLEMENT UNIVERSITY DEPARTMENT

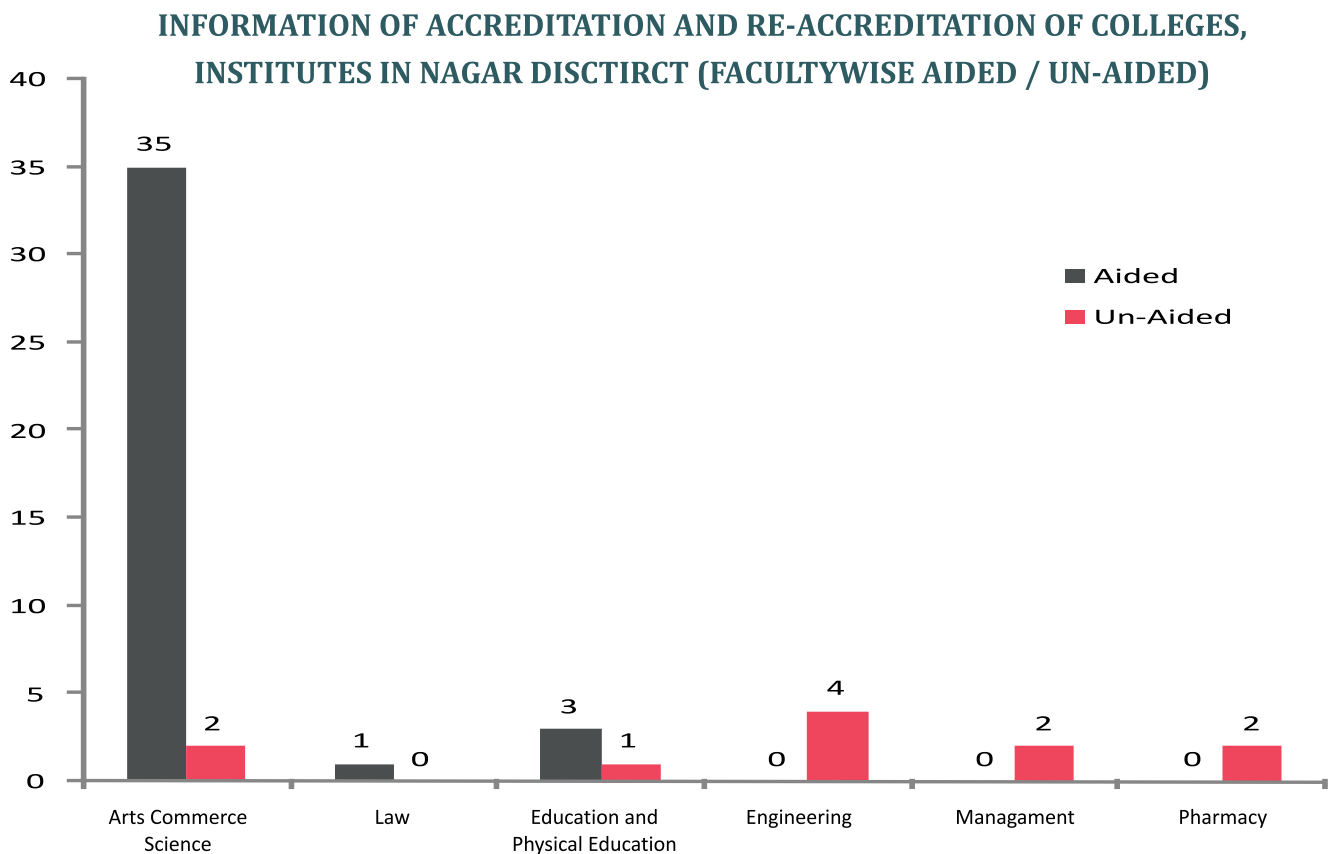
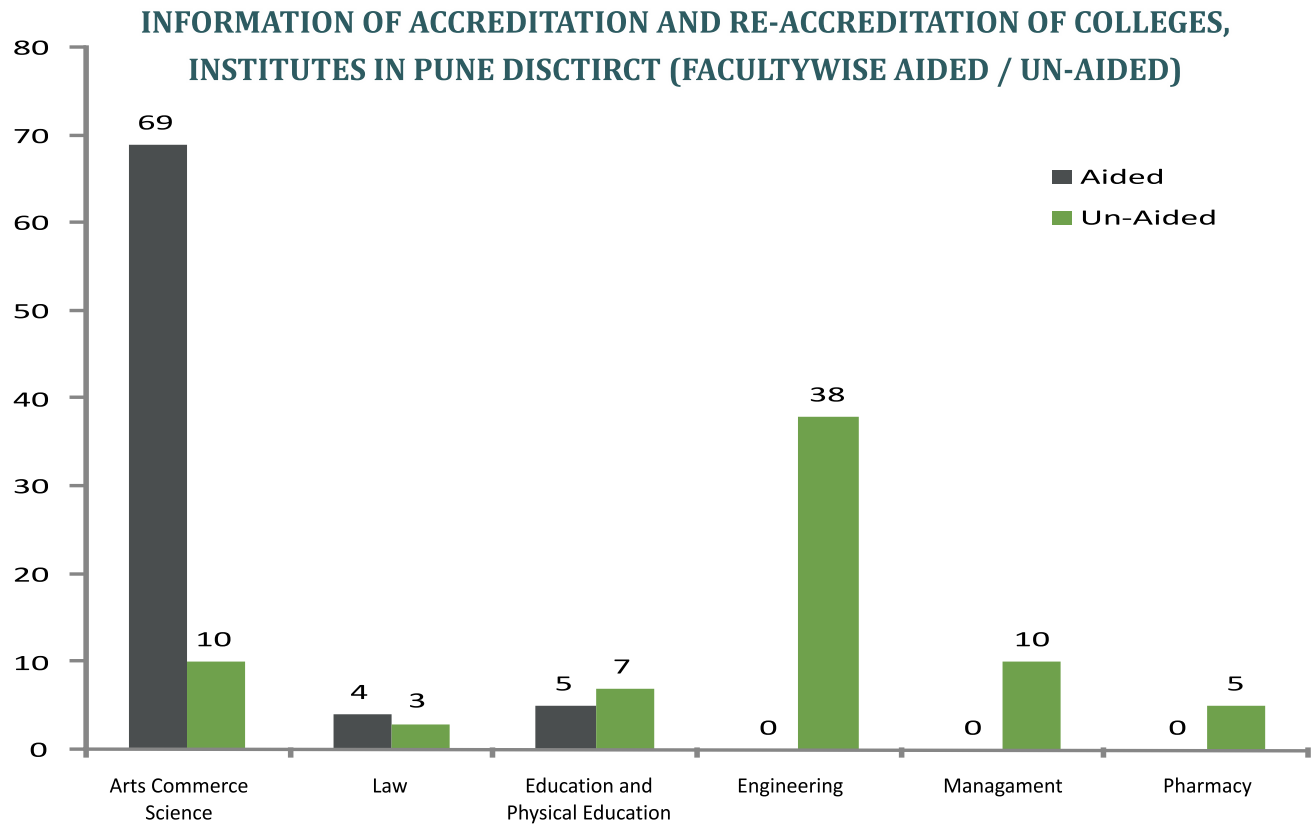

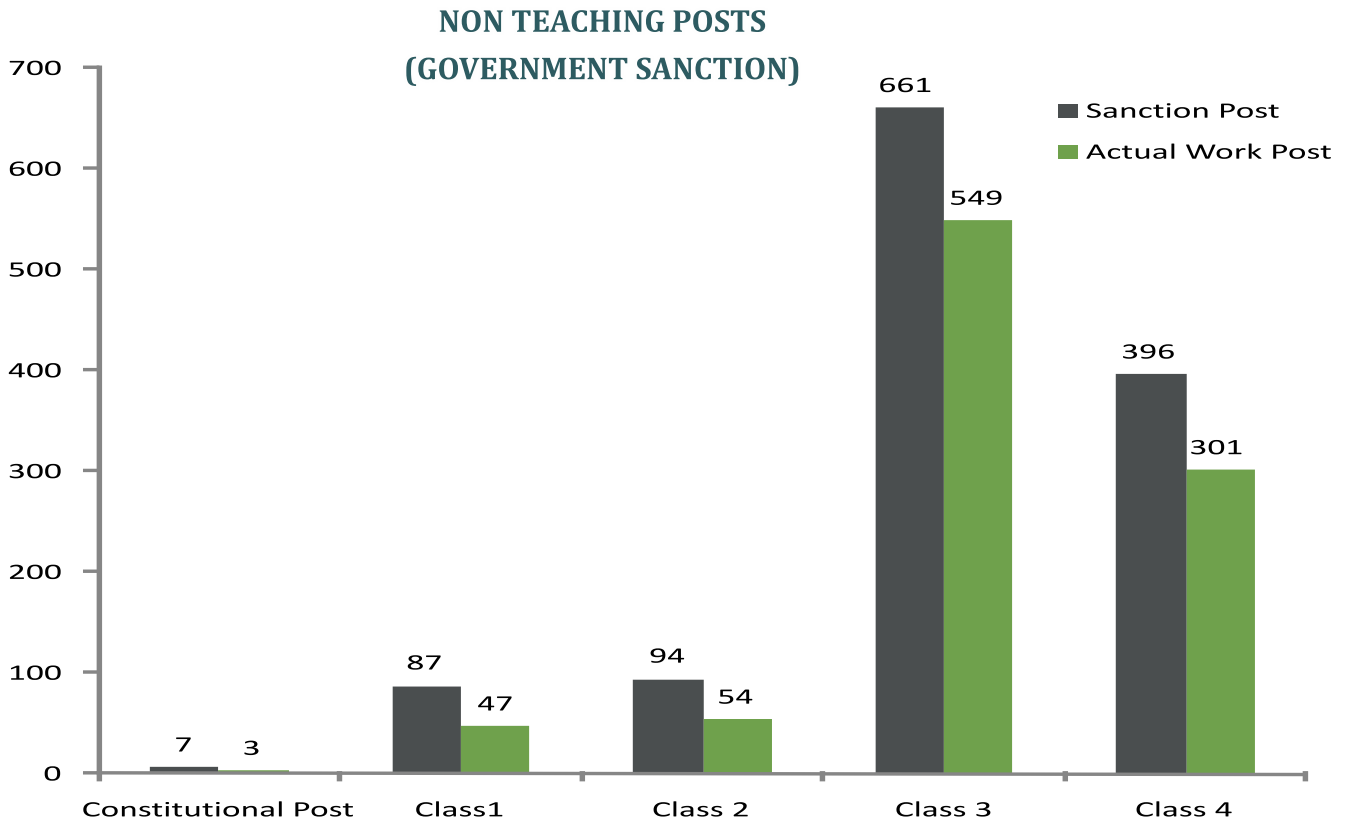
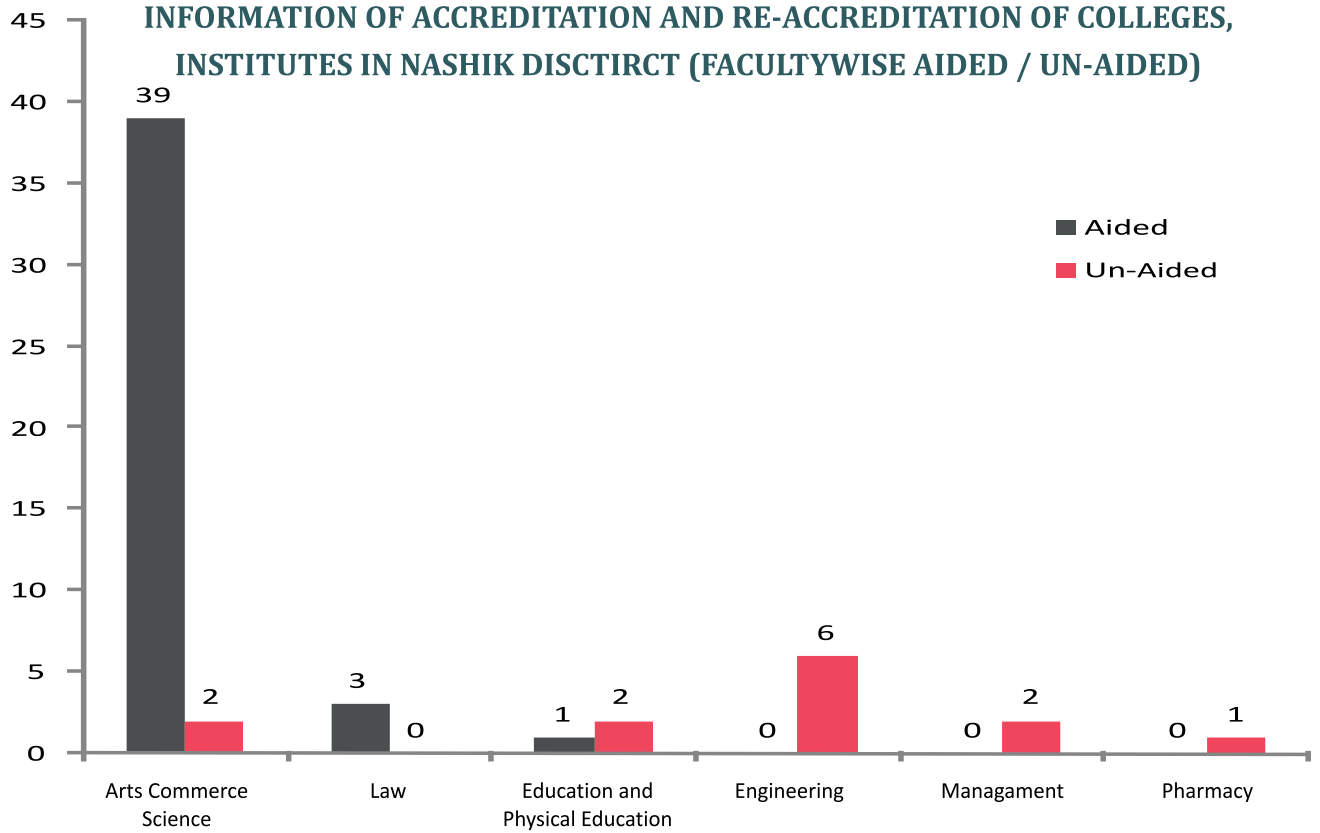
CATEGORIWISE STUDENT ENROLLEMENT
UNIVERSITY DEPARTMENT, AFFILIATED COLLEGES & RECOGNISED INSTITUTE

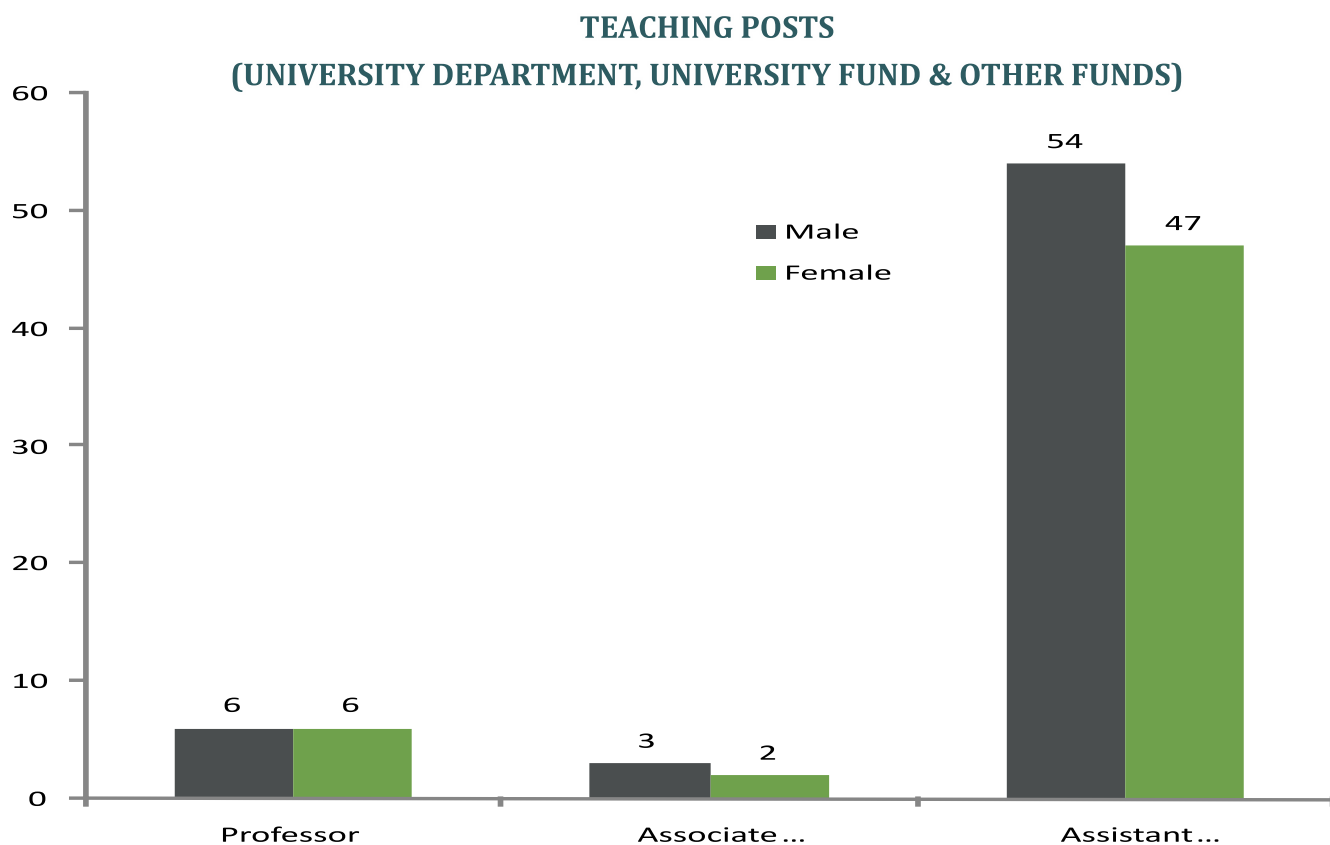
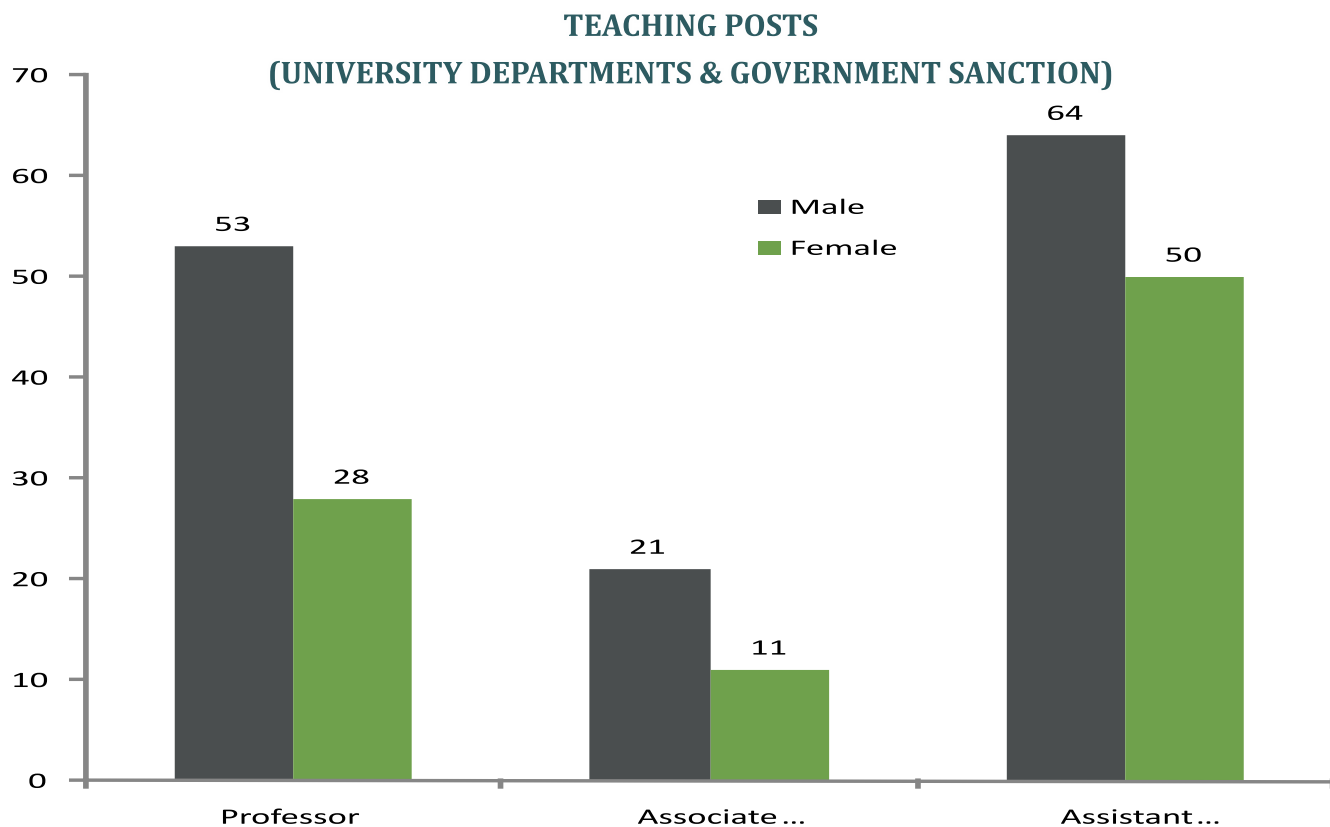

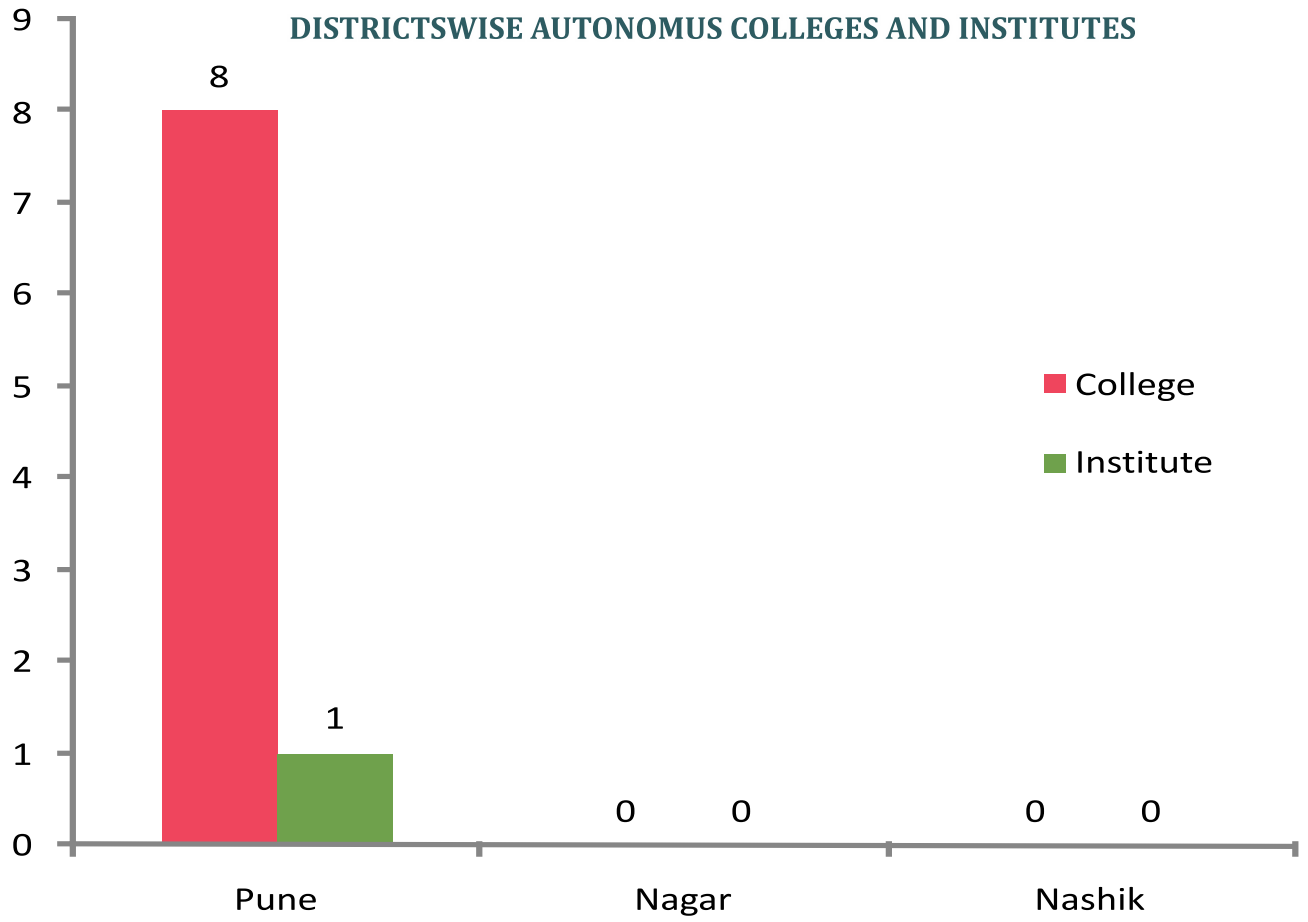
FACULTYWISE STUDENT ENROLLEMENT
UNIVERSITY DEPARTMENT, AFFILIATED COLLEGES & RECOGNISED INSTITUTE

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
११० वा पदवीप्रदान समारंभ - दिनांक ३०.१२.२०१६
प्रमुख पाहुणे, कुलपुरु, कुलसचिव आणि सुवर्णपदक विजेते

विद्यापीठ गीत

ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

पुण्यमयी दे आम्हा अक्षर वरदान
ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

जातिभेद, धर्मभेद, वंशभेद दूर
छात्र छात्र कंठांनुनि हाच एक सूर
करुणेच्या चरणांशी नत हो विशान

माणुसकी धमनिया अर्थ जाणतो
अमनिष्ठा हें पवित्र तीर्थ मानतो
हृदयांनुनि समतेच्या निर्भय अभिमान

सेवेतच मुक्ती ही मंगल दीक्षा
न्यायास्तव जाग्रति ही सखपरीक्षा
हें विश्वचि पार अमुचे मंत्र हा महान

मंगेश पांडुरंग

संकेतस्थळ :

www.unipune.ac.in

संपर्क :

०२०-२५६०९२६४

०२०-२५६०९२६५